

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

Vybrané kulturní instituce města Rakovník

Bc. Alena Pospíchalová

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra filozofie

Studijní program Humanitní studia

Studijní obor Evropská kulturní studia

Diplomová práce

Vybrané kulturní instituce města Rakovník

Bc. Alena Pospíchalová

Vedoucí práce:

PhDr. Jitka Bílková, Ph.D.

Katedra filozofie

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2014

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literatury.

Plzeň, duben 2014

.....

Poděkování

Zde bych ráda poděkovala PhDr. Jitce Bílkové, Ph.D. za odborné vedení mé práce a za cenné rady a připomínky v průběhu zpracování.

Velké poděkování také patří mé rodině, která mě velmi podporovala po celou dobu mého studia na vysoké škole.

Obsah

1. Úvod	1
2. Městská knihovna Rakovník	4
2.1. Historie knihovny.....	4
2.1.1. Vývoj knihovny do 1. světové války	5
2.1.2. Knihovna do roku 1989.....	10
2.1.3. Knihovna po revoluci	16
2.2. Knihovna v současnosti	17
2.2.1. Jednotlivá oddělení.....	18
2.2.2. Akce pořádané knihovnou	22
2.3. Budoucnost knihovny	26
3. Kulturní centrum Rakovník	27
3.1. Historie divadelnictví v Rakovníku	27
3.2. Kulturní centrum v současnosti	34
3.2.1. Jednotlivé scény KC	34
3.2.2. Akce pořádané KC	36
4. Muzeum T.G.M. Rakovník	38
4.1. Historie muzea	38
4.2. Muzeum v současnosti.....	47
4.2.1. Jednotlivá muzea a expozice	48
4.2.2. Akce pořádané muzeem.....	55
5. Další kulturní instituce	58
5.1. Rabasova galerie	58
5.2. Loutkové divadlo Před branou	59
5.3. Dům dětí a mládeže Rakovník	60
6. Průzkum o kulturním životě v Rakovníku	61
6.1. Výsledky dotazníkového šetření	61

6.1.1. Shrnutí výsledků	71
6.2. Názory místních pedagogů na vztah dětí ke kultuře	72
6.2.1. Shrnutí plynoucí z názorů pedagogů	77
7. Závěr	78
8. Použitá literatura	79
9. Abstract	83
10. Přílohy.....	84

1. Úvod

Dnešní moderní doba je dobou technických vynálezů, které nám usnadňují život, kdo by si dnes dovedl život představit bez pračky nebo rychlovarné konvice. Jsou tu ale i další vymoženosti, které nám mají život usnadnit a zpříjemnit, ale ve skutečnosti nás ale, dle mého názoru, drží spíše stranou od ostatních lidí. Většina lidí dnes vlastní chytré mobilní telefony nebo notebooky na nichž používají komunikační aplikace či sociální sítě. Už si nepovídáme s lidmi venku, ale komunikujeme s nimi přes síť internetu. Už nechodíme do divadla a nečteme knížky, ale díváme se radši doma na televizi nebo DVD. To byl jeden z důvodů, proč jsem si vybrala téma o kulturních institucích v rodném Rakovníku. Chtěla bych ukázat, že kulturní instituce, konkrétně rakovnická knihovna, kulturní centrum a muzeum, mají lidem i v dnešní technické době co nabídnout. Všechno to jsou organizace s dlouholetou tradicí, které v minulosti měly, a myslím, že by i nadále v budoucnosti mít měly, svůj význam a místo ve společnosti. Dalším důvodem výběru je i můj osobní pozitivní vztah ke kultuře.

Na tomto místě bych také chtěla upřesnit význam používaného pojmu kultura, který je základním termínem celé předložené práce. Když se podíváme do slovníků, najdeme desítky výkladů tohoto slova, protože kultura je velmi široký pojem a může se interpretovat různě, dle oboru zaměření. Obecně se termín kultura dnes chápe jako něco co vytvořil člověk, něco co by bez lidského přičinění nevzniklo. V této práci je používán pojem kultura jako oblast působící ve sféře duchovní stránky lidského života, tedy kultura jako něco bez čeho zcela určitě přežijeme, ale díky čemu obohatíme a zpříjemníme své bytí. Četba literatury, zhlédnutí divadelního představení, návštěva výstavy apod., to vše dokáže obohatit náš život.

Cílem předložené práce je tedy prezentovat vybrané kulturní instituce v Rakovníku, jejich historii i současný stav; představit nejen jejich jednotlivé části, ale také seznámit s akcemi, které tyto organizace nabízí obyvatelům či návštěvníkům Rakovníka. I když ve městě je více institucí, které nabízejí kulturní vyžití a v práci jsou také zmíněny, jako stěžejní byly vybrány tři

instituce, které se na kulturním životě v Rakovníku podílejí nejvíce. Jedná se o Městskou knihovnu Rakovník, Kulturní centrum Rakovník a Muzeum T.G.M. v Rakovníku. Dalším cílem bylo také pomocí dotazníkové metody zjistit, jak ony vybrané instituce vnímají a využívají obyvatelé města. A protože vztah k těmto organizacím se formuje již od dob našeho dětství, byl položen dotaz místním pedagogům ohledně vztahu dnešních dětí a mládeže ke kultuře.

Práce je rozdělena do několika kapitol a podkapitol. První kapitola se věnuje městské knihovně. Shrnuje historický vývoj od jejího založení v roce 1841 až do současné doby. Zaměřuje se na významné mezníky jako je například stěhování knihovny či jejích částí, nebo na významné osobnosti. Jednou takovou osobností byl František Hovorka, který stál i u zrodu této instituce a dalším neméně důležitým byl dlouholetý ředitel knihovny Vendelín Punčochář. Druhá část této kapitoly je zaměřena na současnost knihovny a podává přehled, nejen o stávajících odděleních knihovny a službách, které nabízí, ale také o akcích pořádaných knihovnou. Městská knihovna v Rakovníku organizuje knihovnické lekce a besedy pro všechny stupně školských zařízení. Z nabídky lze vybrat lekce pro děti předškolního věku i školního, a to jak pro žáky základních škol, tak pro žáky středních škol. Knihovna se nespécializuje jen na akce pro školní skupiny, ale během roku pořádá i velké množství, někdy již tradičních, akcí pro širokou veřejnost. Zvláštní důraz je pak kladen na akce oslovující především děti. Protože knihovna nemá dostatečné prostory, aby mohla být všechna její oddělení pohromadě, byl vypracován plán na nové multifunkční kulturní středisko. Tam by mohla být knihovna kompletně přestěhována a konečně tak získat důstojné prostory.

Druhá kapitola se věnuje Kulturnímu centru Rakovník, pod jehož správou fungují víceúčelové prostory KC, Tylovo divadlo, Dům osvěty a letní kino. První část kapitoly se zaměřuje na historii divadelnictví, protože dříve než získal Rakovník svůj divadelní stánek, fungovalo rakovnické divadelnictví, kde to bylo možné. Své stálé prostory pro hraní získal divadelní spolek Tyl, který v Rakovníku působil od roku 1872, až před druhou světovou válkou v roce 1938 a svému účelu slouží tento prostor dodnes právě jako Tylovo divadlo. Vedle divadla vyrostla v 90. letech další stavba, která slouží jako víceúčelové prostory

a disponuje především velkým sálem, určeným pro početnější společenské a kulturní akce. V této kapitole jsou prezentovány všechny scény, které jsou pod správou KC. Je zde také přehled akcí, které se celoročně v prostorách všech scén KC konají. Můžeme zde zmínit například krajskou postupovou soutěž amatérských divadelníků Wintrův Rakovník nebo celostátní dětskou postupovou soutěž amatérských divadelních spolků Popelku.

Další kapitola představuje Muzeum T.G.M. Rakovník. Jedná se o instituci, která je z tří uvedených nejmladší. Počátky rakovnického muzejnictví můžeme najít na konci 19. století. Mimo historického vývoje mapuje tato část práce také jednotlivé expozice a části muzea. Muzeum má své expozice v Rakovníku, a to na několika místech. Hlavní budova je u náměstí za kostelem, kde je v těsné blízkosti také Pražská brána s expozicí ostrostřelců. Vysoká brána zase nabízí fotografie a vzácné oltářní obrazy a nedaleko ní se nachází poslední rakovnická expozice. Jedná se o Galerii Samson Cafée, která slouží jednak jako kavárna a jednak jako výstavní prostor. Další pobočky má muzeum v Lánech, Novém Strašecí, Nezabudicích, Jesenici a Skryjích.

Protože vybrané tři instituce nejsou jediným místem, kde se konají v Rakovníku kulturní akce, věnuje se předposlední kapitola právě dalším organizacím a jejich podílu na kulturním vyžití obyvatel města.

V poslední části práce jsou shrnuty výsledky dotazníkového šetření, které bylo provedeno na přelomu února a března 2014. Tento průzkum mapuje, jaký mají obyvatelé Rakovníka vztah k vybraným institucím. Je zde také vyjádření několika pedagogů z Rakovnicka na vztah dnešních dětí a mládeže ke kultuře. Jak průzkum, tak vyjádření pedagogů slouží jen pro účely předložené práce.

Jelikož se jedná o téma regionální a historií těchto institucí se, vzhledem k menší velikosti Rakovníka, nezabývá mnoho autorů, je v některých částech práce použito méně zdrojů. Je to také způsobeno tím, že v určitém období nebyl dostatek materiálů nebo se materiály vůbec nedochovaly.

2. Městská knihovna Rakovník

Veřejná knihovna v Rakovníku¹ je jednou z nejdůležitějších kulturních institucí ve městě. Posláním knihovny je především získávat, zpracovávat, uchovávat a poskytovat informace, literaturu a jiné kulturní hodnoty. Velký důraz klade knihovna na dětské čtenáře a svou péči ale věnuje i službám pro seniory, handicapované nebo sociálně slabé. Rakovnická knihovna nabízí absenční i prezenční půjčování knih, periodik, map, CD a DVD. Pořádá také knihovnické lekce, exkurze, tematické besedy především pro děti a mládež, přednášky, výstavy a další kulturní a společenské akce.²

Vše ale začalo mnohem skromněji a mnohem dříve, oficiálně v roce 1841 a neoficiálně o něco dříve myšlenkou několika osvícenců, kteří považovali za nutné, aby měl i Rakovník svůj kulturní stánek.

2.1. Historie knihovny

Výrazným momentem nejen pro české knihovnictví je konec 17. století a 18. století, kdy v Evropě dominuje osvícenství a s ním spojená snaha o šíření vzdělanosti mezi obyvatelstvem. Otevírání veřejných knihoven se stalo předpokladem právě pro šíření vzdělanosti. Do této doby byly knihovny spíše elitní záležitostí zámožnějších měšťanů, šlechty a církve. Vznikají a rozvíjí se také další organizace jako učené spolky a muzea a všechny tyto instituce se si budují své vlastní bibliotéky. Některé se je snaží zpřístupnit i veřejnosti, jde ovšem jen o odbornou četbu, dle zaměření daných institucí.³

Od konce 18. století nastává další mezník českého knihovnictví a tím je rodící se národní obrození, které vzniká v důsledku snahy o germanizaci českých zemí. Tento národnostní útlak tak vyvolal logickou obranou reakci u utlačovaných a posiloval jejich obrozeneckou aktivitu. Nejsilněji se u nás národní obrození projevuje přibližně v polovině 19. století. Právě v té době se

¹ Příloha č. 1 – foto knihovny.

² *O nás* [online]. Městská knihovna Rakovník ©2011 [cit. 24.2.2014]. Dostupné z: <<http://www.knihovna-rakovnik.cz/uvod/o-nas/>>.

³ ČERNÝ, Jan. *Stručný přehled dějin rakovnické veřejné knihovny*. 2011. s. 7.

zakládaly obecní nebo městské knihovny.⁴ Vznikají také knihovny školní původně sloužící učitelům a ty tak měli pozitivní vliv na kvalitu výuky, později se však možnosti využívání těchto knihoven rozrůstají.⁵ Velké množství „obrozeneckých“ knihoven vzniká v Čechách, jen do roku 1848 jich zde bylo zřízeno kolem padesáti. A tak se stalo, že i v Rakovníku se v roce 1841 otevřela knihovna, v témže roce se pak ještě knihovnu podařilo zřídit a otevřít v Nymburce, Písku, Rokycanech a Zdicích.⁶

2.1.1. Vývoj knihovny do 1. světové války

Kronikář Ferdinand Malec ve své kronice píše, že Rakovník byl v době před vznikem knihovny zaostalé město. Lidé se v podvečerech scházeli a naslouchali vyprávění pochybných historek od nejrůznějších světců a vysloužilých vojáků. Tím ale rostla touha po poznání a podle kronikáře to byl jeden z hlavních předpokladů vzniku knihovny. Knihovna také měla přinést lidem jinou formu zábavy a kultivovat je v jejich rodném jazyce, protože lidé, kteří měli rádi svůj rodný jazyk, bohužel často neměli prostředky k zakoupení knih.⁷ V době národního obrození tak vedle ochotnického divadla měla mít právě i knihovna důležitou roli.

Hlavními postavami národního obrození v Rakovníku byli František Hovorka a Matěj Dobromír Štembera. Oba prožili svá studentská léta v Praze, kde Štembera studoval chirurgii, soudní lékařství a porodnictví a když se pak vrátil do Rakovníka, byl jmenován městským a soudním ranhojičem. Hovorka v Praze zase studoval na malířské akademii a stal se tak malířem pokojů. V Praze také měli dostatek příležitostí pro získání obrozeneckého cítění a to především navštěvováním učených spolků, oba si také začali shromažďovat vlastní českou literaturu.

Hovorkovo vlastenectví je nám dnes přístupné z jeho zápisků, z nichž se také dovídáme, že v roce 1840 dospěl k názoru, že i Rakovník by měl mít svou

⁴ ŠVARC, František. *Dějiny Okresní knihovny v Rakovníku a veřejných knihoven na Rakovnicku*. 1995. s. 5.

⁵ ČERNÝ, Jan. *Stručný přehled dějin rakovnické veřejné knihovny*. 2011. s. 7.

⁶ ŠVARC, František. *Dějiny Okresní knihovny v Rakovníku a veřejných knihoven na Rakovnicku*. 1995. s. 5.

⁷ ČERNÝ, Jan. HOVORKA, František a MALEC, Ferdinand. *Rakovnické paměti 19. století*. 2010. s. 192 – 193.

knihovnu. Téhož roku se pak Štembera, na Hovorkův impuls, pouští do příprav k založení veřejné knihovny v Rakovníku. Sehnal kolem 60 členů a podporu pražských vlasteneckých kruhů, které přislíbily obdarovat knihovnu řadou publikací.⁸ Štembera byl také v kontaktu s pražským lékařem Antonínem Staňkem, se kterým projednával získání dalších publikací a členství budoucí knihovny v Matici české. Staňk také Štemberovi radil, aby byl knihovní fond zastoupen nejen literaturou naučnou a odbornou, ale aby zde byl také prostor pro knihy zábavné. V únoru 1841 pak sám Staňk posílá darem několik knih a další knihy nakupuje pak Štembera za 34 zlatých, které se mu podařilo vybrat od 83 členů. Zakládající členové, mezi které patřil i Hovorka, také věnují knihovně některé publikace a několik kusů nábytku, dokonce i pokladnu.⁹

Štembera v době vzniku knihovny úzce spolupracoval s rakovnickým kaplanem Josefem Jermanem, se kterým se dohodl na umístění knihovny v budově děkanství a také přijal funkci prvního knihovníka. Zmínka o vzniku knihovny v Rakovníku také vyšla v únorovém vydání časopisu Květy. Rakovnickým občanům bylo oficiálně oznámeno půjčování knih 28. února 1841 po nedělní bohoslužbě přímo v kostele a lze tedy toto datum považovat za vznik veřejné knihovny v Rakovníku.

Prvním ředitelem knihovny se nemohl stát nikdo jiný než Štembera a společně s Jermanem zakládají v rámci knihovny i čtenářský spolek. Knihovní fond se dále rozšiřoval a byla odebírána i tehdy populární periodika jako Pražské noviny nebo například Květy. Bohužel časem kaplan Jerman onemocněl, nemohl se proto plně věnovat své další funkci a počet půjčovaných knih tak pomalu klesal. Nakonec se do věci vložil Hovorka, který přesvědčil všechny, že knihovna potřebuje nového knihovníka. Tím se stal Josef Hanzlík a knihovna tak v roce 1843 zažila své první stěhování do Hanzlíkova domu na náměstí a půjčování opět ožívá.¹⁰ Ovšem ani Hanzlíkovi jeho nadšení nevydrželo dlouho a do roku 1848 knihovní činnost znovu upadá. V roce 1848 byl mezi obyvateli spíše zájem o aktuální dění. Zanikl čtenářský spolek

⁸ ŠVARC, František. *Dějiny Okresní knihovny v Rakovníku a veřejných knihoven na Rakovnicku*. 1995. s. 6 – 7.

⁹ ČERNÝ, Jan. *Stručný přehled dějin rakovnické veřejné knihovny*. 2011. s. 10 – 11.

¹⁰ Významná jubilea města i kraje. In: *Věstník musejního spolku královského města Rakovník (...)*. 1940. s. 79.

a v budově místní reálky byla zřízena čítárna, kde byly obyvatelům k dispozici výtisky předplacených periodik. Největší zájem byl o Pražské noviny, Národní listy, Lípu slovanskou a Týdeník. Sám Hovorka několikrát veřejně občanům předčítal z Pražských novin o aktuální politické situaci a začíná se aktivně zajímat o knihovnu.

Roku 1851 vzniká v Rakovníku Řemeslnická beseda, jejímž předsedou byl zvolen právě Hovorka, ten pak podává žádost, aby knihovna byla přestěhována do prostorů besedy. V té době byl knihovní fond v zoufalém stavu, chyběl seznam knih a časopisy, které knihovna zakoupila, byly roztrhané. Hovorka si v roce 1848 pořídil pro svou potřebu vlastní seznam knih a podle něj pak zjistil, že z fondu chybělo 80, dle Hovorkových slov, nejlepších knih. Tehdejší starosta Václav Brejcha dal povolení ke stěhování, a tak byla knihovna slavnostně 16. listopadu 1851 znovu otevřena a nastává tak období knihovny v čele s knihovníkem Hovorkou.¹¹

Ten se okamžitě pustil do práce a ihned po svém nástupu do funkce sestavuje první *Stanovy rakovnické měšťanské české knihovny*. Zde například uvádí, že je nutné řádně evidovat nákup nových knih a v neposlední řadě i definuje práva a povinnosti ředitele, knihovníka, knihovního výboru i samotných čtenářů. Roku 1853 také Hovorka vydává první úplný soupis knih, které tehdy knihovna vlastnila. Byly to knihy jako například Komenského Labyrint, dramata od Klicpery či Tyla a díla Boženy Němcové a dokonce i první vydání Erbenovy Kytice.¹²

V letech 1852 až 1861 se pak knihovna několikrát stěhovala a v roce 1853 byla knihovna ohrožena požárem, naštěstí se podařilo knihy zachránit. Knihovna, která fungovala i nějakou dobu přímo v Hovorkově domě na náměstí, nakonec skončila roku 1961 v prostorách radnice. Tam už sídlil městský archiv, se kterým se knihovna na několik let sloučila, i když obě instituce fungovaly formálně odděleně. I když jak Hovorka píše ve svých zápiscích, když poprvé viděl archiv, byly to jen staré papíry nahromaděné po stranách radniční předsíně. Hovorka se tedy nabídl, že zdarma vše vytřídí a srovná. Další

¹¹ ŠVARC, František. *Dějiny Okresní knihovny v Rakovníku a veřejných knihoven na Rakovnicku*. 1995. s. 10 – 12.

¹² ČERNÝ, Jan. *Stručný přehled dějin rakovnické veřejné knihovny*. 2011. s. 13 – 15.

materiály archivu pak našel uložené ve Vysoké bráně, kde ležely na zemi pod silným nánošem trusu. Vše očistil a nakonec uložil v jedné skříni v pokoji, který získala v prostorách radnice knihovna.¹³

S rakovnickým archivem přišel do kontaktu i český spisovatel Zikmund Winter¹⁴, který zde učil na rakovnické reálce a archiv začal navštěvovat ve druhé polovině svého pobytu v Rakovníku, a to od roku 1879. Svou literární inspiraci ze zdejších archiválií mohl čerpat především právě díky Františku Hovorkovi, který archiv uspořádal. Winter ale nejen čerpal z archivu náměty, ale také se stal jakýmsi ochráncem archivu. Když se například dozvěděl, že některé důležité archiválie byly zapůjčeny zemskému výboru v Praze a doposud nebyly navraceny, byl to právě on, kdo se zasadil o jejich opětovné navrácení tím, že tehdejšímu starostovi připomněl tuto výpůjčku a ten se skutečně postaral o navrácení archiválií zpět do Rakovníka.¹⁵

Hovorka si také vedl i různé statistiky, z kterých je nám i dnes známo kolik knih se např. v letech 1851 až 1872 vypůjčilo, dle jeho záznamů to bylo 61 325 knih. Ke konci roku 1872 také dle jeho záznamů měl knihovní fond rakovnické knihovny 2356 českých a 428 německých knih. Bohužel následujícího roku, Hovorka po dlouhé nemoci umírá. Avšak právě díky němu a jeho dlouholetému zájmu o knihovnu vzniká důležitá informační a kulturní základna, která obsahovala širokou škálu žánrů, a tím se Hovorka nepochybně zasloužil o kultivaci místních obyvatel.¹⁶

Po smrti Hovorky se do úřadu knihovníka přihlásil jistý Antonín Láska, který byl knihovníkem až do roku 1879, kdy zemřel. Bohužel na něj v době jeho činnosti přicházelo mnoho stížností a i další knihovník, který po něm přebíral funkci, nebyl se stavem knihovny zcela spokojený. Byl jím Václav Knobloch, kterého za svého nástupce doporučoval již Hovorka. Z doby, kdy působil Knobloch ve funkci, se nám dochovali i výpůjční deníky, ve kterých můžeme nalézt i zprávy o výpůjčkách Zikmunda Wintra, který v té době učil na rakovnické reálce. Ačkoliv Knobloch zemřel až roku 1907, knihovní činnost

¹³ Významná jubilea města i kraje. In: *Věstník musejního spolku královského města Rakovník (...)*. 1940. s. 79 – 80.

¹⁴ Zikmund Winter žil v Rakovníku od roku 1874 do roku 1884.

¹⁵ RENNER, Jan. Zikmund Winter a rakovnický archiv. In: *Zikmund Winter a Rakovník*. 1937. s. 130 – 132.

¹⁶ ČERNÝ, Jan. *Stručný přehled dějin rakovnické veřejné knihovny*. 2011. s. 17 – 19.

ukončil zřejmě kolem roku 1891. O následujícím období není z pramenů přesně známo, co s knihovnou bylo. Víme však, že 1879 byla ve městě otevřena čítárna pod záštitou spolku Sokol, která byla zdarma veřejně přístupná všem občanům.¹⁷

Na knihovnu tedy v této době bylo pohlíženo spíše kriticky, a proto začaly vznikat pod záštitou různých spolků veřejné čítárny. Svou čítárnu tedy měl nejen již zmíněný Sokol, ale také Měšťanská beseda. Mimo tyto si zřídily čítárny i další spolky, jako například Akademický spolek Krakovec nebo Okresní vzdělávací sbor v Rakovníku a všechny uvedené instituce podporovaly vznik veřejné čítárny pod patronátem obce. To se nakonec povedlo a na konci roku 1908 byla čítárna otevřena, i když ne pod patronací obce, ale Kuratoria veřejné čítárny. V souvislosti s aktivní prací čítárny zde byla snaha i o obnovení řádné činnosti knihovny. Ta tedy byla nově zrevidována, některé svazky byly opraveny, jiné pro špatný stav vyloučeny a byla zde snaha i o získání nových přírůstků do fondu. Bohužel se, jak je známo z dalších dobových tisků, tato činnost se nepovedla úplně a přicházely další kritiky na nepravidelný provoz knihovny.¹⁸

Od roku 1910, kdy byl knihovník Lochman odvolán z funkce, měla knihovna velmi nepravidelný provoz, který střídala období, kdy byla knihovna třeba i zcela uzavřena. Městská rada v tomto období často slychala velkou kritiku na provoz knihovny. V roce 1912 byl pro potřeby knihovny zakoupen tzv. Mayerův dům a knihovna tak na nějakou dobu začala zase fungovat, i když při průběžných revizích bylo zjištěno, že se řada knih po vypůjčení do knihovny již nevrátila. Roku 1914, v době vypuknutí 1. světové války, pak opět knihovna fungovala velmi nepravidelně a přišla o další část svého fondu.¹⁹

Pravidelný provoz pak ohlásila knihovna až na začátku roku 1916, tedy ještě v době 1. světové války. Knihovna sice pravidelně knihy půjčovala, ovšem

¹⁷ ŠVARC, František. *Dějiny Okresní knihovny v Rakovníku a veřejných knihoven na Rakovnicku*. 1995. s. 16 – 21.

¹⁸ ČERNÝ, Jan. *Stručný přehled dějin rakovnické veřejné knihovny*. 2011. s. 21.

¹⁹ ŠVARC, František. *Dějiny Okresní knihovny v Rakovníku a veřejných knihoven na Rakovnicku*. 1995. s. 21 – 25.

fond se příliš během nepříznivé válečné doby nerozrůstal a nejinak tomu bylo i v následujících letech po válce.²⁰

2.1.2. Knihovna do roku 1989

Po první světové válce se v nově vzniklé Československé republice měnily všeobecně podmínky pro další rozvoj knihoven. Republika usilovala o rozvoj vzdělání a osvěty a do tohoto úsilí spadala i snaha o větší profesionalizaci knihoven, které do té doby byly založeny spíše na spolkově amatérském přístupu. Vznikem republiky se totiž rozvinuly lepší podmínky k tomu, aby knihovny získaly podporu státu.²¹

Rok 1919 zahájila knihovna v Mayerově domě poprvé také společně s čítárnou, po více než desetileté existenci se konečně čítárna dostala tam, kam patřila tj. ke knihovně. V Mayerově domě ovšem knihovna s čítárnou dlouho nevydržela a byla přestěhována do místností na radnici.

Téhož roku také vstoupil v platnost Zákon o veřejných knihovnách obecních, ten mimo jiné stanovil, že každá knihovna musela mít svou půjčovnu, čítárnu a příruční knihovnu. Veřejné knihovny od té doby spravovala knihovní rada a vedl knihovník, ten však měl pouze poradní hlas, veškeré rozhodování bylo na radě. Všechny náklady na provoz knihovny také přešly na obec, která pak dostávala dotace od ministerstva školství a národní osvěty. Nastal tak velký nárůst knihoven, ty se zakládaly téměř ve všech obcích a tam, kde již byly, přecházely pod správu obce. V zákoně bylo také usnesení o obsahu fondu veřejných knihoven. „Knihovna má mít alespoň 20% naučné literatury. Spisy umělecky a obsahově bezcenné, výtvary nemravného rázu a indiánské povídky, které senzačním způsobem dráždí fantazii čtenářovu [...] jakož i díla směřující proti trvání a celistvosti státu československého nesmějí býti pojata do veřejných knihoven.“²² Tím se tedy zredukoval knihovní fond.

²⁰ ČERNÝ, Jan. *Stručný přehled dějin rakovnické veřejné knihovny*. 2011. s. 26.

²¹ Tamtéž, s. 27.

²² ŠVARC, František. *Dějiny Okresní knihovny v Rakovnicku a veřejných knihoven na Rakovnicku*. 1995. s. 40.

Zákon také ukládal, že profesi knihovníka smí vykonávat jen knihovnický vzdělaný člověk, toho zatím rakovnická knihovna neměla a práci knihovníka zastával dozorce, který měl pouze obecnou školu. Z roku 1922 máme zprávy, že funkci knihovníka vykonával František Markup, byl to ovšem městský úředník a funkce knihovníka se ujal jen jako vedlejší činnosti. Později Markup absolvoval knihovnický kurz v Plzni a splnil tak podmínku odborného pracovníka v knihovně. Když byl v roce 1924 povolán do vojenské služby, jako zástup než se Markup vrátil z vojny, nastoupila na jeho místo první žena – knihovnice Amálie Kožmínová.

Roku 1930 se knihovna přestěhovala zpět do Mayerova domu, kde byly pro knihovnu lepší podmínky, byly zde k dispozici čtyři místnosti – sklad, knihovna a dvě místnosti pro čítárnu. Novým knihovníkem se stal na začátku roku 1931 Vendelín Punčochář, jenž započal novou etapu rakovnické knihovny.²³

O tom, že byl Punčochář svědomitým pracovníkem, svědčí i výkazy o činnosti knihovny z roku 1931, kdy za první rok jeho činnosti bylo evidováno přes 13 tisíc výpůjček, zatímco rok předtím jen 6 tisíc. Vzestupnou tendenci můžeme na základě pravidelných knihovních výkazů pozorovat i v dalších letech. Od roku 1931 se také každoročně navyšoval počet knihovního fondu, z 5336 knih se fond rozšířil do roku 1938 na 8205 knih. Největší zájem byl o literaturu zábavnou a literaturu pro mládež.²⁴ Velké oblibě se těšila i čítárna, zde však nemáme přesné údaje o návštěvnosti, neboť čtenáři se do knihy návštěvníků zapisovali jen velmi neochotně, avšak dle údajů, které jsou k dispozici, návštěvnost se mezi lety 1931 - 1937 pohybovala zhruba od 3666 (údaj za r. 1931) do 8050 (údaj za r. 1936) návštěvníků ročně.²⁵

„I když tedy můžeme dvacátá a třicátá léta 20. století hodnotit jako období rozkvětu českého knihovnictví, přesto měl nebývalý rozmach sítě knihoven svá přirozená úskalí. V menších městech a obcích nebyly na nákup knih peníze, fondy se rozvíjely pomalu a různorodě. Stěží se také naplnily

²³ ŠVARC, František. *Dějiny Okresní knihovny v Rakovníku a veřejných knihoven na Rakovnicku*. 1995. s. 39 – 49.

²⁴ Tamtéž, s. 65.

²⁵ Tamtéž, s. 63 – 65.

představy obrozenců z 19. století o kvalitní výchově a naučné české literatuře, která by se dostala k obyčejným lidem. Tyto negace se plně projeví za hospodářské krize. Venkovští čtenáři měli především zájem o zábavnou a pokleslou literaturu, a jak mimo jiné dokládají články Vendelína Punčocháře pro Rakovník, knihovna musela přistupovat na požadavky veřejnosti, aby udržovala návštěvnost [...]. Hodnotná beletrie se půjčovala zřetelně méně, totéž platí i o naučných a odborných knihách.²⁶

Ihned po vyhlášení Protektorátu Čech a Moravy došlo k rozsáhlým revizím knihovnických fondů. Do Rakovníka přišel první oběžník s nařízením o stáhnutí veškeré komunistické literatury 24. března 1939 a další pak přišly během dubna a května. V březnu roku 1940 pak dorazil pátý oběžník s nařízením ihned vyloučit z fondu spisy dr. Beneše, dále například všechny knihy oslavující bývalou československou armádu, knihy o branné výchově a také veškeré knihy o legiích a československém zahraničním odboji. V říjnu téhož roku bylo také vydáno nařízení o zákazu půjčování knih Židům. Později pak byla ještě odstraněna díla všech ruských a rusky píšících autorů a od roku 1943 chodily z Okresního úřadu do knihovny seznamy zakázané literatury. Podle záznamů bylo jen za rok 1942 z fondu vyřazeno 933 knih.²⁷ Pro veškeré tyto změny bylo také nutné žádat o nové finanční příspěvky. Vyřazené knihy musely být vhodně uskladněny a pořizování německy psané literatury do fondu knihovny bylo často dost nákladné. Nejinak tomu bylo s povinností doplnit čítárnu německými novinami a časopisy.²⁸

V roce 1942 také musela knihovna s čítárnou uvolnit místnosti v Mayerově domě německému žakovskému domovu a byla přestěhována do domu v Nádražní ulici, kde měla k dispozici celkem čtyři místnosti. Bohužel zde však nebyl prostor pro otevření čítárny. Dle dochovaných statistik, které zdokumentovaly činnost knihovny, je patrné, že i během války lidé hojně

²⁶ ČERNÝ, Jan. *Stručný přehled dějin rakovnické veřejné knihovny*. 2011. s. 34.

²⁷ ŠVARC, František. *Dějiny Okresní knihovny v Rakovníku a veřejných knihoven na Rakovnicku*. 1995. s. 66 – 71.

²⁸ ČERNÝ, Jan. *Stručný přehled dějin rakovnické veřejné knihovny*. 2011. s. 37.

knihovnu navštěvovali, počet výpůjček se pohyboval mezi 26 až 57 tisíci ročně.²⁹

Podle slov Punčocháře ale přečkala rakovnická knihovna okupaci poměrně dobře, většina vyřazených knih totiž zůstala v Rakovníku, i když hrozilo jejich převezení na Kladno a následné zničení. Skutečné ztráty nakonec dle jeho slov činily jen 42 knih.³⁰

Následující roky po válce byly hlavně ve znamení hledání nových prostor pro umístění knihovny. Knihovní radě bylo dáno několik návrhů, avšak žádný z nich zcela nevyhovoval potřebám knihovny a čítárny. Naděje svitla, až když se Okresní hospodářská záložna sloučila se Spořitelnou rakovnickou a budova záložny se tím uvolnila. Národní výbor podal žádost u Ministerstva financí, kterému budova patřila, a ke konci roku 1848 mohla knihovna opustit stísněné prostory v Nádražní ulici. V polovině roku 1949 pak byla opět otevřena městská čítárna a nově zároveň i studovna a bylo také zřízeno samostatné oddělení pro mládež. Následující rok tedy již plně v městské knihovně fungovalo oddělení pro dospělé, oddělení pro mládež s čítárnou, čítárna pro dospělé a také studovna s příruční knihovnou. V plánu bylo ještě otevření posluchárny gramofonových desek, což se kvůli nedostatku finančních prostředků nepovedlo.

V roce 1950 vydalo Ministerstvo informací a osvěty nové směrnice o zřízení jednotné sítě lidových knihoven, tu od tohoto roku tvořili místní, okresní a krajské knihovny. V důsledku těchto směrnic tedy rakovnická knihovna začala od roku 1951 působit jako okresní lidová knihovna.³¹ Bylo také vydáno vládní nařízení o zrušení knihovnických rad, jejichž funkci tím převzal národní výbor a prvním ředitelem okresní knihovny byl jmenován knihovník Vendelín Punčochář.³² Díky těmto změnám nyní zajišťovala knihovna nejen svou základní osvětou funkci pro obyvatele města. Začala se ale také starat o knihovní fondy místní lidových knihoven tím, že jim ho pomáhala doplnit

²⁹ ŠVARC, František. *Dějiny Okresní knihovny v Rakovníku a veřejných knihoven na Rakovnicku*. 1995. s. 75.

³⁰ ČERNÝ, Jan. *Stručný přehled dějin rakovnické veřejné knihovny*. 2011. s. 37.

³¹ ŠVARC, František. *Dějiny Okresní knihovny v Rakovníku a veřejných knihoven na Rakovnicku*. 1995. s. 76 – 81.

³² ČERNÝ, Jan. *Stručný přehled dějin rakovnické veřejné knihovny*. 2011. s. 40.

o vlastní knihy anebo jim je zapůjčovala z vlastního fondu, což mělo pozitivní vliv na profesionalizaci místních lidových knihoven. Nové směrnice sebou ovšem nesla i svá negativa. Stejně jako za doby okupace byly vydávány seznamy zakázané literatury. V roce 1952 proběhla celostátní čistka. Všechny okresní výbory, které nyní spravovaly chod knihoven, obdržely tajný spis od Ústavu dějin KSČ se seznamem zakázané literatury. Z knihoven tak musela být odstraněna díla, která například obhajovala nebo propagovala předmnichovskou republiku, díla teoretiků sociální demokracie i literatura legionářská. V květnu tohoto roku bylo tak z rakovnické knihovny vyřazeno zhruba 30 titulů.

Bohužel také bylo v roce 1951 rozhodnuto o dalším stěhování knihovny do jiného domu na náměstí, při tom došlo k oddělení čítárny, která se pak v dalších letech na rozdíl od knihovny ještě několikrát stěhovala. Veškeré změny v řízení a organizaci knihoven, které v praxi fungovaly již od roku 1848, nakonec oficiálně zaštil nový zákon č. 53 z 9. července 1959. Ten tak nahradil již jen formální zákon z roku 1919.³³

Rok 1960 přinesl změnu v územním členění republiky. Pro Rakovník to znamenalo, že nyní již nepatřil do Pražského kraje, ale od teď byl součástí nově vzniklého Středočeského kraje, současně byla k rakovnickému okresu připojena některá další území. Pod nově vzniklý okres spadal bývalý novostrašecký okres a některé další obce, které před územní změnou patřily k okresům Plasy, Podbořany a Žatec. Rakovnické knihovně tak přibyla starost o další místní lidové knihovny, jejichž počet se zvýšil z původních 69 na 114. Více než polovina všech místních lidových knihoven byla ale v obcích či osadách, kde nebylo více než 400 obyvatel.³⁴ V šedesátých letech se v knihovním fondu nacházelo zhruba 25 tisíc svazků díky tomu, že se fond každoročně doplnil o několik set nových knih. Registrovaných čtenářů pak měla knihovna okolo 2500. Oproti tomu klesaly výpůjčky dětské literatury, což mohlo být způsobeno

³³ ŠVARC, František. *Dějiny Okresní knihovny v Rakovníku a veřejných knihoven na Rakovnicku*. 1995. s. 134 – 143.

³⁴ Tamtéž, s. 144 – 145.

i nedostačujícími prostory. To nakonec vedlo k vytvoření samostatného dětského oddělení, které dlouhá léta fungovalo v Nádražní ulici.³⁵

Knihovna se v průběhu dalších let systematicky vyvíjela a dle nařízení plnila svou osvětovou funkci ve městě i v celém okrese. Symbolický zlom nastal v říjnu roku 1973, kdy odešel do důchodu dlouholetý patron rakovnické knihovny Vendelín Punčochář. Za 42 let jeho působení ve funkci knihovníka a poté i ředitele, prošla knihovna velkým rozvojem. Z původních 6 tisíc se mu podařilo rozšířit fond na 65 tisíc svazků a z malé knihovny, o kterou se staral jen on sám se svým pomocníkem Františkem Hornofem, se stala prosperující instituce, která měla v době jeho odchodu 15 zaměstnanců. Punčochářovým nástupcem se stal Jaroslav Malý.³⁶

„V sedmdesátých a osmdesátých letech pokračovala knihovna ve své činnosti, jak výpůjční a metodické, tak kulturní a osvětové. Organizovala besedy, účastnila se soutěží, zajišťovala meziknihovní výpůjčky, poskytovala bibliografické a informační služby, starala se o knihovny ve školách i v jiných organizacích, podnicích a závodech. V polovině osmdesátých let se již množství svazků blížilo ke sto tisícům, počet dospělých čtenářů přesáhl tři tisíce a dětských 1300 a v čítárně bylo k dispozici bezmála 190 titulů periodik.“³⁷

Roku 1987 přešel ředitel okresní knihovny Jaroslav Malý do okresního muzea a galerie a na jeho místo byl jmenován Jan Lopour. Pod Lopourovým vedením pak o rok později knihovna otevřela své nové oddělení – videopůjčovnu. Díky tomu oddělení knihovna zaznamenala vysoké příjmy, díky kterým se mohl rozšířit fond videopůjčovny i knihovny.

Knihovna dále prosperovala a do toho přišel pro naši zemi zlomový bod 17. listopad 1989. Již řadu let postupně docházelo ke změně smýšlení především kulturních pracovníků, ale i ostatní veřejnosti. Nejinak tomu bylo i v rakovnické knihovně, když bylo například v červnu vydáno prohlášení

³⁵ ČERNÝ, Jan. *Stručný přehled dějin rakovnické veřejné knihovny*. 2011. s. 44.

³⁶ ŠVARC, František. *Dějiny Okresní knihovny v Rakovníku a veřejných knihoven na Rakovnicku*. 1995. s. 183 – 184.

³⁷ ČERNÝ, Jan. *Stručný přehled dějin rakovnické veřejné knihovny*. 2011. s. 44.

Několik vět, přečetli si je všichni zaměstnanci, všichni s ním souhlasili a podíleli se na jeho dalším šíření.³⁸

2.1.3. Knihovna po revoluci

Mezi první změny, které v knihovně po revoluci nastaly, patřila změna v evidenci výpůjček, jež vydala Národní knihovna v Praze na počátku roku 1990. Dále se evidovaly už jen první výpůjčky a prodloužení už se nepokládalo za novou výpůjčku, tak jako tomu bylo do teď. Knihovny také mohly již nyní upravit svůj fond, rakovnická začala tím, že zrevidovala předplatné časopisů, aby využila finanční prostředky racionálněji. Místním knihovnám také rozeslala knihy z tzv. zvláštních fondů, do nichž byly v sedmdesátých letech vyřazeny knihy označené jako závadné a protistátní. Samotné knihovně v Rakovníku se z vyřazených knih do fondu vrátilo přes 500 výtisků. Správy nad místními knihovnami se po revoluci ujaly místní obecní úřady.

Dalším významným mezníkem v historii knihovny je pak rok 1991. V květnu z funkce ředitele odchází Jan Lopour a na jeho místo byla jmenována vedoucí výpůjčního oddělení Anna Lenčěšová. Knihovna se také opět stěhuje, protože dům na náměstí, ve kterém sídlila doposud, byl v rámci restitucí vrácen původním majitelům. Oddělení pro dospělé se přestěhovalo do prostorů velkého sálu v budově polikliniky Na Sekyře, kde sídlí dodnes. V červenci 1991 tak knihovna zahájila svou další etapu v nových prostorech a při této příležitosti bylo i připomenuto 150. výročí zahájení provozu knihovny v Rakovníku. Tím, že knihovna získala tento velký prostor, mohla společně s oddělením pro dospělé v jednom místě fungovat i čítárna a sklad knih, který byl do té doby umístěn v obci Čistá. V roce 1989 knihovna zakoupila chátrající dům na náměstí a ten prošel rozsáhlou rekonstrukcí. V roce 1991 pak bylo do těchto prostor přestěhováno dětské oddělení, videopůjčovna, metodické oddělení, další sklad

³⁸ ŠVARC, František. *Dějiny Okresní knihovny v Rakovníku a veřejných knihoven na Rakovnicku*. 1995. s. 188 – 193.

a ředitelna. O rok později ještě přibýlo hudební oddělení, o jehož zřízení již od druhé světové války usiloval Vendelín Punčochář.³⁹

Rakovnická knihovna se také zařadila mezi první knihovny v republice, které začaly používat automatizovaný výpůjční systém. Celý fond se tedy od roku 1993 začal zpracovávat elektronicky, což pro pracovníky, kteří se v té době teprve začali seznamovat s počítačovou technikou, nebylo zpočátku snadné. Automatizovaný výpůjční systém byl pak v roce 1996 spuštěn v oddělení pro dospělé a o rok později i v dětském oddělení. V roce 1997 také došlo ve změně na ředitelském postu, který po Lenčేశové převzal Jan Kumpa. Automatizovaný provoz, který již fungoval ve dvou odděleních knihovny, měl být zprovozněn i v hudebním oddělení a videopůjčovně, tam ovšem došlo ke krádeži veškeré počítačové techniky, a tak musel být fond zpracován znovu. Automatizovaný provoz zde byl tedy spuštěn až v roce 1999, kdy se i obě tato oddělení sloučila a fungovala jako audio-videopůjčovna.

Od roku 1998 přešla knihovna pod správu města a z okresní se opět stává Městská knihovna Rakovník a pod její správu se v roce 2000 dostává i informační centrum, které bylo zřízeno o dva roky dříve. V roce 2001 pak byla knihovna přijata jako organizační složka města a do jejího vedení usedla Milena Křikavová, která je ve funkci ředitelky dodnes.⁴⁰ V roce 2004 pak Městská knihovna Rakovník získává právní subjektivitu a stává se příspěvkovou organizací města.⁴¹

2.2. Knihovna v současnosti

V současné době má Rakovník okolo 15,5 tisíce obyvatel a z toho 2918 bylo v roce 2013 registrovanými čtenáři městské knihovny. K dispozici je jim celkem přes 90 tisíc svazků a 93 titulů periodik. Knihovna to ovšem není jen půjčování knih, za rok 2013 knihovna zorganizovala 190 kulturně vzdělávacích

³⁹ ŠVARC, František. *Dějiny Okresní knihovny v Rakovníku a veřejných knihoven na Rakovnicku*. 1995. s. 193 – 196.

⁴⁰ ČERNÝ, Jan. *Stručný přehled dějin rakovnické veřejné knihovny*. 2011. s. 46.

⁴¹ *Historie* [online]. Městská knihovna Rakovník ©2011 [cit. 4.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.knihovna-rakovnik.cz/uvod/historie/>>.

akcí ve všech svých odděleních, kterých se zúčastnilo necelých 16 tisíc návštěvníků.⁴²

V České republice ročně vychází tisíce nejrůznějších knih, knihovna potom, hlavně dle zájmu svých čtenářů, vybírá a kupuje ty nové do svého fondu. V knihovně ale musejí knihy i vyřazovat, a to z důvodu opotřebení a stárí, anebo pro zastaralost tématu. Knihovny mají ze zákona povinnost jednou za pět let provést celkovou revizi fondu. Rakovnická knihovna zažila poslední takovou rozsáhlou revizi fondu v roce 2009. Tehdy knihovna nakoupila 2778 nových titulů a 1293 jich z fondu vyřadila.⁴³

2.2.1. Jednotlivá oddělení

Oddělení pro dospělé

Oddělení pro dospělé je nejstarším oddělením knihovny, protože právě hlavně na dospělé bylo při zakládání knihovny myšleno. Několikrát ve své historii se oddělení stěhovalo, jak bylo již napsáno dříve, a od roku 1991 sídlí v prostorách sálu bývalého okresního výboru KSČ. Dnes knihovna nabízí k absenčnímu půjčování široké spektrum knih od beletrie přes populárně naučné až k odborným knihám. Je zde několik míst určených pro studium prezenčních výpůjček a koutek čítárny, který má širokou nabídku periodik. Je zde samozřejmě i počítač s přístupem na internet a dva počítače s přístupem do elektronického katalogu knihovny. Pokud v něm čtenáři nenajdou požadovaný titul, mohou si jej buď zarezervovat, v případě, že jej má někdo právě půjčený. Nebo v případě, že knihovna titul vůbec nemá ve svém fondu, je možné využít nabízenou službu knihovny - meziknihovní výpůjční služba, kdy je kniha za poplatek objednána z jiné knihovny.⁴⁴

I když se mohou nynější prostory oddělení zdát návštěvníkům dostatečně velké, pravdou je, že potřebám knihovny jsou nedostačující. Prostor

⁴² *O nás* [online]. Městská knihovna Rakovník ©2011 [cit. 22.2.2014]. Dostupné z: <<http://www.knihovna-rakovnik.cz/uvod/o-nas/>>.

⁴³ *Výroční zpráva 2009* [online]. Městská knihovna Rakovník ©2011 [cit. 4.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.knihovna-rakovnik.cz/uvod/vyrocní-zpravy/>>.

⁴⁴ KŘÍKAVOVÁ, Milena, *Být, nebo nebýt čtenářem*. 2011. s. 9.

tohoto oddělení slouží jako půjčovna, studovna a čítárna zároveň, přitom každá tato služba má své specifické nároky. V roce 2012 se ale knihovna konečně dočkala alespoň nějakého rozšíření. V budově se uvolnily dvě kanceláře sousedící se sálem, který knihovna využívá. Do jedné bylo přestěhováno zázemí pro pracovníky, které do té doby sídlilo v suterénu budovy. Druhá kancelář byla propojena se stávajícím sálem, byly zakoupeny nové regály a výpůjční sál se zvětšil, a protože se uvolnilo i místo ve starých policích, je teď mnohem snazší nalézt požadovanou knihu.⁴⁵

Oddělení pro děti

Na toto oddělení bylo ještě dlouho po otevření knihovny zapomínáno, například v roce 1961, kdy bylo v knihovně registrováno kolem 600 dětských čtenářů, byl vymezen prostor pouhých 6 m² pro tyto čtenáře. Určitá náprava proběhla o několik let později v roce 1965, když bylo otevřeno samostatné dětské oddělení. Stejně jako oddělení pro dospělé se pak v roce 1991 stěhuje do nových lépe vyhovujících prostorů, ale v budově na Husově náměstí.

Rakovnická knihovna obecně klade velký důraz právě na dětské čtenáře. Toto oddělení mohou začít navštěvovat děti už v mateřské škole, aby se seznámily s novým prostředím. Knihovna chystá spoustu akcí zaměřených právě na utváření vztahu dítěte ke knize a čtení, jednou z takových akcí je i pasování prvňáčků na čtenáře. Vybavení tohoto oddělení a nabízené služby jsou stejné jako v oddělení pro dospělé, jen mají trochu jinou podobu. Je zde více barev a dětem jsou k dispozici i hračky, knihovní fond se pak spíše než na literaturu odbornou zaměřuje na tu zábavnou. Jsou zde také studijní místa, kde si děti mohou číst, anebo třeba psát úkoly, ani zde nechybí počítač s internetem a přístupem do katalogu.⁴⁶

Protože je toto místo velmi oblíbené, v roce 2012 byla vyslyšena žádost návštěvníků a byly prodlouženy provozní hodiny. Další novinkou roku 2012 se také stalo půjčování tematických kufříků. Malé kufříky obsahují několik knih, hru

⁴⁵ *Výroční zpráva 2012* [online]. Městská knihovna Rakovník ©2011 [cit. 5.3.2014]. Dostupné z:<
<http://www.knihovna-rakovnik.cz/uvod/vyrocnizpravy/>>.

⁴⁶ KŘÍKAVOVÁ, Milena, *Být, nebo nebýt čtenářem*. 2011. s. 11.

a různé předměty vztahující se vždy k nějakému tématu - například domácí zvířata, lidské tělo či dinosaury.⁴⁷

Audio-půjčovna

Toto oddělení bylo otevřeno v červnu roku 1988 původně jako součást čítárny a společně fungovaly do roku 1991, kdy se čítárna přestěhovala k oddělení pro dospělé a videopůjčovna byla umístěna do prostor knihovny na Husově náměstí. Otevření tohoto oddělení bylo ve své době velmi pokrokové a po určitou dobu to byla jediná půjčovna videokazet a hudebních CD ve městě, což knihovně přivedlo spoustu nových zájemců z řad široké veřejnosti. V roce 1996 pak bylo v prostorách na náměstí otevřeno samostatní hudební oddělení, kde bylo možné si vypůjčit LP, MC a CD nosiče s hubou, anebo si poslechnout vybranou hudbu přímo na místě. Hudební oddělení však samostatně fungovalo jen dva roky a poté bylo sloučeno s videopůjčovnou a pod názvem audio-půjčovna funguje dodnes. Za dobu fungování tohoto oddělení se výrazně změnila půjčovaná média, namísto LP desek, MC kazet nebo kazet VHS se dnes půjčují filmy na DVD a hudba na CD.

Filmoví i hudební nadšenci zde mají možnost vybrat si z širokého žánrového spektra a knihovna myslí ve své nabídce i na malé návštěvníky, audio-fond se zaměřuje nejen na novinky, ale především na české filmy a buduje tak český filmový archiv pro další generace. I zde je možnost využít počítač k přístupu do on-line katalogu a následnému vyhledávání požadovaného titulu. Audio-půjčovna také odebírá několik odborných tematických časopisů, které jsou návštěvníkům k dispozici.⁴⁸ I když má i dnes toto oddělení své návštěvníky, doba největší prosperity je pryč. Svůj podíl na tom má i modernizace v oblasti techniky a počítačů a hlavně fakt, že hudba a filmy jsou dnes volně dostupné na síti internetu. Vedení knihovny pak v roce 2012 rozhodlo o zkrácení provozní doby a „ušetřené“ hodiny byly dány pro velký zájem ve prospěch otevírací doby v dětském oddělení.⁴⁹

⁴⁷ *Výroční zpráva 2012* [online]. Městská knihovna Rakovník ©2011 [cit. 5.3.2014]. Dostupné z:<
<http://www.knihovna-rakovnik.cz/uvod/vyrocnizpravy/>>.

⁴⁸ KŘIKAVOVÁ, Milena, *Být, nebo nebýt čtenářem*. 2011. s. 13.

⁴⁹ *Výroční zpráva 2012* [online]. Městská knihovna Rakovník ©2011 [cit. 5.3.2014]. Dostupné z:<
<http://www.knihovna-rakovnik.cz/uvod/vyrocnizpravy/>>.

Informační centrum

Největší rozmach budování informačních center ve městech byl v devadesátých letech. Informovat obyvatele i návštěvníky měst bylo a nadále je velmi důležité a pro město a podnikatele i přínosné. Informační centrum v Rakovníku bylo zřízeno v roce 1998 jako součást městského úřadu a o dva roky později, v roce 2000, přešlo pod správu knihovny. Hlavní náplní tohoto oddělení je poskytování informací z oblasti regionálního cestovního ruchu a turistiky a také prezentace a propagace města například na cestovních veletrzích. Toto oddělení také připravuje a zpracovává informace pro propagační materiály města, které jsou prezentovány v knihách, brožurách a letáčcích, ale také prostřednictvím drobných upomínkových předmětů.⁵⁰

O tom, že je toto oddělení prospěšné pro obyvatele i návštěvníky a dobře prosperuje, svědčí i fakt, že podle statistických údajů knihovny za rok 2011 navštívilo denně informační centrum 99 lidí a meziročně tento počet nadále roste. Nejvíce návštěv bylo v roce 2011 zaznamenáno v letních měsících zejména v červenci, kdy se počet návštěv dostal na číslo 3908. Novinkou onoho roku bylo také spuštění nových a hlavně samostatných webových stránek informačního centra, které byly do té doby skryty pod záložkou na webových stránkách knihovny. To, že to byl nepochybně krok kupředu, svědčí statistiky o návštěvnosti stránek. Od dubna 2011, kdy byly stránky spuštěny, do konce roku je vyhledalo 16 467 návštěvníků. Naleznete zde veškeré informace o Rakovníku, jeho památkách i kalendář sportovních a kulturních akcí a mnoho dalších užitečných a zajímavých informací.⁵¹

Informační centrum má za úkol spíše podávat svým návštěvníkům informace o akcích, ale samo se také několika akcí zúčastňuje. Jednou takovou je brněnský veletrh cestovního ruchu Regiontour. Ten se koná každý rok v lednu a knihovna prostřednictvím informačního centra na něm prezentuje město Rakovník. Dalším veletrhem, kde je Rakovník prezentován informačním

⁵⁰ KŘIKAVOVÁ, Milena, *Být, nebo nebýt čtenářem*. 2011. s. 15.

⁵¹ *Výroční zpráva 2011* [online]. Městská knihovna Rakovník ©2011 [cit. 5.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.knihovna-rakovnik.cz/uvod/vyrocní-zpravy/>>.

centrem, je Holiday World, ten je největším cestovním veletrhem v České republice a koná se každoročně v Praze.⁵²

Roubenka

„Měšťanský dům – roubenka, tzv. Lechnýřovka, je nemovitou kulturní památkou. Jedná se ve městě o jedinečnou stavbu, významnou svými dochovanými konstrukcemi, dokládající dnes neobvyklé stavební postupy předchozích století. Klasicistní dům byl postaven před rokem 1800. [...] Dnešní podoba domu je výsledkem pozdějších stavebních úprav.“⁵³ Po celkové rekonstrukci pak získává dům pod správu městská knihovna a od července 2012 má tedy nové oddělení. Roubenka láká návštěvníky na stálé expozice o kultuře města a na výstavu loutek, které vyrobily místní loutkáři. K vidění jsou zde také příležitostné výstavy a je zde možné také navštívit pohádkové představení nebo čtení. Knihovna tady také nepravidelně pořádá umělecké dílny, jarmaky a jiné akce, snaží se tak přilákat do nových prostorů návštěvníky napříč věkovým spektrem.⁵⁴

2.2.2. Akce pořádané knihovnou

Jak již bylo řečeno, knihovna pořádá také mnoho kulturních a kulturně-vzdělávacích akcí. Můžeme je rozdělit na dva základní typy akcí.

První jsou takzvané vzdělávací lekce a besedy, které nabízí knihovna pro žáky mateřských a základních škol a pro studenty středních škol. Například v roce 2010 takovýchto akcí zorganizovala knihovna 96.⁵⁵ V nabídce pro mateřské školy jsou akce šité na míru právě tomuto nečtenářskému publiku jako například *Do knihovny za pohádkou*. Na této akci si děti s paní knihovnicí povídají o knihovně, knížkách a nechybí ani předčítání z vybrané knihy. Pro žáky prvního stupně základní školy jsou pak připraveny akce jako

⁵² *Výroční zpráva 2010* [online]. Městská knihovna Rakovník ©2011 [cit. 6.3.2014]. Dostupné z:<
<http://www.knihovna-rakovnik.cz/uvod/vyrocnizpravy/>>.

⁵³ *Oddělení knihovny* [online]. Městská knihovna Rakovník ©2011 [cit. 5.3.2014]. Dostupné z:<
<http://www.knihovna-rakovnik.cz/oddeleni-a-sluzby/>>.

⁵⁴ *Výroční zpráva 2012* [online]. Městská knihovna Rakovník ©2011 [cit. 5.3.2014]. Dostupné z:<
<http://www.knihovna-rakovnik.cz/uvod/vyrocnizpravy/>>.

⁵⁵ *Výroční zpráva 2010* [online]. Městská knihovna Rakovník ©2011 [cit. 6.3.2014]. Dostupné z:<
<http://www.knihovna-rakovnik.cz/uvod/vyrocnizpravy/>>.

Večerníčky, kdy se děti zábavnou formou seznámí s knižní podobou večerníčků, které znají z televizních obrazovek. Další akcí je např. *Kniha je tvůj kamarád*, zde se děti dozví základní informace o knihách, kdo je ilustrátor a kdo autor a také jak s knihou zacházet a jak se stát čtenářem knihovny. Pro starší děti základních škol knihovna připravuje lekce, které se například zaměřují na díla jednoho autora nebo na chování v knihovně a ve společnosti. Pro studenty středních škol jsou to pak již lekce odbornější o chodu knihovny, její historii a o vývoji technik, které se v knihovnictví používají. Dále jsou připravována i besedy na téma regionální, zaměřené na významné osobnosti Rakovnícka.⁵⁶

Druhý typ akcí, které knihovna pořádá, jsou určeny pro širokou veřejnost a jedná se o různé besedy, přednášky, odborné semináře, výtvarné dílny, autorská čtení, koncerty a výstavy. Dle počtu návštěvníků na jednotlivých akcích lze říci, že jsou oblíbené a jejich témata jsou vhodně zvolena. V roce 2010 těchto akcí zorganizovala knihovna 36.

Knihovna ovšem neorganizuje jen své akce, ale také se připojuje k celostátním akcím, které pořádá Svaz knihovníků a informačních pracovníků. V březnu se tak připojuje k akci **Březen - měsíc čtenářů** a to tím, že pořádá jarní čtení pro kolektivy v dětském oddělení a společně se čtou knihy převážně od českých autorů.⁵⁷ V celorepublikovém měřítku této akce jde pak především o posilování společenského významu, a v určitém smyslu i prestiže, četby. Akce se také zasazuje o to, aby byli oceněni ti, kteří služby knihoven nejvíce využívají. Každý rok je tedy součástí i vyhlášení čtenáře roku, který si za předešlý rok půjčil nejvíce knih.⁵⁸ Další podobnou celostátní a vlastně i mezinárodní akcí, které se účastní i rakovnická knihovna je **Noc s Andersenem**. Tato akce vznikla v roce 2000 v uherskohradištské knihovně jako podpora dětského čtenářství. Podle nejrůznějších průzkumů je totiž zájem o knihy u dětí rok od roku menší, přitom podle pražského psychologa dr. Mertina stačí, aby dítě mělo čtenářský vzor v rodině. Metoda osobního vzoru

⁵⁶ *Pro školy* [online]. Městská knihovna Rakovník ©2011 [cit. 7.3.2014]. Dostupné z:<<http://www.knihovna-rakovnik.cz/pro-skoly/>>.

⁵⁷ *Výroční zpráva 2010* [online]. Městská knihovna Rakovník ©2011 [cit. 6.3.2014]. Dostupné z:<<http://www.knihovna-rakovnik.cz/uvod/vyrocnizpravy/>>.

⁵⁸ *Celostátní akce SKIP* [online]. © Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky (SKIP), 2010-2014. [cit. 7.3.2014]. Dostupné z:<<http://www.skipcr.cz/akce-a-projekty/akce-skip>>.

v předčítání tedy byla tím impulsem k první noci v knihovně, kde si děti nejen hrají, prohlídnou knihovnu a následně v ní přespí, ale hlavně je jim zde předčítáno. Akci následně zaštil Klub dětských knihoven SKIP a právě jeho zásluhou se akce rozšířila po republice, již v roce 2001 se spalo ve 40 knihovnách. Rok na to se k akci připojilo i Slovensko a v roce 2003 se zapojilo přes 150 knihoven v ČR, 6 na Slovensku a 4 v Polsku a díky SKIPu se informace o akci šířily do celého světa.⁵⁹ Pro rok 2014 je nyní registrováno do akce více než 800 škol a knihoven v ČR, 150 na Slovensku a přihlášené jsou i školy např. z USA, Řecka, Německa, Švýcarska, Austrálie, Anglie a Španělska.⁶⁰ Rakovnická knihovna se této akce v roce 2014 zúčastní již po dvanácté a pořádá ji pro žáky místních čtvrtých tříd základních škol. Ti mezi sebou soutěží a knihovna z nich nakonec vybere vítěznou třídu, která stráví noc v knihovně.⁶¹ Třetí celostátní akce, které se knihovna účastní, je **Týden knihoven**, který se koná vždy v říjnu již přes 10 let. V tomto týdnu knihovny vymýšlí a organizují různé aktivity, kterými se snaží upozornit na důležitost čtení v dnešní době. Rakovnická knihovna si v tuto dobu zve do svých prostor na setkání žáky 1. tříd a snaží se tím na dětské čtenářství zapůsobit již v době, kdy se děti se čtením teprve seznamují.

Knihovna si také za dobu svého působení vytvořila vlastní akce, některé z nich se tradičně opakují každoročně. Jednou z těchto tradičních akcí knihovny je **Pasování prvňáčků na čtenáře**. Tato akce je určena pro děti, které absolvovaly první ročník základní školy. Na konci školního roku jsou v dětském oddělení slavnostně pasováni a uvedeni do cechu čtenářského. Další z akcí, které mají ve městě již svou dlouholetou tradici je **Hurá na prázdniny aneb...**, tato akce se každoročně koná v prostorách letního kina.⁶² V roce 2013 byla akce uspořádána pod názvem *Cestujeme s knihou aneb hurá na prázdniny*, během dne se zde pak uskutečnilo několik zábavných představení. Každý účastník akce si jako vstupenku musel z domova přinést vlastní knihu a jeden

⁵⁹ *O projektu* [online]. ©2010 – 2014 Svaz knihovníků a informačních pracovníků [cit. 8.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.nocsandersenem.cz/o-projektu.html>>.

⁶⁰ *Registrované instituce* [online]. ©2010 – 2014 Svaz knihovníků a informačních pracovníků [cit. 8.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.nocsandersenem.cz/>>.

⁶¹ E-mailová korespondence s ředitelkou knihovny Milenou Křikavovou ze dne 12.3.2014.

⁶² *Výroční zpráva 2010* [online]. Městská knihovna Rakovník ©2011 [cit. 6.3.2014]. Dostupné z:<<http://www.knihovna-rakovnik.cz/uvod/vyrocnizpravy/>>.

okamžik z ní každý začal nahlas předčítat, knihovna tímto aktem chtěla vyjádřit podporu celorepublikovému programu **Celé Česko čte dětem**, který se snaží o to, aby bylo dětem denně alespoň 20 minut předčítáno a do kterého se zapojuje některými svými akcemi i rakovnická knihovna.⁶³ Tento program, který je propagován stejnojmennou organizací, u nás v ČR založila Eva Katrušáková v roce 2006 a program má za cíl podporovat čtenářskou gramotnost dětí a mládeže a chce také, aby se prostřednictvím společného čtení upevňovaly rodinné vazby. Předčítání má totiž značný vliv na psychický vývoj dítěte, formuje jeho čtenářské návyky a podporuje získávání informací.⁶⁴ Každá knihovna v republice se pak do programu může zapojit po svém, ta rakovnická například vydala pro děti Čteníček a Spisovníček. Čteníček je určen pro menší děti a ty si do něj mohou nakreslit nebo napsat o čem společně s rodiči četli, a když ho poté přinesou ukázat do dětského oddělení knihovny, čeká je odměna. Pro větší děti je určen Spisovníček, do kterého si mohou napsat, o čem četly a zda se jim to líbilo, může sloužit tedy i jako čtenářský deník do školy.⁶⁵

Další tradiční akcí knihovny je soubor aktivit pro děti, které tráví letní prázdniny ve městě, akce nese název **Léto s knihovnou**. V létě 2013 bylo o prázdniny možné navštívit výtvarné dílny s kurzy drátkování nebo práce s modelovací hmotou, divadelní představení spolku Já to jsme nebo navštívit kurz seznámení s literaturou a základy dramatické výchovy. Knihovna také zorganizovala sportovní akci a pod záštitou akce Léto s knihovnou bylo připraveno Rakovnické cyklování. Jeden víkend na kole pro děti s rodiči ovšem nebyl jen ryze sportovní, ale bylo připraveno spoustu her a zábavy.⁶⁶ Před zahájením adventu se koná akce **Den pro dětskou knihu**, při tomto setkání se v dětském oddělení předčítá z nejrůznějších knih. V období adventu se také pořádá **Pohoda V Brance**, což je řemeslný trh, který se koná na dvorku právě před dětským oddělením. Konec roku pak zakončuje **Hradní duo v knihovně**.

⁶³ KŘÍKAVOVÁ, Milena. Cestujeme s knihovnou aneb hurá na prázdniny. In: *Radnice 7-8/2013*. s. 19.

⁶⁴ *O nás* [online]. ©Celeceskostedetem [cit. 16.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.celeceskostedetem.cz/cz/menu/7/o-nas/>>.

⁶⁵ *Čteníček a Spisovníček* [online]. Městská knihovna Rakovník ©2011 [cit. 16.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.knihovna-rakovnik.cz/vydali-jsme/?more=1629#msg1629>>.

⁶⁶ KŘÍKAVOVÁ, Milena. Cestujeme s knihovnou aneb hurá na prázdniny. In: *Radnice 7-8/2013*. s. 19.

Toto hudební vystoupení, při kterém se setkávají zájemci o hudbu se zájemci o knihy, je završením tradičních aktivit rakovnické knihovny.⁶⁷

2.3. Budoucnost knihovny

Rakovnická knihovna nikdy ve své historii neměla příliš ideální zázemí pro rozvoj, i přesto se vždy snažila, aby měli čtenáři alespoň důstojné podmínky při její návštěvě. Nyní se knihovna možná dočká nových, vyhovujících prostorů, kde by také konečně mohla fungovat všechna její oddělení pod jednou střechou v multifunkčním kulturním středisku.⁶⁸ Plány na toto víceúčelové centra jsou již zpracované a nyní nezbývá než čekat a doufat, že se povede i jejich realizace. Jestliže se to podaří, Rakovník bude mít nejenom všechna oddělení knihovny v jednom místě, ale zároveň město získá víceúčelové prostory, které bude moci využívat široká veřejnost.

V plánech je počítáno s půjčovnami, informačním centrem, oddělením regionální literatury, přednáškovým sálem, klubovnou, depozitářem a čítárnou, která bude propojena s kavárnou a součástí komplexu by měl být i účelně zařízený dvůr, kde bude prostor pro relaxaci a také divadelní jeviště. Získáním takového komplexu by bylo také zrušeno nynější striktní oddělení dětí od dospělých a přístup do všech oddělení by byl možný na základě jedné přístupové kartičky.⁶⁹

Na závěr snad lze jen dodat, že knihovna je pro město důležitou kulturní i vzdělávací složkou a nové reprezentativní prostory by si zasloužila a jistě patřičně využila.

⁶⁷ *Výroční zpráva 2010* [online]. Městská knihovna Rakovník ©2011 [cit. 6.3.2014]. Dostupné z:<
<http://www.knihovna-rakovnik.cz/uvod/vyrocnizpravy/>>.

⁶⁸ Příloha č. 2 – plány multifunkčního kulturního střediska.

⁶⁹ KŘIKAVOVÁ, Milena, *Být, nebo nebýt čtenářem*. 2011. s. 21.

3. Kulturní centrum Rakovník

Další významnou institucí, která se stará o kulturní život ve městě, je příspěvková organizace Kulturní centrum Rakovník⁷⁰. Zprostředkovává a nabízí koncerty nejružnějších hudebních stylů, umožňuje setkání se známými osobnostmi kulturního světa a pravidelně pořádá oblíbená odpoledne, která jsou určena občanům důchodového věku či taneční podvečery. KC je také pořadatelem divadelních soutěží a přehlídek, které jsou známé nejen ve Středočeském kraji, ale i v celé České republice.⁷¹

3.1. Historie divadelnictví v Rakovníku

Vznik prvního ochotnického divadelního spolku se datuje k roku 1812. Byla to doba po napoleonských válkách a v zemi většinou převládala bída, lidem se žilo těžko a někteří měli potřebu se vyprávět veřejně ale také hlavně česky!

Jedním takovým případem byl i Jan Kubla, který si doma přeložil do češtiny Kotzebouvu hru „Husité u Naumburka“. Hra ho pak natolik ohromila a uchvátila, že hned běžel do hospody za kamaráda a i jim hru přečetl. Také oni byli hned hrou nadšeni a hned se domluvili na zkouškách. Zpráva o existenci českého divadla v Rakovníku měla ve městě hned příznivou odezvu a všichni s nadšením a netrpělivostí očekávali den, kdy bude hra v češtině odehrána. Odehraná hra měla v Rakovníku velký úspěch, ten byl pak ale záhy potlačen tehdejší německou smetánkou, a tak sotva vzniklé divadlo v zápětí zase zaniklo a po deset let tedy lidé své národní cítění projevovali alespoň zpěvem Hankových písní, které v malých svazcích vycházeli v letech 1815 – 1816.

Kolem roku 1822 se mladí chlapci, studenti a několik písařů rozhodlo, že budou hrát divadlo. Mezi nadšenci byl také František Hovorka, který se stal hybnou silou nově vzniklého divadelního spolku. Jeden z rakovnických občanů p. Grund zapůjčil divadelnímu spolku ve svém domě světnici, kde spolek zkoušel a nakonec i odehrál roku 1822 hru „Mečislav a Blanka“. Představení se

⁷⁰ Příloha č. 3 – foto Tylova divadla a budovy KC.

⁷¹ *O nás* [online]. Oficiální stránky Kulturního centra Rakovník ©2014 [cit. 23.2.2014]. Dostupné z: <<http://www.kulturnicentrum.cz/o-nas/>>.

dávalo pro velký úspěch a spokojenost diváků hned dvakrát. Povzbuzeni tímto úspěchem ochotníci začali pomýšlet na další hru – frašku „Kuliferdy“, ta ovšem byla spolku nakonec purkmistrem zakázána a nastal další divadelní útlum.

V roce 1827 pak město navštívila kočovní německá společnost, ale návštěvnost jejich představení byla velmi slabá. Místní ochotníci této společnosti pak ze soucitu nabídli, že pro ni odehrají představení, samozřejmě v češtině a ředitel i úřady nakonec souhlasili. Ochotníci si vybrali Klicperovu hru „Jan za chrta dán“ a sklidili úspěch. Německé společnosti pomohli a dostali také nový impuls, a tak na konci roku 1827 sehráli další Klicperovu hru „Divotvorný klobouk“. Toto nové nadšení jim vydrželo i v následujícím roce, kdy sehráli pro obyvatele Rakovníka ještě několik dalších her jako například: „Dobré jitro“, „Libušin soud“ a „Kytku“.⁷² Po tomto úspěchu ovšem přišel ze strany rakouských úředníků další zákaz činnosti.

Teprve po dlouhé odmlce začal v roce 1840 Hovorka opět tmelit nový ochotnický spolek, pro který získal mnoho ochotníků a také dvě ochotnice. Ochotníci také mohli zkoušet v nových prostorech, a to v hostinském sále hostinského Karla Beka. Toto nově stmelené divadlo začalo svou činnost 3. ledna 1841 Macháčkovou veselohrou „Půjčka na oplátku“, nedlouho poté divadlo odehraje ještě několik dalších představení. V následujících letech se divadlo těší velkému úspěchu i zájmu obyvatel a nakonec se v revolučním roce 1848 stěhuje do nových prostorů v hostinci U červeného raka, kde úspěšně hraje až do roku 1851. Rakouské úřady však pečlivě sledovaly každý projev národního procítání, a tak okresní hejtman Gshirhackl zakazuje veškerou činnost divadla.⁷³

Další oživení rakovnického divadelnictví přichází až v roce 1861, po pádu Bachova absolutismu. U tohoto oživení stál zdejší podnikatel Gustav Županský, který dal dohromady starší zkušené jádro ochotníků, které doplnil mladšími divadelními nadšenci. Pro svoje první vystoupení si divadelníci vybrali Tylovu hru „Debora“ a po ní následovalo ještě mnoho her a představení až do roku 1865, kdy spolek postihl rozkol a následný úpadek. Kolem roku 1865 totiž

⁷² MIČKA, Ladislav. Sto šedesát let českého ochotnického divadla v Rakovníku. In: *Ochotnické divadlo Rakovník 1812 – 1972*. 1972. s. 9 - 11.

⁷³ Tamtéž, s. 13 - 14.

vrcholí politické spory a rozdílnost v názorech mladočechů a staročechů se bohužel odráží i v divadelnictví. Společné diskuze nikam nevedly, a tak mladí houfně opouštějí divadelní spolek a vstupují do jiných, v té době hojně zakládáných, nepolitických uměleckých spolků. V té době tu tedy vzniká například Měšťanská beseda, z té se poté odštěpila Řemeslnická beseda, literární spolek Vesna a mnoho dalších čtenářských, pěveckých a jiných kulturních spolků. Bylo také založeno Domácí divadlo, které ovšem nemělo své jeviště, neboť to se původní ochotníci rozhodli darovat spolku Vesna, který se o něj nehodlal dělit. Ochotníci domácího divadla tak byli nuceni si postavit své vlastní nové jeviště. První představení odehráli v lednu roku 1866 ve skromných podmínkách truhlářské dílny, kde bylo poté sehráno ještě několik představení. V následujících letech se pak divadlo několikrát stěhuje.

V roce 1869 se pak konala schůze, která měla za cíl sjednotit roztržštěné ochotnické činnosti v Rakovníku. Na 18. září tak bylo svolané společné zasedání, na kterém byl zvolen předseda připravovaného jednotného spolku Alois Toužimský. Byl zde také přijat návrh, aby nový spolek přijal jméno národního buditele J. K. Tyla a tím tedy vznikla Divadelní ochotnická jednota Tyl, která ovšem svou činnost skutečně začala až v roce 1872.⁷⁴

Od počátku svého působení se pak divadelní spolek Tyl snažil vystupovat pro veřejnost minimálně jednou za měsíc, a protože měl spolek úspěch, někdy se dokonce vystupovalo po čtrnácti dnech. Za dlouhou dobu svého působení vychoval spolek mnoho nadšenců a dobrých herců, kteří ztvárňovali nejrůznější role.⁷⁵

Nedlouho po zahájení činnosti spolku Tyl přichází do Rakovníka spisovatel Zikmund Winter, aby zde začal učit na zdejší reálce. Winter nebyl ve městě znám jen jako výborný pedagog, který se zasloužil o rozvoj reálky, ale velmi brzy po svém příjezdu se také aktivně zapojil do kulturního dění ve městě. Jako učitel byl váženým občanem Rakovníka a svou účastí tak přispíval ke společenskému významu tehdejších rakovnických kulturních spolkových

⁷⁴ MIČKA, Ladislav. Sto šedesát let českého ochotnického divadla v Rakovníku. In: *Ochotnické divadlo Rakovník 1812 – 1972*. 1972. s. 14 - 17.

⁷⁵ MEJSTŘÍK, Karel. Sto let divadelní ochotnické jednoty TYL v Rakovníku. In: *Ochotnické divadlo Rakovník 1812 – 1972*. 1972. s. 33.

institucí. Málo se ví, že Winter byl pěvecky nadaný a působil především v rakovnickém Pěvecko-hudebním spolku, kde zpíval barytonové party.⁷⁶ Angažoval se ale také v oblasti ochotnického divadla, s touto činností začal již v Praze při svých vysokoškolských studiích. Byl členem Studentského divadla a v červenci 1872 vystoupil společně s Jiráskem a Podlíným v Novoměstském divadle v inscenaci hry „*Záhuba rodu Přemyslovského*“, kterou napsal Mikovec. Winter zde vystoupil jako Dalimil a jeho zpěv zhodnotil Neruda v Národních listech jako krásný a dojemný.

V Rakovníku pak se podílel na divadelnictví především jako režisér, organizátor a řečník, osobně psal proslovy a doprovody k hrám, ale jako herec se účastnil představení jen málo, vystupoval výjimečně spíše v malých rolích nebo tam, kde bylo zapotřebí zpěvu. A i když byl Winter velmi plodným spisovatelem, svými dramatickými pokusy se příliš neprosadil, napsal jen jedinou divadelní hru – „*Kratochvíle pany Filipiny*“, což byl vlastně spíš zdramatizovaný jeden jeho obrázek s původním názvem „*Kdo z koho*“.⁷⁷

Na přelomu 19. a 20. století se spolek několikrát stěhuje a musí pokaždé bourat a pořizovat nové kulisy, což je pro rakovnické ochotníky velká finanční zátěž. Je to způsobeno také tím, že v období první světové války se hrálo jen několik málo představení za rok a spolek tedy neměl žádné příjmy. Ve dvacátých letech se mění repertoár a spolek má od této doby také svého dramaturga, který pečlivě připravuje roční hrací plán. Nehrají se již jen české a světové klasiky, ale i hry nové, které tehdy vznikaly.

Významným mezníkem v historii divadelnictví v Rakovníku je rok 1938. Tehdy členové spolku koupili Lidový dům v Rakovníku a vytvořili si tak stálý prostor pro svou činnost a ukončili neustálé stěhování. Celkové náklady si z velké části zaplatil spolek sám z peněz získaných za odehraná představení

⁷⁶ *Zikmund Winter* [online]. Muzeum TGM Rakovník: © 2000 - 2012 [cit. 23.2.2014]. Dostupné z: <<http://www.muzeumtgm.cz/cz/zikmund-winter/Zikmund-Winter>>.

⁷⁷ VODIČKA, František. Zikmund Winter v rakovnickém kulturním životě. In: *Ochotnické divadlo Rakovník 1812 – 1972*. 1972. s. 54.

a zbytek doplatily v roce 1951 Rakovnické keramické závody. Od tohoto roku totiž musel divadelní spolek Tyl vystupovat pod záštitou závodního klubu RKZ.⁷⁸

Samotná budova Lidového domu, který divadelní spolek zakoupil, prošla za svou historii několika přestavbami. Původně na konci 19. století sloužila jako hostinec, ke kterému pak nový majitel pan Brettschneider přistavěl sál, kde se konaly zábavy, plesy, ale také se zde hrála divadelní představení. Od roku 1922 vlastnila dům strana sociální demokracie. Za jejího působení bylo přistavěno nové křídlo budovy s divadelním sálem v patře a s tělocvičnou v přízemí a budova tak prostorově vypadala zhruba tak jak ji známe i dnes. Ve třicátých letech pak bylo přízemí přestavěno na obchodní prostory, jelikož tělocvična nebyla příliš využívána. V roce 1938 pak Lidový dům koupil divadelní spolek Tyl. O rok později přichází další modernizace interiéru divadelního sálu. Nad jevištěm vyrostla jevištní věž v dnešním rozsahu s lávkou a novým technickým vybavením. Lidový dům se také v této době přejmenoval na Tylův dům. V období po druhé světové válce ještě proběhla úprava prostorů v přízemí, kde byla restaurace, ale první patro se již neměnilo.⁷⁹

Po krátkém útlumu během druhé světové války se spolek Tyl dostává po roce 1945 opět do formy a odehrává se až 120 představení za rok. Divadlo se vyvíjí a členové spolku získávají nejrůznější ocenění na přehlídkových soutěžích.⁸⁰ V roce 1947 se také rakovnický soubor probojoval na nejznámější ochotnický festival – Jiráskův Hronov. Tato přehlídka amatérských divadelníků započala svou tradici už v roce 1931 a velkému úspěchu se těší i v dnešní době a rakovnický soubor se jí od roku 1947 několikrát zúčastnil.⁸¹ Hned následující dva roky se na Jiráskově Hronově uvedl Tyl jako velmi schopný.

Tehdy patřil Rakovník ještě do Pražského kraje a Tyl jako vítězný soubor tohoto kraje se opět roku 1959 účastní Hronova. Fakt, že byl v této době rakovnický divadelní spolek oblíbený, dokazuje i to, že byl vypravován speciální

⁷⁸ MEJSTŘÍK, Karel. Sto let divadelní ochotnické jednoty TYL v Rakovníku. In: *Ochotnické divadlo Rakovník 1812 – 1972*. 1972. s. 34 – 35.

⁷⁹ BLÁHA, Jiří, *Tylovo divadlo Rakovník – Historie divadla* [online]. ©2014 VIZUS [cit. 12.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.theatre-architecture.eu/cs/internetove-muzeum/?theatreId=436>>.

⁸⁰ MEJSTŘÍK, Karel. Sto let divadelní ochotnické jednoty TYL v Rakovníku. In: *Ochotnické divadlo Rakovník 1812 – 1972*. 1972. s. 33.

⁸¹ *Přehlídky: Hronov, Jiráskův Hronov, CP* [online]. [cit. 30.11.2013]. Dostupné z: <<http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=prehlidka&id=3>>.

autobus do okolních vesnic, který svážel obyvatele na jeho představení. Velkou zásluhu na vzestupu divadelnictví v Rakovníku měl i Ing. arch. Jiří Vopršal, který postupně od roku 1930 vytváří moderní kulisy a navrhuje také kostýmy.⁸²

Po záštitou RKZ působil Tyl od roku 1951, v roce 1956 pak přechází pod jiný rakovnický závod a to pod závodní klub TOS Rakovník a od roku 1958 byl Tyl součástí Městské osvětové besedy.⁸³ Výhodou těchto spojení divadelního spolku se závodními kluby bylo především financování divadelní činnosti. RKZ nejen pomohl spolku doplatit dluh za Tylův dům, ale také se podílel na financování vnitřních úprav. Bylo upraveno jevištní zařízení, šatny, opraveny kulisy a také nakoupeny nové látky na kostýmy. Závod také pomohl s náborem nových členů.⁸⁴

Od doby působení pod záštitou Městské osvětové besedy nastudoval divadelní spolek Tyl do roku 1966 kolem 40 premiér. V srpnu roku 1966 je pak činnost spolku na základě rozhodnutí MNV a příslušných stranických orgánů ukončena pro dlouhodobou stagnaci. O rok později ale beseda činnost spolku obnovuje a Tyl zahájil svou činnost nastudováním Jiráskovy hry „Lucerna“ a další dvě hry pak následovaly. Situace kolem Pražského jara 1968 a následný politický vývoj měl vliv nejen na celou naši společnost, ale i na kulturní události v Rakovníku. Činnost spolku byla opět pozastavena. V roce 1970 se spolek snaží pokračovat v činnosti a chce nastudovat další hru, to se ale nepodaří a ochotníků ubývá.

Na konci roku 1971 je pak dohodnuto, že spolek obnoví svou činnost. K plnému obnovení došlo v červnu 1972 u příležitosti 100. výročí založení Divadelního ochotnického spolku Tyl. Při této příležitosti je také zvolena nová divadelní rada z řad starých i nových členů. Tento tok byl nejen 100. výročím spolku Tyl ale také 160. výročím českého divadla v Rakovníku. K těmto výročím byla uspořádána výstava a nastudováno slavnostní představení hry Karla

⁸² MEJSTŘÍK, Karel. Sto let divadelní ochotnické jednoty TYL v Rakovníku. In: *Ochotnické divadlo Rakovník 1812 – 1972*. 1972. s. 38 – 39.

⁸³ Tamtéž, s. 39.

⁸⁴ KOLAŘÍK, Josef. Rakovnické keramické závody, národní podnik. In: *Ochotnické divadlo Rakovník 1812 – 1972*. 1972. s. 59 – 60.

Vojtka „Rakovnický primas Diviš Rubín“. Od tohoto obnovení činnost až do roku 1991 nastudovali ochotníci téměř 40 nových her.⁸⁵

Po posledních úpravách budovy divadla po druhé světové válce nejsou následující několik desítek let záznamy o tom, že by se prostory nějak rekonstruovaly, spíše naopak začínají chátrat, v roce 1979 se dokonce zřítla část zdiva v patře. Rekonstrukce se divadlo dočkalo až v 80. letech, kdy byla postupně opravena elektroinstalace a fasáda budovy. Roku 1990 pak na pozemku těsně přilehlému k divadlu vyrostl víceúčelový kulturní sál, který byl propojen se stávající budovou divadla a vzniká tím komplex Kulturního centra Rakovník.⁸⁶

Dne 24. ledna 1992 pak získává spolek právní subjektivitu, stává se občanským sdružením a o té doby doposud vystupuje jako Divadelní spolek TYL. I když spolek nepožádal o navrácení majetku, vystupuje dál v Tylově divadle, které má ve správě město a patří do komplexu kulturního centra.⁸⁷ V roce 1995 byl vypracován projekt na celkovou rekonstrukci divadla a dílčí práce probíhaly až do roku 1999. 20. prosince toho roku sehrál spolek Tyl při slavnostním ceremoniálu Tylovu hru „Tvrdohlavá žena“. Tato celková rekonstrukce divadla přinesla rozšíření a upravení především interiéru budovy. Byl rozšířen vestibul a postavené nové reprezentativní schodiště, divadelní sál se dočkal rozšíření a v zadní části byl přistavěn balkón. Rovný strop nahradil zdobený a klenutý, který má lepší akustické vlastnosti, kapacita sálu pak vzrostla ze 188 na 244 míst a rozšířilo se i zázemí.

V roce 2006 pak proběhla i rekonstrukce a modernizace velkého víceúčelového sálu, který byl k původnímu divadlu připojen v roce 1990. Dosavadní sál byl rozšířen přístavkem do ulice Na Sekyře a tím vzrostla jeho

⁸⁵ *O nás – Historie* [online]. ©2014 Divadelní spolek Tyl Rakovník [cit. 8.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.tyl-rakovnik.cz/index.php?page=onas>>.

⁸⁶ BLÁHA, Jiří, *Tylovo divadlo Rakovník – Historie divadla* [online]. ©2014 VIZUS [cit. 12.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.theatre-architecture.eu/cs/internetove-muzeum/?theatreId=436>>.

⁸⁷ *O nás – Historie* [online]. ©2014 Divadelní spolek Tyl Rakovník [cit. 8.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.tyl-rakovnik.cz/index.php?page=onas>>.

kapacita na 650 míst. Dosavadní spojení sálu s divadlem zůstalo zachováno i po rekonstrukci.⁸⁸

3.2. Kulturní centrum v současnosti

V současnosti patří Kulturní centrum k významné složce kulturního a společenského života v Rakovníku. Díky několika scénám a pestrému programu si může vybrat každý akci podle svého zájmu.

3.2.1. Jednotlivé scény KC

Kulturní centrum

Jak již bylo uvedeno výše, víceúčelový sál kulturního centra vznikl v těsné blízkosti Tylova divadla v roce 1990. Po rekonstrukci v roce 2006, při které byl opraven a rozšířen stávající sál i balkón, upraveno sociální zařízení a vytvořena nová recepce, se kapacita velkého sálu zvýšila na 650 osob. Sál slouží především pro velké společenské akce, jako jsou hlavně plesy a taneční zábavy, koncerty nebo i divadelní představení. Využití má ovšem i při pořádání nejrůznějších symposií, seminářů, školení, přednášek i výstav. V přízemí se nachází foyer s kapacitou až 150 míst. Tento prostor je určen spíše pro akce prodejního charakteru, výstavy menšího rozsahu, různé přednášky nebo pro menší koncerty. Dále se v prostorách KC nachází dvě klubovny s celkovou kapacitou 70 míst, ty slouží především jako zázemí při větších společenských akcích, ale lze je využít i pro konkurzy, semináře, besedy, přednášky, atp.

Tylovo divadlo

Sál Tylova divadla má dnes, díky rekonstrukci a modernizaci z roku 1999, kapacitu 244 míst a jako objekt splňuje veškeré parametry současného divadla a umožňuje tak uskutečnit kvalitní divadelní představení. Divadelní sál je přizpůsobený také pro filmová představení a slouží tedy, vyjma letních

⁸⁸ BLÁHA, Jiří, *Tylovo divadlo Rakovník – Historie divadla* [online]. ©2014 VIZUS [cit. 12.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.theatre-architecture.eu/cs/internetove-muzeum/?theatreId=436>>.

měsíců, současně i jako městské kino. Prostory, které mají moderní technické vybavení a výbornou akustiku, se dají také využít jako kongresový sál i s možností zapojení videoprojekce či tlumočnického zařízení. Součástí prostorů divadla je samozřejmě foyer s kapacitou 80 míst, které se dá využít pro koncerty klubového typu, přednášky, prezentace, rauty nebo předváděcí akce i s možností občerstvení. Pro menší akce například firemního rázu je zde pak i salónek s kapacitou 30 míst.⁸⁹

Letní kino

Letní kino se nachází v historickém jádru Rakovníka, nedaleko náměstí. Prostor, kde se dnes kino nachází, v minulosti patřil k židovské čtvrti, přesněji to byla zahrada, která patřila k bývalé synagoze. V roce 1960 byla ale zahrada přeměněna právě na letní kino.⁹⁰ Dnes má letní kino kapacitu 800 osob, což z něj dělá i výborný prostor pro pořádání koncertů a další větší společenských akcí.⁹¹ V roce 1999 se letní kino i jeho návštěvníci dočkali několika úprav. Po téměř 15 letech byly vyměněny staré a značně opotřebované lavice. Vyměněny byly také zvukové reproduktory, které byly upevněny do rámu zrekonstruované promítací plochy. Opravena byla i pokladna a sociální zařízení a celkově byl areál městem zkulturnován.⁹²

Dům osvěty

Dům osvěty je nejnovější scénou Kulturního centra Rakovník. Původně je to historická barokní budova, která byla zhruba v době kolem druhé světové války překryta nevhodnou fasádou, a byl zde zřízen společenský sál s jevištěm. Sál sloužil jako univerzální víceúčelový prostor a pořádaly se zde přednášky či taneční kurzy. V posledních patnácti letech byly zdejší prostory využívány pro účely, které ne vždy odpovídaly důstojnosti této památky. V roce 2010 byla tedy

⁸⁹ *O nás* [online]. Oficiální stránky Kulturního centra Rakovník ©2014 [cit. 17.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.kulturnicentrum.cz/o-nas/>>.

⁹⁰ BEDNAŘÍK, Tomáš. *Historické památky Rakovníka*. 1997. s. 122 – 123.

⁹¹ *O nás* [online]. Oficiální stránky Kulturního centra Rakovník ©2014 [cit. 17.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.kulturnicentrum.cz/o-nas/>>.

⁹² Letní kino s nemalými změnami. In: *Radnice 6/1999*. s. 14.

zahájena rozsáhlá celková rekonstrukce.⁹³ Ta byla dokončena v roce 2012 a v červnu tohoto roku poté proběhlo slavnostní otevření nových prostor, které spadají pod správu KC, celková částka za rekonstrukci přesáhla 23 milionů korun.⁹⁴ Prostor se využívá především pro akce, které svým charakterem nejsou příliš vhodné pro hlavní sál KC. Pořádají se zde tak například rockové koncerty.⁹⁵

3.2.2. Akce pořádané KC

V kulturním centru se ročně pořádá několik desítek společensko-kulturních akcí. Ve velkém sále se v roce 2013 uskutečnilo více než 30 koncertů, napříč hudebními žánry. Nekonají se zde jen koncerty místních kapel, ale občas můžeme v programu zahlédnout i známe jméno. V září roku 2013 zde vystoupil například Václav Neckář s kapelou Bacily, v říjnu pak francouzské šansony zazpívala, v doprovodu tria pod vedením známého jazzového hudebníka Štěpána Markoviče, Chantal Poullain. Na konci roku pak návštěvníci rakovnického kulturního centra mohli vidět a slyšet Ondřeje Havelku a jeho Melody Makers. V červnu zde byl také benefiční koncert, jehož výtěžek byl věnován na pomoc lidem postiženým povodní. Několik koncertů se pak uskutečnilo na tzv. letní scéně, za budovou KC. Zúčastnit se také mohli zájemci některého z koncertů dechovky a nabídnuto bylo i několik koncertů vážné hudby, v květnu například proběhl koncert na téma Slavné melodie W. A. Mozarta. Konec roku pak již tradičně patřil místní big beatové skupině Brutus, tato akce je v Rakovníku oblíbená u všech věkových kategorií.

V domě osvěty se v roce 2013 uskutečnilo přes 20 koncertů převážně rockových kapel, nechyběly však ani metalové, funky, bluesové nebo country kapely. Koncert zde měli i zahraniční hosté, konkrétně šlo o americké bluesové

⁹³ *Rakovnický Dům osvěty získal zpět své kouzlo* [online]. © 2008 Středočeský kraj [cit. 17.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.kr-stredocesky.cz/portal/aktuality/rakovnicky-dum-osvety-ziskal-zpet-sve-kouzlo.htm>>.

⁹⁴ ŠTULAJTEROVÁ, Alida. Slavnostní otevření zrekonstruovaného Domu osvěty. In: *Radnice 9/2012*. s. 1.

⁹⁵ *Rakovnický Dům osvěty získal zpět své kouzlo* [online]. © 2008 Středočeský kraj [cit. 17.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.kr-stredocesky.cz/portal/aktuality/rakovnicky-dum-osvety-ziskal-zpet-sve-kouzlo.htm>>.

duo Barrett + Donohue. Vystoupila zde také známá česká kapela Jaksi Taksi nebo hudebník Xindl X.

Sál Tylova dovadla v roce 2013 mohli navštívit obyvatelé Rakovnicka na jednom z více než 30 divadelních představení. Ke zhlédnutí byla představení nejrůznějších divadelních spolků z různých koutů, přijely například divadelní spolky z Kolína, Mladé Boleslavi, Kladna, Říčan, Poděbrad, atd. Svou 681. premiéru v sále Tylova divadla také uvedl místní spolek Tyl muzikálovou hrou Šakalí léta, se kterou vystoupil dokonce i na divadelní přehlídce Wintrův Rakovník 2014.⁹⁶

Protože se Zikmund Winter se při svém pobytu ve městě podílel na kulturním dění a angažoval se i v oboru divadelnictví koná se každoročně právě na jaře v Rakovníku soutěž amatérských divadelních souborů, organizovaná Kulturním centrem Rakovník a Divadelním spolkem Tyl Rakovník, za podpory města. Rok 2013 přinesl 37. ročník této přehlídky a Wintrův Rakovník, jak zní oficiální název akce, je tak nejdéle trvající přehlídkou amatérských divadelníků ve Středočeském kraji.⁹⁷ Letošní přehlídka se zúčastnilo 9 divadelních spolků a svá vystoupení předvedly od 12. – 15. března, na již 38. ročníku.⁹⁸

Podobnou akcí, jako je Wintrův Rakovník, je rakovnická Popelka. To je každoroční celorepubliková přehlídka amatérské činohry pro děti. Koná se každý na podzim a rok 2013 přinesl již 32. ročník, kterého se zúčastnilo 11 dětských souborů.⁹⁹

Mezi další již tradiční akce patří taneční kurzy, které se každoročně konají na podzim roku a mimo to se v KC také konají během celého roku taneční podvečery pro veřejnost. Zatančit si také zájemci mohou při večerech s dechovkou, které se během roku v KC již tradičně organizují nebo na jednom z mnoha plesů, které se konají v plesové sezóně, v Rakovníku tedy většinou první tři měsíce v roce. V sezóně 2014 se mimo jiné uskutečnily tyto plesy:

⁹⁶ *Kalendář akcí* [online]. Oficiální stránky Kulturního centra Rakovník ©2014 [cit. 17.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.kulturnicentrum.cz/kalendar-akci/>>.

⁹⁷ ŠVÁCHA, Jan. Wintrův Rakovník 2013. In: *Radnice 4/2013*. s. 1.

⁹⁸ *Kalendář akcí* [online]. Oficiální stránky Kulturního centra Rakovník ©2014 [cit. 17.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.kulturnicentrum.cz/kalendar-akci/>>.

⁹⁹ Popelka - Rakovník 2013. In: *Radnice 11/2013*. s. 20.

III. Letecký ples, XV. Reprezentační ples Sboru rakovnických ostrostřelců, VIII. Sportovní ples a v neposlední řadě se také konalo několik maturitních plesů posledních ročníků rakovnických středních škol. Rok 2014 také přinesl již 34. ročník postupové taneční soutěže pro juniory a dospělé ve standardních a latinských tancích. Několik večerů v sále je také věnováno přednáškám, besedám a vyprávění o cestování. V roce 2013 se uskutečnilo více než 10 takových setkání, kde cestovatelé hovořili o svých cestách například po Zakavkazsku, Vietnamu, Ekvádoru, jižní Francii, Kanárských ostrovech, atd. Občas se zde objeví i nějaké akce pro děti a mládež, za rok 2013 můžeme jmenovat třeba vystoupení s Michalem Nesvadbou, kterého děti znají jako pohádkového Michala z Kouzelné školky. Pro starší děti se každoročně zase koná na podzim burza škol, kde se budoucí středoškoláci mohou seznámit s nejrůznějšími programy a obory škol, nejen z okresu Rakovník.¹⁰⁰

4. Muzeum T.G.M. Rakovník

Muzeum T.G.M. Rakovník¹⁰¹ je příspěvkovou organizací Středočeského kraje, jeho sbírkový fond je zaměřený na daný region, který je hlavně prezentován expozicemi v Rakovníku. Další regionální expozice jsou pak v Lánech, Novém Strašecí, Skryjích a Jesenici.¹⁰²

4.1. Historie muzea

Počátky rakovnického muzea můžeme najít na konci 19. století, konkrétně v roce 1891, kdy v Praze proběhla velká výstava s názvem Česká chalupa, která zachycovala dřívější život na venkově a setkala se s velkým pozitivním ohlasem ze strany návštěvníků výstavy. Na tento kladný ohlas reagoval tehdejší ředitel Národního divadla František Adolf Šubert myšlenkou o uspořádání výstavy o svérázném životě venkovanů. Veřejnost na to ihned

¹⁰⁰ *Kalendář akcí* [online]. Oficiální stránky Kulturního centra Rakovník ©2014 [cit. 17.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.kulturnicentrum.cz/kalendar-akci/>>.

¹⁰¹ Příloha č. 4 – foto muzea.

¹⁰² *Muzeum T.G.M. Rakovník* [online]. Copyright © 2000-2012 Muzeum TGM Rakovník [cit. 18.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.muzeumtgm.cz/cz/>>.

zareagovala a byl dán dohromady odborný přípravný výbor, ten ovšem nebyl schopný samostatně zajistit celostátní sbírku materiálů, dokumentů a exponátů. Výbor se tedy obrátil na jednotlivá okresní zastupitelství s žádostí o pomoc, která byla okamžitě vyslyšena. Začaly se organizovat okresní výbory, které měly zajistit vyhledávání a sběr informací a exponátů. Výsledky sběrů těchto výborů byly k vidění na jednotlivých okresních výstavách, které probíhaly od roku 1891 – 1895. Z těchto menších výstav se poté uskutečnil reprezentativní výběr, který byl vystaven na Národopisné výstavě československé v Praze v květnu 1895. Po skončení velmi zdařilé výstavy se vystavované exponáty vrátily do měst a obcí, a tím byl vytvořen základ pro vytvoření vlastního místního muzea v mnohých obcích a městech. Na Rakovnicku se tak stalo ve dvou městech – v Novém Strašecí roku 1895 a v Rakovníku o tři roky později.¹⁰³

Do Rakovníka dorazil dopis s prosbou o pomoc od pražského výboru v prosinci roku 1891 a obsahoval i stručný nástin toho jak a o co by se měl výbor zajímat. Šlo především o místní obyvatele a jejich zvyky, kroje, stavby či společenské poměry. Z dochovaných zápisků je zřejmé, že téměř okamžitě byl jmenován Národopisný odbor, který se skládal z 26 členů, jimiž byli občané Rakovníka. Předsedou odboru byl zvolen František Pánek a místopředsedou tehdejší starosta Josef Čermák.

Několikaletá činnost výboru pak byla představena na dvou výstavách v sále Na Střelnici. První proběhla v červenci 1894 a bylo možné si zde prohlédnout dvě světnice, z nichž první byla vystavěna jako ukázka bohatých sedláků. Vévodil zde zdobený nábytek, obrazy, hodiny a nechyběly ani detaily jako například ukázka šperků. Druhá byla světnice staročeských sedláků, kde byla malovaná almara a truhla, obyčejný nábytek a kamna s pecí. Druhá výstava, která proběhla na přelomu roku 1894 – 1895, byla rozšířena zhruba o 105 předmětů. Mezi nimi nechyběly modely místních selských usedlostí, sepsané šanovské nářečí a dobové fotografie o životě ve zdejších obcích, například z Všetat, Přílep, Krušovic, Lišan, Senomat, Chrášťan, atd.¹⁰⁴

¹⁰³ Kolektiv autorů muzea. *110 let muzea v Rakovníku*. 2008. s. 3.

¹⁰⁴ Tamtéž, s. 3 – 4.

Díky tomu, že někteří majitelé vystavovaných předmětů se po konání výstavy pro své předměty nedostavili, můžeme hovořit o počátcích muzejní sbírky v Rakovníku. Nevyzvednuté předměty byly po skončení výstavy uschovány do prostorů radnice a zde se o ně začal zajímat profesor místní reálky František Kraus. Začal se starat o jejich umístění a požádal městskou radu o založení muzea, s čímž rada souhlasila a Kraus se stal prvním kustodem. Pro potřeby muzea byla uvolněna a přidělena místnost v chlapecké škole. Nový správce si zažádal a následně s pomocí města zakoupil v Praze skříně na exponáty, které byly nabídnuty k odprodeji po Národopisné výstavě. Na pomoc Krausovi byli jmenováni dva členové městského zastupitelstva jako dozorcí muzea. Všichni tři, i za pomoci několika studentů, započali práce na muzejních exponátech. Nechali opravit staré oltářní obrazy, založili sbírku mincí, zakoupili vojenské zbraně a předměty z bitvy u Hradce Králové roku 1866 a začali se sbíráním předmětů po okolí a k tomu všemu přibývalo ochotníků, kteří se rozhodli darovat muzeu nějaké předměty. 24. července 1898 došlo ke slavnostnímu otevření rakovnického muzea, bylo to v den oslav 100 let od narození Františka Palackého.¹⁰⁵ I když z dnešního pohledu je událost založení a slavnostního otevření muzea významná, můžeme jen hádat, jestli tomu taky bylo i tehdy. V zápiscích kronikáře Ferdinanda Malce z posledních 10 let 19. století, totiž není o muzeu žádná zmínka. Je zde jen zmínka o slavnostech, které se v červenci 1898 konaly ve spojitosti s výročím narozením Palackého, kterému byl pak za kostelem položen pamětní kámen s deskou, o muzeu však nic.¹⁰⁶

Nedlouho po otevření byl ale Kraus přeložen na školu do Loun a správa muzea byla předána do rukou Jana Černého a Jana Linharta. Muzeum, ale chátralo a tehdejší prostory muzea, potřebovala škola pro své aktivity. Bylo tedy nutné sbírku přestěhovat do budovy na náměstí, kde dnes sídlí pošta. To vše se událo v roce 1904, kdy se správy muzea na dlouhá léta ujímá Jan Renner.

Renner se pustil okamžitě s nadšením do práce, přestěhoval a znovu uspořádal sbírku v nových prostorách na náměstí a začal ji dál budovat. S batohem na zádech chodil po celém okrese a začal shromažďovat různé

¹⁰⁵ ČERNÝ, Jan. *Jan Renner*. 1999. s. 26 – 27.

¹⁰⁶ ČERNÝ, Jan. HOVORKA, František a MALEC, Ferdinand. *Rakovnické paměti 19. století*. 2010. s. 387.

předměty, které sám někde našel, nebo ty které mu někdo z okolních vesnic pro muzeum daroval. Začal se také snažit, aby byla sbírka přístupná pro veřejnost. Sbírkou chtěl rozšířit o horniny a nerosty, a tak začal časem spolupracovat s odborníkem Janem Michálkem, který měl pro počátky muzea velký význam. Michálek vystudoval horní inženýrství a dlouhá léta pracoval v dolech na Rakovnicku a později na Mostecku a Teplicku. Kolem roku 1904 přišel do Rakovníka na odpočinek a věnoval se mineralogii a geologii. Poté co si k němu přišel Renner pro radu, se z nich stali spolupracovníci se společným zájmem. Dalšího kolegu pak našli v profesoru místní reálky Janu Soukupovi, který se zabýval historií a archeologií. I když našel Renner v Michálkovi a Soukupovi ochotné a obětavé spolupracovníky, věděl, že práce je mnoho a jen oni sami na ni nestačí.¹⁰⁷

Významným mezníkem v historii rakovnického muzea je rok 1907, kdy zemřel Jaroslav Petrovec, který ve své poslední vůli odkázal městu dům a pozemky pro účely muzea. Petrovec byl obchodní vedoucím v pražské knihkupecké firmě, do Rakovníka odešel z Prahy roku 1899 a několikrát navštívil malé prostory muzea. Muzeum tak nejen zdědilo dům a pozemky, ale také sbírku různých předmětů, obrazů a knihovnu, z které byla část předána městské knihovně, a zbytek utvořil základ knihovny muzejní. Petrovcova vila prošla rekonstrukcí a do přízemí byla přestěhována muzejní sbírka, patro vily bylo přestavěno na byt a muzeum jej začalo využívat až po roce 1919.¹⁰⁸ Sbíрка se tedy pomalu stěhovala do nových prostor, tak jak byly postupně rekonstruovány, ale vývoj značně zbrzdila a následně přerušila první světová válka. Slavnostní znovuotevření a zpřístupnění prostor veřejnosti proběhlo v důstojných podmínkách vily v červnu 1919. Muzejní sbírky zabíraly deset místností vily, v přízemí se nacházela celá mineralogická sbírka, která obsahovala téměř 1900 kusů. V prvním patře byla sbírka obrazů, kovových výrobků, keramická sbírka, válečné předměty, archeologická sbírka a další různé předměty a podkroví vily patřilo knihovně.¹⁰⁹

¹⁰⁷ ČERNÝ, Jan. *Jan Renner*. 1999. s. 33 – 34.

¹⁰⁸ Tamtéž, s. 36 – 37.

¹⁰⁹ Kolektiv autorů muzea. *110 let muzea v Rakovníku*. 2008. s. 5.

Jak již bylo řečeno, Renner, Michálek i Soukup si byli vědomi toho, že sami na shromažďování a vůbec celou správu muzea nestačí, a tak se snažili do dění kolem muzea zainteresovat městskou radu. Na Michálkův popud vznikla muzejní komise, do které se zapojili ještě Antonín Vaska za město a učitel Václav Trejbal. Časem se ovšem ukázalo, že ani tato komise nestačí a začalo se jednat o zřízení muzejního spolku.¹¹⁰ Po přípravných jednáních byla svolána poradní schůze, která se konala 12. února 1911 a v podstatě započala činnost spolku. Z první schůze valné hromady, která se konala v dubnu téhož roku, je zřejmé, že spolek měl ve svém začátku 16 členů, z nichž někteří patřili jen mezi přispívající a platili roční poplatek ve výši pěti korun.¹¹¹

Muzejní spolek sice vznikl až dlouho po Wintrově odchodu z Rakovníka do Prahy přesto ale Renner jako archivář a především Wintrův žák oceňoval jeho práci a cit pro historii. Snad také proto se při vzniku Muzejního spolku zasadil o to, aby na ustavující schůzi byl pozván právě i Winter, ten se ovšem pro špatný zdravotní stav nemohl dostavit a poslal jen děkovaný a omluvný dopis. To nezměnilo nic na tom, že byl na první valné hromadě nově vzniklého Muzejního spolku zvolen prvním čestným členem. Renner společně se Soukupem poté jel do Prahy Wintrovi předat diplom čestného členství. Osobně mu tak mohl vyjádřit poděkování, že svou prací, dle Rennerových slov, probudil v Rakovníku úctu a lásku k historii města a tím bude jeho jméno navždy spojeno s dějinami Rakovníka.¹¹² Jelikož byl Winter část svého pobytu ve městě také členem zastupitelstva, je po něm dnes na rakovnické radnici pojmenována zasedací síň. A jako významná osobnost Rakovníka a čestný člen Muzejního spolku má také na nádvoří muzea svou bustu,¹¹³ jejímž autorem je rakovnický sochař Josef Fojtík. Zmínky o Wintrovy také dnes najdeme v nabídce muzea, v expozici Rakovnícko 18. a 19. století.¹¹⁴

¹¹⁰ ČERNÝ, Jan. *Jan Renner*. 1999. s. 38.

¹¹¹ SMITKA, Luboš. Kamila Spalová a její stopy na poli kulturně osvětové činnosti v Rakovníku. In: *Rakovnický historický sborník*. 2006. s. 54.

¹¹² RENNER, Jan. Zikmund Winter a rakovnický archiv. In: *Zikmund Winter a Rakovník*. 1937. s. 138 – 140.

¹¹³ *Za osobnostmi Rakovníka* [online]. Oficiální stránky Městského informačního centra Rakovník: © 2014 [cit. 19.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.infocentrum-rakovnik.cz/mesto-rakovnik/prochazky/?more=15>>.

¹¹⁴ *Expozice* [online]. Muzeum TGM Rakovník: © 2000 - 2012 [cit. 19.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.muzeumtgm.cz/cz/rakovnik/EXPOZICE>>.

„Nově založený Muzejní spolek se snažil od začátku svého působení získat na kulturním poli významné postavení v oblasti péče o historii zdejšího okresu. Doklad těchto ambicí představovalo každoroční vydávání vlastního prestižního časopisu, tzv. Věstníku Muzejního spolku, kde v letech 1912 – 1949 (mimo období 1941 – 1945) vycházela řada zajímavých regionálních, historických, místopisných a přírodovědných studií.“¹¹⁵ Zprvu byl Renner více méně jediným příspěvatelem věstníku, postupně ale začali své studie v něm publikovat i Jan Soukup, Josef Bartoš, Kamila Spalová, aj. Cílem muzejního spolku bylo od počátku rozšiřovat svou činnost nejen ve městě ale v celém rakovnickém regionu, získat nové členy a obstarat nové prostory, což je jim záhy povedlo díky prostorům Petrovcovy vily, jak již bylo uvedeno. Kompletní prostory vily ovšem muzeum získalo až po válce.¹¹⁶

Během první světové války byla činnost muzea i spolku utlumena, zastavilo se archeologické bádání a byly pozastaveny i činnosti související se záchranou hradu Krakovec, o kterou spolek usiloval. Uspořádané sbírky muzea byly ale, byť v omezenější otevírací době, přístupné návštěvníkům i za války. Během války také pokračovalo postupné, tak jak dovolovala rekonstrukce, stěhování sbírek do vily, kde v té době ještě v první poschodí žil okresní hejtman, na kterého bylo naléháno, aby vilu opustil a uvolnil ji tak celou muzeu.

Protože si také válka vyžadovala všemožnou materiální podporu, byli nuceni zastánci muzea schovávat vše, co jim bylo cenné, a co mohli váleční komisaři, kteří jezdili po zemi, zabavit. Některé předměty ze sbírek byly schovány po domech v celém Rakovníku, jako úkryt byla využita i kůlna na radnici nebo sklepy chlapecké školy.

Všechny schované předměty se ale po válce shromáždily v Petrovcově vile, která byla již celá uvolněna pro muzeum a v roce 1919 slavnostně zpřístupněna veřejnosti. Všechny sbírky tak byly nakonec společně na jednom místě.¹¹⁷

¹¹⁵ SMITKA, Luboš. Kamila Spalová a její stopy na poli kulturně osvětové činnosti v Rakovníku. In: *Rakovnický historický sborník*. 2006. s. 55.

¹¹⁶ ČERNÝ, Jan. *Jan Renner*. 1999. s. 40 – 41.

¹¹⁷ Tamtéž, s. 47 – 49.

„Konec války a vznik samostatné republiky vyvolaly novou vlnu vlasteneckého nadšení, kterou otevření místního muzea v nové budově jen podpořilo. Vzrostl tak počet zájemců o muzeum, rostl počet dárců a přibýlo členstvo Muzejního spolku, které na počátku roku 1921 dosáhlo počtu 210.“¹¹⁸

O tom že muzejní spolek plnil od počátku svědomitě svou funkci, a byl tak pro muzeum důležitý, svědčí soupisy získaných darů, které byly každý rok pečlivě zaznamenávány na konci každého Věstníku.¹¹⁹ V roce 1926 se například rozšířila sbírka o hroty kamenných šipek amerických indiánů, které muzeu daroval Jindřich Beneš, jenž pracoval v Chicagu.¹²⁰ V roce 1929 pak zase dr. Jan Černý daroval městu sbírku kolků rakouské vlády, pamětní minci vydanou při slavnostním dostavění Národního divadla v Praze a několik dalších pamětních mincí.¹²¹ Bohužel kvůli nedostatku prostorů nemohly být všechny předměty vystaveny. Muzejní spolek se také zasloužil o to, aby lidé v Rakovníku nezapomněli na osobnosti historie města, jako jsou např. Zikmund Winter, František Hovorka nebo Ferdinand Malec. O nich bylo psáno ve Věstníku, který začal spolek vydávat hned po roce svého působení. Musejní spolek se také od počátku svého působení snažil o přednáškovou činnost pro veřejnost, což bylo kvůli nedostatku prostorů mnohdy složité.¹²²

Protože prostory Petrovcovy vily již delší dobu muzeu nestačily, začalo se v roce 1933 s rekonstrukcí Domu cisterciáků a jeho adaptací pro muzejní účely.¹²³ Tento dům byl vystavěn jako nevelký palác plaskými cisterciáky v roce 1781. Na jeho místě stávala fara z počátku 16. století, která byla zničena za třicetileté války a dochovaly se pouze sklepy a základy, na kterých pak stavěli cisterciáci svůj dům, jenž jim měl sloužit k odpočinku na jejich cestách mezi Prahou a Plasy. Po zrušení cisterciáckého řádu zde byla malá textilní

¹¹⁸ ČERNÝ, Jan. *Jan Renner*. 1999. s. 52 – 53.

¹¹⁹ Dvacet let trvání musejního spolku. In: *Věstník musejního spolku královského města Rakovník (...)*. 1931. s. 5.

¹²⁰ Jednatelská zpráva. In: *Věstník musejního spolku královského města Rakovník (...)*. 1926. s. 87.

¹²¹ Dary městskému muzeu v Rakovníce. In: *Věstník musejního spolku královského města Rakovník (...)*. 1929. s. 122.

¹²² Dvacet let trvání musejního spolku. In: *Věstník musejního spolku královského města Rakovník (...)*. 1931. s. 6 – 7.

¹²³ ČERNÝ, Jan. Jan Renner, Muzejní spolek a rakovnické muzeum. In: *Věstník: Musejní spolek*. 1999. s. 48.

továrna, hostinec a později i pošta.¹²⁴ Roku 1916 dům koupila spořitelna a darovala ho městu, aby zde bylo zřízeno muzeum. Namísto toho zde byly za první světové války uskladněny zásoby a po jejím skončení tu město zřídilo byty pro chudé, které tu fungovaly až do začátku rekonstrukce v roce 1933. Celá budova byla kompletně opravena a na Rennerův popud bylo na dvoře vystavěno lapidárium. Celá oprava trvala od dubna 1933 do konce října, poté se rozběhla jednání o stěhování a umisťování jednotlivých sbírek, která se vlekla celá třicátá léta.¹²⁵ Otevření pak proběhlo až v roce 1939 a tak jak byla expozice v muzeu umístěna, vydržela až do 60. let.¹²⁶

Za druhé světové války došlo k omezení českého života, což dolehlo i na rakovnické muzeum. Činnost muzea i spolku byla utlumena. Muzeum mělo omezený provoz a připravilo jen několik výstav. Schůze muzejního spolku se v té době konala jen jednou, a to na konci roku 1942.¹²⁷ Po válce obnovil svoji faktickou činnost muzejní spolek pod vedením Kamily Spalové, které byla zároveň pověřena řízením muzea. Po skončení války vše nasvědčovalo tomu, že spolek naváže na svoji bohatou činnost z doby před okupací. V roce 1947 se totiž spolek například podílel na spoluorganizaci oslav stého výročí narození Zikmunda Wintra. Nadějný rozjezd ale zbrzdil únorový převrat v roce 1948. Komunisté měli v úmyslu přebrat kontrolu nad všemi spolky, což v oficiálním veřejném prohlášení Spalová podpořila. Postupně docházelo k omezování aktivit spolku, důkazem toho je, že v té době byl také vydán poslední Věstník. Na přelomu let 1950 až 1951 doporučil národní výbor spolku, aby dobrovolně ukončil svou činnost. Poslední spolková schůze se konala v dubnu 1952, kdy byl spolek rozpuštěn a dále fungoval jen papírově. V roce 1953 také umírá Spalová a vzhledem k situaci spolek neuplatňuje nárok na pozůstalost, kterou mu Spalová odkázala, a přenechává ji muzeu.¹²⁸

¹²⁴ BEDNAŘÍK, Tomáš. *Historické památky Rakovníka*. 1997. s. 118.

¹²⁵ ČERNÝ, Jan. Jan Renner, Muzejní spolek a rakovnické muzeum. In: *Věstník: Musejní spolek*. 1999. s. 48.

¹²⁶ Kolektiv autorů muzea. *110 let muzea v Rakovníku*. 2008. s. 6.

¹²⁷ SCHIMMER, Karel. Jednatelská zpráva. In: *Věstník muzejního spolku královského města Rakovník (...)*. 1946. s. 75.

¹²⁸ SMITKA, Luboš. Kamila Spalová a její stopy na poli kulturně osvětové činnosti v Rakovníku. In: *Rakovnický historický sborník*. 2006. s. 65 – 66.

Po její smrti v 50. letech muzeum stagnovalo, rychle se střídali správci a později vedoucí, jmenovaní do funkce Okresním národním výborem. Z této doby se také nedochovaly téměř žádné písemné zprávy o činnosti muzea. Kolem roku 1960 se správy nadobro ujal Okresní národní výbor a městské muzeum začalo vystupovat pod názvem Okresní muzeum Rakovník.

Ani o činnosti muzea z 60. let nemáme písemné zprávy, dochovaly se jen jména vedoucích a několik informací o pořádaných výstavách z místního tisku. Je jen známo, že v 60. a později v 70. letech došlo ke změnám v expozicích a jejich uspořádání.

V roce 1970 se spojilo muzeum s Rabasovou galerií, která do té doby fungovala samostatně, a vznikla tak nová instituce pod názvem Okresní muzeum a galerie v Rakovníku.

V 80. letech, přesněji mezi lety 1983 – 1987, se k muzeu připojily dvě významné rakovnické památky, a to Pražská a Vysoká brána, které jsou součástí muzea dodnes. V té době se pod správu muzea dostaly i další instituce, jednalo se o Městské muzeum Nové Strašecí, Vlastivědné muzeum Jesenice a Památník Joachima Barranda ve Skryjích. Od 80. let docházelo v muzeu ke školení pracovníků, po kterých byla nyní vyžadována větší odbornost a řada z nich absolvovala muzejní vzdělávací kurzy, postupně pak do muzea přicházela řada vysokoškolsky vzdělaných odborníků v oborech archeologie, národopisu nebo výtvarného umění, což mělo pozitivní vliv na činnost muzea.¹²⁹

Po roce 1989 přichází změny. V roce 1991 se od Okresního muzea odděluje Rabasova galerie, která opět začíná fungovat se svými sbírkami jako samostatná instituce. Podle slov Františka Povolného, dlouholetého ředitele, bylo muzeum v této době rozvrácenou organizací s rozkradenými a poničenými sbírkami bez inventarizačního uspořádání. Většina budov, ve kterých sídlily pobočky muzea, byly v havarijním stavu, do všech budov zatékalo, někde byly propadlé stropy a sklep hlavní budovy byl zatopen vodou, v relativně dobrém stavu byly jen obě rakovnické brány. Ztratila se i zřizovací listina a další důležité

¹²⁹ Kolektiv autorů muzea. *110 let muzea v Rakovníku*. 2008. s. 7.

organizační dokumenty. Muzeum, jeho vedení a zaměstnanci tedy měli po změně politického režimu jasný cíl, a to dát vše zase do pořádku a navázat tak na svou tradici, která byla násilně přerušena v roce 1948.

Důkazem toho, že se muzeu povedlo navázat na svou tradici, jsou i statistické údaje z 90. let. V roce 1994 se například rakovnické muzeum dělilo o čtvrté a páté místo s Národním technickým muzeem v Praze v počtu uspořádaných výstav. V roce 1997 návštěvnost muzea dosahovala přes 46 tisíc návštěvníků, bylo uspořádáno 41 výstav, 38 kulturně-výchovných akcí a přednášek a 22 ostatních kulturních akcí.¹³⁰ Po roce 1989 se také začaly obnovovat spolky zaniklé po roce 1948, v Rakovníku roku 1995 byl tak obnoven Muzejní spolek. Zakládajícími členy byli Jaroslav Čech, Zdeněk Eichinger a Mgr. František Povolný. 1. srpna 1995 byly přijaty původní spolkové stanovy a také byl převzat jednací řád. Členové obnoveného spolku se snaží navázat na přerušenu činnost spolku původního.¹³¹

Od 1. února 2002, kdy zanikl název Okresní muzeum v Rakovníku, se začal užívat název Muzeum T.G.M. Rakovník, který pod sebou zahrnuje několik poboček a objektů.¹³²

4.2. Muzeum v současnosti

Na kulturním poli má dnes rakovnické muzeum, se všemi svými pobočkami, nezastupitelnou roli. Pro návštěvníky muzea bylo například v roce 2011 uspořádáno přes 80 akcí, z toho 17 přednášek a besed, 14 koncertů a přes 40 vernisáží. Celková návštěvnost včetně akcí překročila v roce 2011 hranici 77 tisíc návštěvníků, což dokazuje, že i dnes má muzeum pro veřejnost svou roli a své opodstatnění.¹³³

¹³⁰ POVOLNÝ, František. 100 let výročí muzea. In: *Věstník: Muzejní spolek*. 1998. s. 2 – 3.

¹³¹ *Muzejní spolek - Současnost* [online]. Copyright © 2000-2012 Muzeum TGM Rakovník [cit. 23.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.muzeumtgm.cz/cz/muzejni-spolek/Soucasnost>>.

¹³² *Historie Muzea T.G.M. Rakovník* [online]. Copyright © 2000-2012 Muzeum TGM Rakovník [cit. 23.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.muzeumtgm.cz/cz/rakovnik/HISTORIE-MUZEJA-T-G-M-RAKOVNIK>>.

¹³³ *Výroční zpráva za rok 2011* [online]. Copyright © 2000-2012 Muzeum TGM Rakovník [cit. 24.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.muzeumtgm.cz/cz/organizacni-struktura/Vyrocní-zpravy-Muzea-T-G-M-Rakovnik>>.

4.2.1. Jednotlivá muzea a expozice

V současné době je Muzeum T.G.M. Rakovník prezentováno nejen expozicemi v Rakovníku, ale jeho součástí je i významná pobočka v Lánech. Tam se nachází Muzeum T.G. Masaryka, kde našemu prvnímu československému prezidentovi, jeho rodině a době ve které žil, věnována celá expozice. V dalším lánském objektu je pak umístěna výstava zaměřená na Alici G. Masarykovou a na historii Českého červeného kříže. Součástí muzea je také pobočka v Novém Strašecí, které se zaměřuje nejen na novostrašecký region, ale také na keltskou tradici. Další pobočkou je památník Joachima Barranda ve Skryjích, kde je sbírka věnovaná tomuto významnému paleontologovi a trilobitům. V Jesenici je vlastivědné muzeum mapující okolní region, který byl součástí bývalých Sudet. Poslední součástí muzea je pamětní síň Jaroslava Fraňka v Nezabudicích.¹³⁴

4.2.1.1. Rakovnické expozice

Hlavní budova

V hlavní budově muzea je umístěno několik expozic, které mapují Rakovnicko od pravěku, přes středověk až do 18. a 19. století, rakovnickou přírodu, geologii, rybářství, řemeslnictví a částečně i regionální průmysl.

V prvním patře můžeme vidět archeologickou expozici seznamující návštěvníky s pravěkými pozůstatky našeho regionu, nejstarší památky jsou kamenné nože a sekáč z území dnešní obce Lužná, které jsou staré 250 000 let. Dále jsou zde mladší nálezy z doby, kdy se používaly jednoduché zemědělské nástroje a ještě z mladší doby jsou to pak často rozsáhlé nálezy, jako například roku 1983. Tehdy se při hluboké orbě u obce Hořovičky našlo 73 kusů bronzových hřiven.¹³⁵

¹³⁴ *Muzeum T.G.M. Rakovník* [online]. Copyright © 2000-2012 Muzeum TGM Rakovník [cit. 20.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.muzeumtgm.cz/cz/>>.

¹³⁵ *Expozice - Vývoj Rakovnicka v pravěku a rané době dějinné* [online]. Copyright © 2000-2012 Muzeum TGM Rakovník [cit. 20.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.muzeumtgm.cz/cz/rakovnik/VYVOJ-RAKOVNICKA-V-PRAVEKU-A-V-RANE-DOBE-DEJINNE>>.

Další část historické expozice o Rakovnicku zachycuje období středověku a je zaměřena na život pánů z okolních hradů jako je Křivoklát, Týřov, Hlavačov, Džbán, Jivno apod. Návštěvníci si mohou prohlédnout zbraně, součásti výstroje a doklady o dobovém bydlení a stolování pánů. Dochovala se totiž stolní keramika, kamnové kachle i malovaná kostelní lavice pánů z Louštína.¹³⁶

Historická expozice je pak zakončena částí o Rakovnicku v 18. a 19. století. Po třicetileté válce, která ochromila život v celé zemi, přišly v 17. a na počátku 18. století morové epidemie a region se jen pozvolna vzpamatoval. Teprve na konci 18. a v průběhu 19. století lze zaznamenat výraznější rozvoj v oblasti hospodářství, kultury a společenského života. Z té doby se dochovala městská pečetidla, dobová vyobrazení Rakovníka a z pozdější doby i fotografie. Expozice je také doplněna o dobové kameninové, porcelánové či cínové stolní náčiní, dekorační předměty nebo módní doplňky. Součástí této části expozice jsou také panely věnované významným osobnostem regionu jako například Zikmundu Wintrovy, Pravoslavovy Trojanovy, Františku Ottovy, Janu Michálkovy, aj. Díky Národopisné výstavě československé má muzeum také ve sbírce předměty a fotografie dokládající život na venkově.¹³⁷

V hlavní budově se rovněž nachází expozice s názvem Příroda Rakovnicka. Ta zachycuje unikátní přírodní celky rozdělené do čtyř částí: Rakovnická kotlina, Džbán, Jesenicko a Křivoklátsko. Jsou zde k vidění rostliny a živočichové, kteří žijí v dané oblasti a tato přírodovědná expozice je netradičně doplněna o terária živých hadů a obojživelníků.¹³⁸

V suterénu hlavní budovy je umístěna expozice o geologii a hornictví. Je rozdělena do několika částí a každá z nich prezentuje horniny typické pro daný region, vše je doplněno přehlednými schémata, mapami a fotografiemi. Součástí této expozice je i ukázka hornické štoly s figurínou horníka, která znázorňuje těžbu lupku na Rakovnicku.

¹³⁶ HONZÍKOVÁ, Barbora. *Muzeum T.G.M. Rakovník a jeho pobočky*. 2004. s. 2 – 3.

¹³⁷ *Expozice – Rakovnicko v 18. a 19. století* [online]. Copyright © 2000-2012 Muzeum TGM Rakovník [cit. 20.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.muzeumtgm.cz/cz/rakovnik/RAKOVICKO-V-18-A-V-19-STOLETI>>.

¹³⁸ *Expozice – Příroda Rakovnicka* [online]. Copyright © 2000-2012 Muzeum TGM Rakovník [cit. 20.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.muzeumtgm.cz/cz/rakovnik/PRIRODA-RAKOVNICKA>>.

Vedle geologické a hornické se v suterénu nachází i expozice věnovaná rybníkářství. K vidění je zde velká, ručně pletená síť anebo sedm akvárií, v kterých jsou prezentovány sladkovodní ryby žijící ve vodách Rakovnícka.¹³⁹

Další expozice se zabývá cechovními památkami. Úvodní panely seznamují návštěvníky s historií řemeslnických sdružení na Rakovnícku a ve vitrínách jsou vystaveny předměty dokumentující cechovní život. Významnou památkou této expozice je vývěsní štít ševců z druhé poloviny 17. století nebo dochovaná cechovní pečetidla.¹⁴⁰

V roce 2003 uplynulo 120 let od založení významného, a pro rakovnícký region důležitého, podniku vyrábějícího keramický a obkladový materiál pod světoznámou značkou RAKO. Při příležitosti tohoto jubilea byla otevřena v muzeu expozice věnovaná právě historii "šamotky". Expozice mapuje historii podniku od jeho založení až do současnosti a její součástí je i kuličková herna, kde si malí i velcí návštěvníci mohou do připraveného důlku cvrknout původní hliněné kuličky, které závod také vyráběl.¹⁴¹

Nad schodištěm v prvním patře jsou tři menší vitríny určené pro drobné tematické výstavy, v současnosti je k vidění výstava o čaji.¹⁴²

Nádvoří se zahradou před hlavní budovou je místem, kterému vévodí busta Z. Wintra a kde je část přírodovědné expozice. V části zahrady jsou totiž klece se zvířaty a záhonky s květinami a bylinami. Pod přístřeškem najdou návštěvníci malé lapidárium s několika zajímavými kamennými památkami, jako je například kus kamenného ochozu z Vysoké brány z počátku 16. století.¹⁴³

Pražská brána

Pražská brána je pozůstatek kamenného opevnění, které bylo v 16. století postupně vystavěno kolem města, stojí na místě původní Zákostelecké

¹³⁹ HONZÍKOVÁ, Barbora. *Muzeum T.G.M. Rakovník a jeho pobočky*. 2004. s. 4.

¹⁴⁰ *Expozice – Cechovní památky* [online]. Copyright © 2000-2012 Muzeum TGM Rakovník [cit. 20.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.muzeumtgm.cz/cz/rakovnik/Cechovni-pamatky>>.

¹⁴¹ *Expozice – RAKO 1883 - 2003* [online]. Copyright © 2000-2012 Muzeum TGM Rakovník [cit. 20.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.muzeumtgm.cz/cz/rakovnik/RAKO-1883---2003>>.

¹⁴² *Expozice – Výstava Na schodech – Povídání o čaji* [online]. Copyright © 2000-2012 Muzeum TGM Rakovník [cit. 20.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.muzeumtgm.cz/cz/rakovnik/Vystava--Na-schodech--Povidani-o-caji>>.

¹⁴³ HONZÍKOVÁ, Barbora. *Muzeum T.G.M. Rakovník a jeho pobočky*. 2004. s. 4 – 5.

brány, která byla údajně spojena podzemní chodbou s nedalekým kostelem sv. Bartoloměje. Při stavbě Pražské brány v roce 1515 byla tato chodba zasypána a do dnešní podoby byla brána zrekonstruována v roce 1903.¹⁴⁴ Dnes tyto prostory, které jsou v těsné blízkosti hlavní budovy, slouží jako místo pro expozici seznamující návštěvníky s historií a tradicí Spolku rakovnických ostrostřelců. „Dějiny střelců a ostrostřelců jsou zachyceny od založení spolku v roce 1514 až do současnosti. Jsou zde vystaveny malované terče, prapory, uniformy, zbraně, archivní dokumenty, ceny ze střeleckých soutěží a fotografie. Součástí expozice je replika střelnice z 20. let 19. století, kde si mohou návštěvníci vyzkoušet svůj střelecký um do terčů papírových i malovaných.“¹⁴⁵

Vysoká brána

Vysoká brána je stejně jako ta Pražská pozůstatkem kamenného středověkého opevnění, nachází se na severní straně města na původním místě Věžní brány. Základní kámen byl položen v roce 1519 a dostavěna byla v roce 1522, samotná stavba se skládá z věže a k ní přistavěného schodiště a z předbraní, věž má čtyři patra s ochozem a její zdi dosahují šířky kolem 2,3 metru. Ve své historii prodělala několik rekonstrukcí, tou mezi lety 1905 – 1906 získala svou dnešní podobu. Brána sloužila nejen obraným účelům, ale v prvním patře se nacházelo i vězení pro dlužníky a v 19. a první polovině 20. století tam byly uloženy archivní dokumenty města.¹⁴⁶ V současné době se prostory brány využívají jako výstavní prostor. K vidění jsou zde fotografie města a jeho, někdy již zaniklých, zákoutí od místních fotografů. V jedné ze síní Vysoké brány můžou návštěvníci v současnosti zhlédnout nejstarší sbírkový fond muzea – vzácné deskové oltářní obrazy. Tyto pozdně gotické obrazy jsou v Rakovníku k vidění od roku 2005, kdy sem byly navráceny, po několikaletém zapůjčení, z hradu Křivoklátu.¹⁴⁷

¹⁴⁴ BEDNAŘÍK, Tomáš. *Historické památky Rakovnicka*. 1997. s. 117.

¹⁴⁵ *Pražská brána* [online]. Copyright © 2000-2012 Muzeum TGM Rakovník [cit. 20.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.muzeumtgm.cz/cz/rakovnik/PRAZSKA-BRANA>>.

¹⁴⁶ BEDNAŘÍK, Tomáš. *Historické památky Rakovnicka*. 1997. s. 117 – 118.

¹⁴⁷ *Vysoká brána* [online]. Copyright © 2000-2012 Muzeum TGM Rakovník [cit. 20.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.muzeumtgm.cz/cz/rakovnik/New-page>>.

Galerie Samson Cafée

Tzv. Samsonův dům patří k nejstarším dochovaným památkám v Rakovníku a nachází se v bývalém židovské čtvrti, pod Vysokou bránou. O renesančním původu domu svědčí kromě vnitřní architektury i sgrafity, kterými je dům zdoben zvenčí. V minulosti mělo tuto výzdobu více domů ve městě, ale v průběhu 19. století byly ostatní sgrafity zničeny.¹⁴⁸ Dnes je zde nekuřácká kavárna, která je využívána jako výstavní prostor muzea. Konají se zde výstavy většinou regionálních umělců, literární a autorské večery a prezentační akce muzea. V březnu a dubnu 2014 je zde k vidění výstava origami od Evy Pelcové a jejích žáků z místní ZUŠ.¹⁴⁹

4.2.1.2. Pobočky muzea mimo Rakovník

Muzeum T.G. Masaryka v Lánech

Obec Lány jsou dnes již neodmyslitelně spjaty s osobou prvního československého prezidenta Tomáše Garrigua Masaryka, který si je v roce 1921 vybral jako své letní sídlo. Lány si oblíbil natolik, že místní hřbitov je místem jeho posledního odpočinku. Po roce 1948 bylo ovšem veřejné uctívání jeho památky a projevy s tím spojené zakázány a dokonce postihovány. Myšlenka na uskutečnění připomenutí památky této významné osoby české historie se tedy mohla zrealizovat až po roce 1989. V roce 1990 se tak uskutečnila na Masarykovu počest v Lánech první výstava, zanedlouho poté vznikla nadace, která přišla s myšlenkou vytvořit zde muzeum, což se povedlo. V roce 1998 pak podala nadace žádost, aby správu nad muzeem převzalo tehdy ještě Okresní muzeum Rakovník, a tak se stalo lánské muzeum významnou součástí toho rakovnického. Od té doby také muzeum prošlo rozsáhlou rekonstrukcí a v březnu 2003 proběhlo slavnostní znovuotevření.¹⁵⁰

¹⁴⁸ BEDNAŘÍK, Tomáš. *Historické památky Rakovnicka*. 1997. s. 123.

¹⁴⁹ *Galerie Samson Cafée* [online]. Copyright © 2000-2012 Muzeum TGM Rakovník [cit. 20.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.muzeumtgm.cz/cz/rakovnik/GALERIE-SAMSON-CAFEE>>.

¹⁵⁰ *Lány - Historie Muzea T.G. Masaryka v Lánech* [online]. Copyright © 2000-2012 Muzeum TGM Rakovník [cit. 21.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.muzeumtgm.cz/cz/lany/Historie-Muzea-T-G-Masaryka-v-Lanech-II>>.

Dnes je expozice věnovaná, nejen Masarykově osobě a jeho rodině, ale také době, ve které žil. Část expozice je tedy věnovaná i období první světové války, kdy Masaryk pobýval v zahraničí a podílel se na vzniku samostatné Československé republiky. Další část se zaměřuje již na jeho prezidentské období a k nejnovější části expozice patří výstava o společenském životě a o postavení žen v období let 1918 – 1938.

V roce 2002 byla také v Lánech otevřena pamětní síň Alice G. Masarykové a Českého červeného kříže. Pobočku ČČK totiž nechala v Lánech v roce 1928 postavit Masaryková na vlastní náklady. Návštěvníci zde najdou zrekonstruovaný byt Alice Masarykové, dobovou čekárnu dětského lékaře a světovou historii Červeného kříže.¹⁵¹

Muzeum Nové Strašecí

Počátky muzea ve Strašecí můžeme datovat, stejně jako počátky rakovnické, na konec 19. století, kdy se konala Národopisná výstava československá. Za vznik se považuje rok 1893, ve kterém byl ustanoven výbor, jenž měl na starosti shromažďování sbírky. Nejprve muzeum sídlilo provizorně na radnici a roku 1940 se přestěhovalo do budovy bývalé školy, kde sídlí dodnes. V roce 1984 bylo novostrašecké muzeum předáno pod správu rakovnického a doposud tedy funguje jako jedna z poboček Muzea T.G.M. Rakovník.¹⁵² Expozice muzea se zaměřuje především na keltskou kulturu z Rakovnícka a Novostrašicka. Jako pozůstatek národopisné výstavy je zde také expozice zaměřující se na zemědělské usedlosti regionu. Návštěvníci mohou vidět náznakovou světnici s vybavením z druhé poloviny 19. století, vše je doplněno o dobové fotografie zachycující především atmosféru starých venkovských chalup, statků a dvorů.¹⁵³

¹⁵¹ *Lány - Expozice* [online]. Copyright © 2000-2012 Muzeum TGM Rakovník [cit. 21.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.muzeumtgm.cz/cz/lany/Expozice>>.

¹⁵² *Nové Strašecí - Historie Muzea Nové Strašecí* [online]. Copyright © 2000-2012 Muzeum TGM Rakovník [cit. 21.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.muzeumtgm.cz/cz/nove-straseci/HISTORIE-MUZEANOVE-STRASECI>>.

¹⁵³ *Nové Strašecí – Expozice* [online]. Copyright © 2000-2012 Muzeum TGM Rakovník [cit. 21.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.muzeumtgm.cz/cz/nove-straseci/EXPOZICE>>.

Vlastivědné muzeum Jesenice

Další pobočkou rakovnického muzea je vlastivědné muzeum v Jesenici, které bylo založeno nadšenci v roce 1959. V širokém okolí Jesenic začala dlouholetá sbírka materiálu, která byla dovršena v roce 1967, kdy byly sbírky vystaveny v prostorách bývalé panské hospody a osvětového domu. Svých důstojnějších prostor se muzeum dočkalo v roce 1991, kdy se přestěhovalo do zrekonstruované budovy bývalé radnice.¹⁵⁴ Stálou expozici muzea tvoří historická část mapující historii regionu od středověku do současnosti. Její částí je i rekonstrukce staré lékárny s původním nábytkem a dobovým vybavením. K vidění je také výstava nejružnějších forem, formiček a tvořítek, která se v minulosti používala při pečení. Druhá část expozice, jenž byla otevřena v roce 2002, je zaměřena na okolní přírodu, ta byla totiž vyhlášena jako Přírodní park Jesenicko. Návštěvníci mají možnost si na jednu místě prohlédnout rozmanité druhy živočichů a rostlin, které se vyskytují v okolní krajině. Součástí této expozice jsou také terária a akvária s živými zvířaty.

Památník J. Barranda ve Skryjích

Od Barrandovy smrti na konci 19. století se výzkumem okolí Skryj zabývalo mnoho profesionálních i amatérských paleontologů. I díky tomuto zájmu vznikla první veřejná expozice skryjské prvohorní fauny v místním hotelu. Poté byla tato rozsáhlá sbírka přestěhována do školy a následně na nějakou dobu do bývalé Kampeličky. Od roku 1986 se stala expozice součástí dřívějšího Okresního muzea v Rakovníku a v roce 1997 byla přesunuta do budovy bývalé školy, kde sídlí dodnes.¹⁵⁵ Hlavní expozicí je paleontologická a geologická sbírka z prvohor. Největší zajímavostí této sbírky je zkamenělina trilobita *Sao hirsuta*, který proslavil Skryje po celém světě. Součástí jsou také vystavené přístroje, které při výzkumných pracích používal J. Barrand. Malá expozice je věnovaná hradu Týřov a jsou zde vystavené archeologické nálezy z okolí

¹⁵⁴ HONZÍKOVÁ, Barbora. *Muzeum T.G.M. Rakovník a jeho pobočky*. 2004. s. 15.

¹⁵⁵ *Skryje - Historie Muzea* [online]. Copyright © 2000-2012 Muzeum TGM Rakovník [cit. 21.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.muzeumtgm.cz/cz/skryje/Historie-muzea>>.

hradu. Část muzejní výstavy je také věnovaná životu na venkově na přelomu 19. a 20. století.¹⁵⁶

Pamětní síň Jaroslava Fraňka v Nezabudicích

Jaroslav Franěk byl nezabudický rodák a československý legionář, který po svém návratu postavil restauraci Rozvědčik u Berounky, která se stala významný turistickým cílem a navštěvoval ji i Otta Pavel. Za druhé světové války se aktivně účastnil protinacistického odboje a v roce 1943 byl za to nacisty popraven.¹⁵⁷ „Idea vzniku Pamětní síně věnované této osobnosti vznikla v roce 1997, tehdy byla v restauraci Rozvědčik slavnostně odhalena pamětní deska věnovaná Fraňkovi. Při této slavnostní příležitosti byla v nezabudické hospodě U Jindřicha, otevřena krátkodobá výstava, které prezentovala dokumenty týkající se Fraňkova života. Tato výstava byla podnětem k dohodě mezi obecním úřadem v Nezabudicích a Okresním muzeem Rakovník o vybudování pamětní síně Jaroslava Fraňka v jedné místnosti obecního úřadu. Pamětní síň [...] byla slavnostně otevřena v roce 1998. V roce 1999 získalo muzeum navíc část Fraňkovy korespondence, která obsahuje také jeho poslední dopis před popravou. Od roku 2008 byla pamětní síň z technických důvodů uzavřena. V roce 2011 byl obcí Nezabudice nabídnut jiný prostor pro expozici a Pamětní síň opět slouží turistům a návštěvníkům.“¹⁵⁸

4.2.2. Akce pořádané muzeem

Ani muzeum nezůstává pozadu za ostatními kulturními institucemi a má také připraven celoroční plán nejrůznějších akcí a výstav pro veřejnost, ale nabízí i mnoho programů pro školní skupiny.

Mezi pravidelné akce, které se v muzeu konají, patří například ***Muzejní maškarní ples***, který se koná každoročně v únoru a je reprezentativní událostí

¹⁵⁶ Skryje - Expozice [online]. Copyright © 2000-2012 Muzeum TGM Rakovník [cit. 21.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.muzeumtgm.cz/cz/skryje/Expozice>>.

¹⁵⁷ Nezabudice – Rozvědčik Jaroslav Franěk [online]. Copyright © 2000-2012 Muzeum TGM Rakovník [cit. 21.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.muzeumtgm.cz/cz/nezabudice/Rozvedcik-Jaroslav-Franek>>.

¹⁵⁸ Nezabudice – Historie Pamětní síně J. F. [online]. Copyright © 2000-2012 Muzeum TGM Rakovník [cit. 21.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.muzeumtgm.cz/cz/nezabudice/Historie-Pametni-sine-Jaroslava-Franka-v-Nezabudicich>>.

rakovnického muzea. Jeho organizaci má nastarosti nejen muzeum, ale také Muzejní spolek královského města Rakovník. K tradičním a velmi oblíbeným akcím patří **Vysoká brána**, což je historický jarmark, kterým se mimo jiné otvírají rakovnické brány turistům a návštěvníkům města. Jarmark se pořádá 7. a 8. května a pro příchozí je připraven bohatý doprovodný program. Je zpřístupněn ohoz Vysoké brány a k vidění je šermířské a historické představení. Nechybí ani divadelní a hudební výstupy. Mezinárodní rada muzeí (ICOM) vyhlásila v roce 1977 18. květen Mezinárodním dnem muzeí a galerií. V tento den je ve všech těchto institucích vstupné zdarma nebo je alespoň sníženo. Každá organizace si pak připravuje svůj program pro návštěvníky. Rakovnické muzeum připravuje každoročně akci pod názvem **Muzeum na dvoře**. Hlavní myšlenkou této akce je ukázka práce zaměstnanců muzea, tak jak ji návštěvníci nevidí. Příchozí se seznámí s obory, které spadají pod práci v muzeu a s prací, kterou tyto činnosti přináší. Je možné si tak vyplnit například evidenční kartičky, které ke všem exponátům v muzeu patří, nebo si geologickým kladívkem zkusit roztloukat břidličnou suť a hledat otisky trilobitů. Rakovnické muzeum se také již několikátým rokem zapojuje do celosvětové akce zvané **Muzejní noc**. Ta se začala pořádat v západní Evropě v 80. letech, k nám se dostala v roce 2004, kdy první noc v muzeu proběhla v Praze a o rok později se zapojilo již více organizací a mezi nimi i rakovnické muzeum. Hned od počátku bylo zřejmé, že se muzejní noc, a s ní spojená možnost navštívit muzeum v tak netradiční dobu, stane u návštěvníků velmi oblíbenou tradicí. V září se pak koná **Posvícenské střelení na Pražské bráně**, jde o akci, kterou společně s muzeem pořádá spolek rakovnických ostrostřelců. Je to zábavná akce pro děti od 12 let, kdy si děti mohou vyzkoušet střelbu na terče a zároveň mají návštěvníci možnost si zdarma prohlédnout expozici v Pražské bráně, která je věnovaná právě ostrostřelcům. Dlouhou tradici má také **Festival duchovní hudby**, který muzeum organizuje od roku 1999 a koná se vždy v listopadu v chrámu sv. Bartoloměje. Z dalších tradičních akcí, které muzeum pořádá pravidelně, můžeme ještě jmenovat soutěže o nejlepší vánočku nebo velikonočního beránka.¹⁵⁹

¹⁵⁹ *Pravidelné akce* [online]. Copyright © 2000-2012 Muzeum TGM Rakovník [cit. 22.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.muzeumtgm.cz/cz/pravidelne-akce/>>.

Muzeum také ve většině svých poboček nabízí několik speciálních programů pro školy. V Rakovníku je to například program k archeologické expozici, který je určen pro druhý stupeň základních škol a pro první dva ročníky středních škol. Žáci absolvují komentovanou prohlídku s možností si sáhnout na některé exponáty a poté si mohou samostatně formou testu ve speciální brožurce nebo pracovním listu, zkontrolovat jak důkladně si expozici prohlédli. Dále muzeum nabízí pořad o životě sov, který je určen pro žáky základních škol. Děti se zde seznámí se životem sov a jeho odlišným vzhledem a způsobem života, a také si poslechnou hlasy sov. Dalším z programů je zaměřen na lidové zvyky a je možné si vybrat ze tří témat: Velikonoce, Vánoce nebo betlémy. Tento pořad je určen pro všechny ročníky základních i středních škol a vždy je možné ho přizpůsobit věku návštěvníků. Probíhá formou přednášky a jsou při něm využívány i praktické ukázky vztahující se k danému tématu. V neposlední řadě je nabízen i program, při kterém se žáci dozvědí o historii muzeí v ČR i Rakovníku. Jsou jim podány informace o tom co je to muzeum, seznámí se se základními pojmy a s tím, jak muzeum funguje "v zákulisí".¹⁶⁰ Přednášky a besedy zajišťuje muzeum rovněž pro širokou veřejnost, v Rakovníku tomuto účelu slouží přednáškový Sál Dr. Spalové v suterénu hlavní budovy. Na jaro 2014 je připraven zajímavý program přednášek od předních českých archeologů a geologů, například na téma Kameny a hvězdy nebo Pohanství starých Slovanů.¹⁶¹

K muzeu samozřejmě neodmyslitelně patří nejrůznější krátkodobé výstavy. Rakovnické muzeum má v hlavní budově dvě výstavní síně, první, Petrovcova výstavní síň, se nachází v přízemí budovy. Druhý větší výstavní prostor, mansarda, se nalézá v podkroví. Každoročně se zde představí několik expozic. Například od 30. ledna do 16. března 2014 probíhala v mansardě výstava obrazů a fotografií jednoho z nejznámějších českých umělců Jana Saudka. Tu poté vystřídala výstava fotografií z celého světa, které jsou dílem rakovnického amatérského fotoklubu Amfora. Na konec dubna 2014 se chystá vernisáž výstavy o Slovanech a Rakovnicku v raném středověku. V Petrovcově

¹⁶⁰ *Nabídka programů pro školy – Muzeum Rakovník* [online]. Copyright © 2000-2012 Muzeum TGM Rakovník [cit. 22.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.muzeumtgm.cz/cz/pro-skoly/Nabidka-programu-pro-skoly---MUZEUM-RAKOVNIK>>.

¹⁶¹ *Aktuality* [online]. Copyright © 2000-2012 Muzeum TGM Rakovník [cit. 24.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.muzeumtgm.cz/cz/aktuality/AKTUALITY>>.

výstavní síni zase v únoru a březnu proběhla výstava točeného porcelánu Jany Marešové-Molovčákové – Marestone, která byla 14. března nahrazena výstavou Origami – svět papíru.¹⁶²

5. Další kulturní instituce

Rakovnická kultura ovšem není dána jen třemi již uvedenými institucemi. Vedle knihovny, kulturního centra a muzea je zde i několik dalších institucí. Následující kapitola představí několik dalších organizací, které působí ve městě ve sféře kultury, ale nejsou svým působením tolik známé a tak významné.

5.1. Rabasova galerie

„Rakovnickou galerii založila Společnost přátel umění v Rakovníku již v roce 1939 jako regionální obrazárnu pro díla umělců, jejichž život či tvorba souvisí s Rakovnickem. Rozhodující podíl na jejím vzniku měl významný český krajinář Václav Rabas, který se narodil ve vesnici Krušovice na Rakovnicku a větší část života zde také pobýval. Po jeho smrti galerie přijala do názvu jeho jméno. Po krátkém přerušení činnosti získala galerie v roce 1982 výstavní prostory v nově zrekonstruované barokní budově rakovnické synagogy ve Vysoké ulici, kde sídlí dodnes.“¹⁶³

Rabasova galerie dnes sídlí v nejnámější židovské památce v Rakovníku, a to v prostorách bývalé synagogy, která byla postavena na místě soukromých domů kolem roku 1760. Svůj dnešní vzhled získala budova po požáru v roce 1921 a na zahradě, která k synagoze patřila, vyrostlo v roce 1960 letní kino. Než se zde usídlila galerie, sloužil prostor převážně jako skladiště a jeho stavební stav byl žalostný. Rekonstrukce se budova dočkala až v letech 1992 až 1994 a dnes slouží prostory kulturním a společenským účelům.¹⁶⁴

¹⁶² *Kulturní program* [online]. Copyright © 2000-2012 Muzeum TGM Rakovník [cit. 22.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.muzeumtgm.cz/cz/kulturni-program/>>.

¹⁶³ *Rabasova galerie Rakovník* [online]. ©2011 Středočeský kraj [cit. 13.3.2014]. Dostupné z: <<http://middleczech.kr-stredocesky.cz/?p=844>>.

¹⁶⁴ BEDNAŘÍK, Tomáš. *Historické památky Rakovnicka*. 1997. s. 122 – 123.

V dnešní době tvoří Rabasovu galerii tři prostory, a to samotná budova bývalé synagogy, výstavní síň na rakovnické radnici a Nová síň naproti synagoze ve Vysoké ulici. Galerie se nejen stará o stálou expozici, kterou tvoří díla Václava Rabase, ale také pořádá velké množství výstav, koncertů, kulturních akcí a edukačních programů. Například v roce 2011 uspořádala galerie přes dvacet krátkodobých výstav. Tyto krátkodobé výstavy společně se stálou expozicí pak navštívilo téměř 9 tisíc diváků. Heroldova síň v Rabasově galerii pak hostila v témže roce více než 2 tisíce návštěvníků, kteří si vybrali z široké nabídky 31 akcí, jednou z akcí v roce 2011 byl i koncert houslisty Pavla Šporcla. K některým krátkodobým výstavám i ke stálé expozici si vedení připravilo speciální edukační program pro žáky rakovnických škol, kterých se zúčastnilo celkem 1918 žáků. Jednou z již tradičních kulturních akcí je výtvarná soutěž Namaluj své město, svoji vesnici, které se v roce 2011 zúčastnilo 295 výtvarníků, napříč celým věkovým spektrem.¹⁶⁵

5.2. Loutkové divadlo Před branou

Loutkové divadlo v Rakovníku vzniklo v roce 1946, původně jako součást mateřské školy a soubor byl složený z rodičů a přátel školky, kteří společně vystupovali již dříve po domácnostech. Ředitelka se rozhodla poskytnout prostory přímo v budově školky, kde musely být provedeny stavební úpravy, ovšem kvůli běžnému provozu školky zde nemohlo být pevně dané jeviště. V roce 1950 se pak členové souboru zaručili za hypotéku a získali tak finanční prostředky, aby mohli ve stodole na dvorku školky postavit na stálo loutkářskou scénu a začít naplno hrát.

V roce 1972 byl soubor dokonce oceněn na loutkářské soutěži v Chrudimi a tento úspěch pak znamenal i zvýšení zájmu ze strany města o divadlo, to uvolnilo jisté finanční prostředky a divadelní scéna byla zrekonstruována a v roce 1975 se opět začalo hrát. V letech 1976 až 1990 odehrálo divadlo kolem 50 představení ročně. Po roce 1990 pak divadlo ročně odehrálo kolem 40 představení, a to včetně těch zájezdových. Od roku 2006

¹⁶⁵ ZOUBEK, Václav. *Výroční zpráva o činnosti za rok 2011* [online]. ©2001-2010 Lokša PrePress Rakovník [cit. 14.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.rabasgallery.cz/>>.

také rakovnické divadlo převzalo pořádání přehlídky Letnice a bylo tedy nutné zrekonstruovat zastaralé vybavení.

Vlastníkem divadelní budovy je město Rakovník, které se podílí i na financování činnosti spolku.¹⁶⁶ Divadlo pořádá pravidelná odpolední, většinou víkendová, představení pro veřejnost, ale po dohodě je možné představení pro skupiny i v jiný den a čas. Repertoár divadla je pak velmi široký. V nabídce jsou klasické pohádky jako například O pejskovi a kočičce, Perníková chaloupka apod., ale také pohádky, jejichž jména nejsou obecně příliš známá.¹⁶⁷

5.3. Dům dětí a mládeže Rakovník

Dům dětí a mládeže v Rakovníku je další kulturní, vzdělávací a zájmovou institucí, která se stará o volný čas dětí. Svou tradici má ve městě již do roku 1952, kdy zde vznikl Dům pionýrů a mládeže, který až do roku 1990 sídlil ve vile Na Spravedlnosti. Tuto instituci nejdéle vedla paní Jindra Štampachová, která se za celou dobu působení ve funkci ředitelky (31 let) postarala o rozvoj činnosti pro děti a mládež nejen v Rakovníku, ale v celém okrese.¹⁶⁸ Od 1. ledna 1993 je DDM Rakovník příspěvkovou organizací s právní subjektivitou. Přímou ve městě má pak domov v užívání tři objekty, ale největší prostory, kde se koná většina akcí, je budova v Čermákových sadech.¹⁶⁹

DDM do své činnosti nezahrnuje jen sportovní nebo zájmové kroužky, ale také několikrát do roka pořádá kulturní akce jako například zájezdy do divadla. Pro rok 2014 připravuje domov několik zájezdů do Divadla Sbejbla a Hurvínka a na Velikonoce se zase chystá akce, která si klade za cíl seznámit děti s kulturní tradicí těchto svátků na českém venkově. Chystají se i vzdělávací besedy pro žáky základních a středních škol na protidrogové téma. V programu pro školní mládež je také několik hudebních a divadelních vystoupení

¹⁶⁶ Úvod – Historie loutkového divadla [online]. ©2014 eStránky.cz [cit. 12.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.ldpredbranourak.estranky.cz/>>.

¹⁶⁷ Repertoár / Co a kdy hrajeme [online]. ©2014 eStránky.cz [cit. 12.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.ldpredbranourak.estranky.cz/>>.

¹⁶⁸ Historie [online]. Dům dětí a mládeže Rakovník [cit. 13.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.ddmrako.cz/>>.

¹⁶⁹ Základní údaje [online]. Dům dětí a mládeže Rakovník [cit. 13.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.ddmrako.cz/>>.

a v neposlední řadě také DDM často pořádá i tematické výstavy pro širokou veřejnost.¹⁷⁰

6. Průzkum o kulturním životě v Rakovníku

Pro účely praktické části předložené diplomové práce byl proveden průzkum, jehož cílem bylo zmapování vztahu obyvatel Rakovníka k vybraným kulturním institucím ve městě. Rozsáhlý průzkum, který by mapoval vztah všech obyvatel v Rakovníku k daným institucím, by byl dosti finančně i časově náročný, a proto byl pro účely práce proveden průzkum menší. Tohoto průzkumu se ale účastnili lidé různého pohlaví, věku i vzdělání a můžeme tak výsledky, s jistou rezervou, brát jako platné.

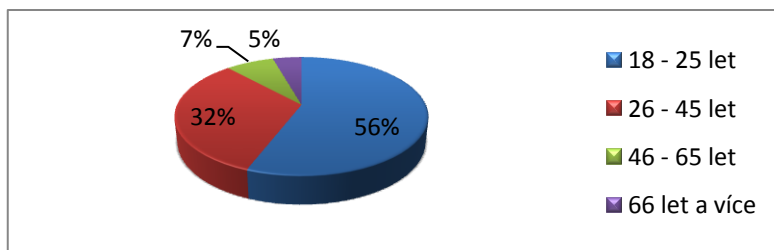
Celý průzkum probíhal v únoru a březnu 2014. Samotný dotazník¹⁷¹ se skládá z 22 otázek, z toho 12 s předdefinovanými odpověďmi, 6 s předdefinovanými odpověďmi, ale s možností doplnit vlastní odpověď a 4 otázky s možností otevřené odpovědi. Dotazník byl pro všechny respondenty zcela anonymní. Dotazníky byly k dispozici v elektronické i tištěné podobě a celkem bylo vyplněno 408 dotazníků. Všech 408 dotazníků bylo řádně vyplněno a použito tak při zpracování výsledků, ty jsou pro lepší přehlednost znázorněny pomocí grafů.

6.1. Výsledky dotazníkového šetření

Otázka č. 1 se týká věku respondentů, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření. V grafu č. 1 můžeme vidět, že nejvíce respondentů je ve věku 18 – 25 let, 32 % zúčastněných je ve věku 26 – 45 let, 7 % ve věku 46 – 65 let a 5 % starší 66 let. Nejmladšímu dotázanému je 18 let a nejstaršímu 69 let.

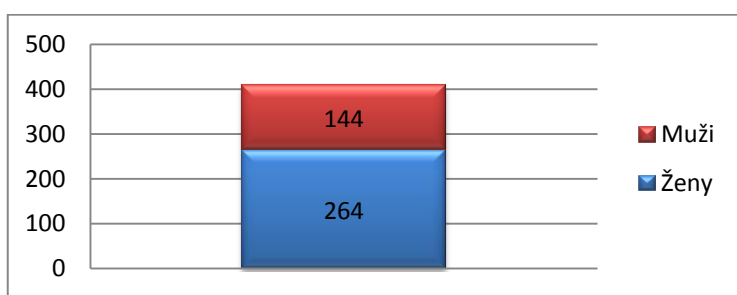
¹⁷⁰ Školní vzdělávací program 2013-2014 [online]. Dům dětí a mládeže Rakovník [cit. 13.3.2014]. Dostupné z: <<http://www.ddmrako.cz/>>.

¹⁷¹ Příloha č. 5 – dotazník.

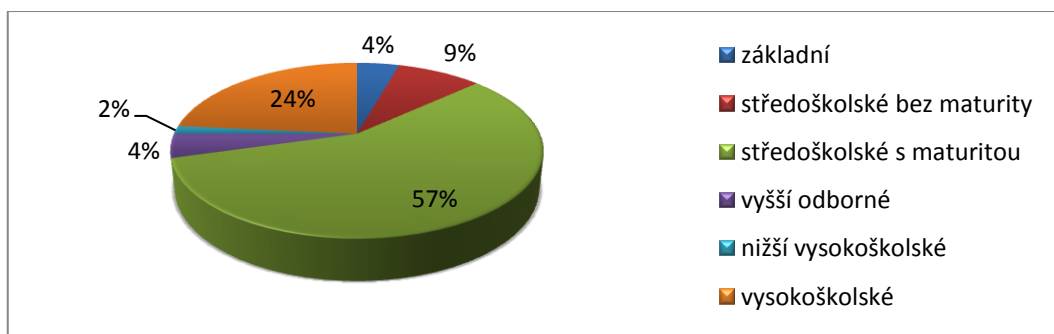
Graf č. 1

Otázka č. 2 a zároveň graf č. 2 rozdělují účastníky podle pohlaví. Z celkového počtu 408 dotázaných převažují ženy, kterých je celkem 264. Mužů se pak zúčastnilo 144.

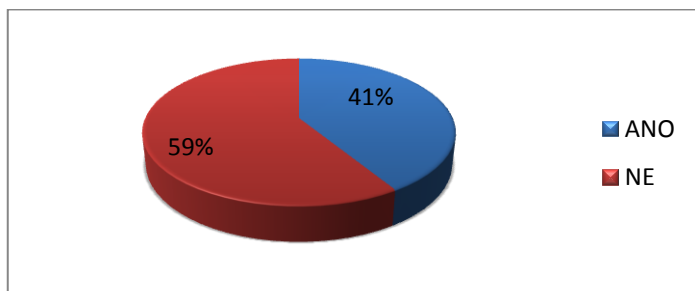
Graf č. 2

Otázka č. 3 má za úkol zjistit nejvyšší dosažené vzdělání respondentů. Z grafu č. 3 vyplývá, že nejvíce zúčastněných je se středoškolským vzděláním s maturitou, následují lidé úplným vysokoškolským vzděláním, poté ti se středoškolským vzděláním bez maturity. Shodný počet byl pak účastníků se základním vzděláním a s vyšším odborným, nejméně zúčastněných má nižší vysokoškolské vzdělání.

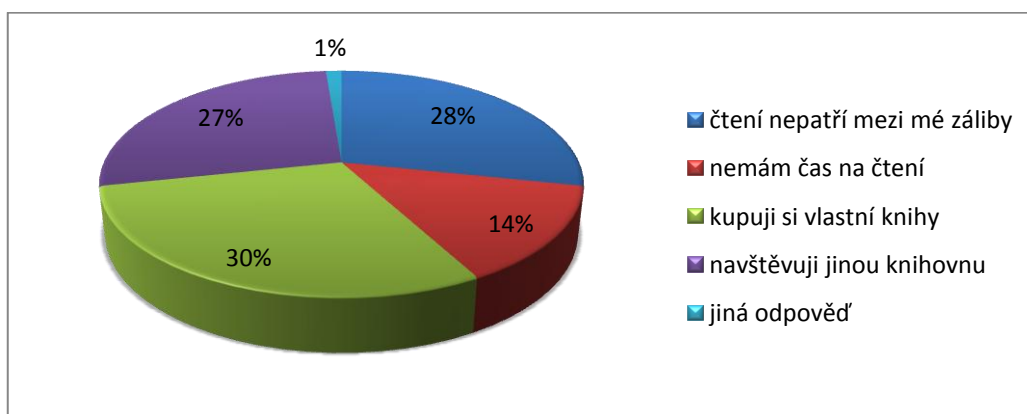
Graf č. 3

Otázka č. 4 se již zaměřuje na vybranou instituci, konkrétně na knihovnu a mapuje, jaký počet z dotázaných navštěvuje rakovnickou knihovnu. Z celkového počtu navštěvuje knihovnu 168 lidí, jak je tedy zřejmé z grafu č. 4, většina respondentů knihovnu nenavštěvuje.

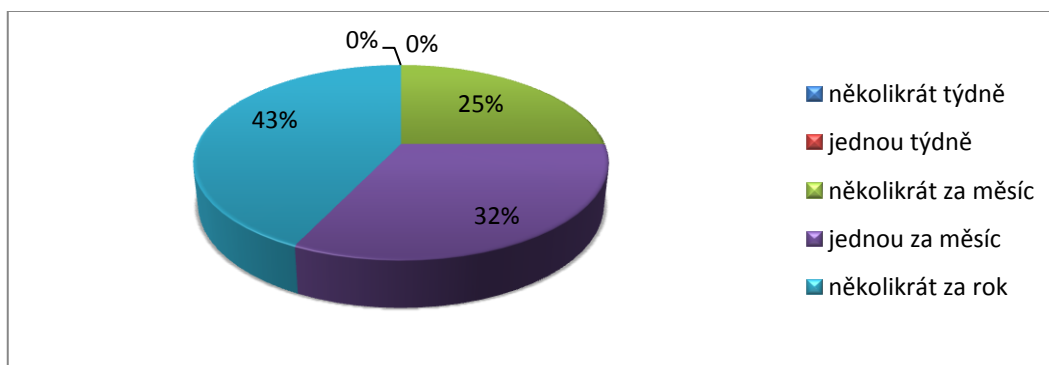
Graf č. 4

Otázka č. 5 se snažila od respondentů zjistit, proč knihovnu v Rakovníku nenavštěvují, výsledky znázorňuje graf č. 5. Tato otázka nabízela předdefinované odpovědi i možnost napsat odpověď vlastní. Nejvyšší počet dotázaných, celých 30 %, uvedl, že do knihovny nechodí, jelikož si kupují vlastní knihy. 28 % odpovědělo, že čtení nepatří mezi jejich záliby, a o něco méně lidí uvedlo, že navštěvují jinou knihovnu. 14 % uvedlo, že na čtení nemají čas. Možnost napsat svoji vlastní odpověď využili u této otázky 3 lidé, od kterých se dovídáme, že do knihovny nechodí, protože jsou prý knihy staré. Další uvedl, že si knihy raději půjčuje od známých, a poslední zdědil velkou sbírku knih, a tudíž nemá potřebu ještě navštěvovat městskou knihovnu.

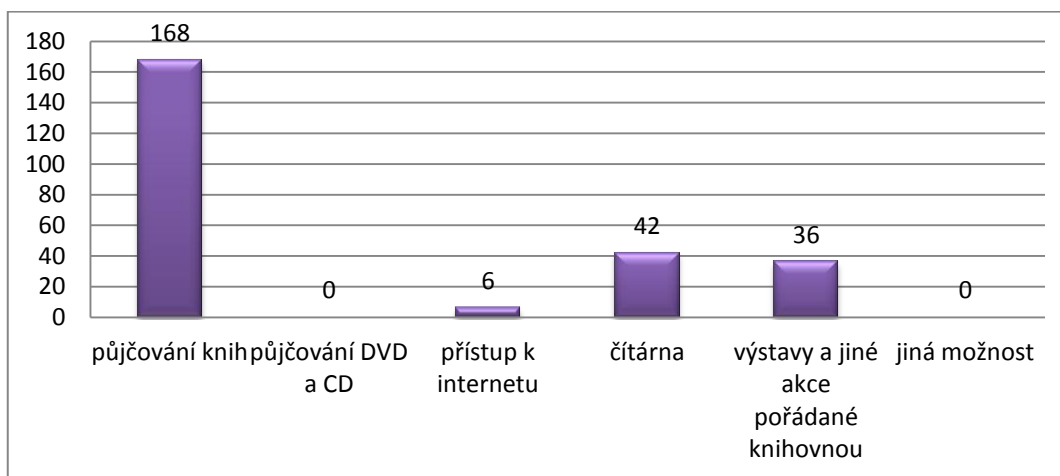
Graf č. 5

Na **otázku č. 6** odpovídali ti, kdo knihovnu navštěvují a měli zde vybrat z možností údaj o tom, jak často ji navštěvují. Z grafu č. 6 vyplývá, že největší část dotázaných navštěvuje knihovnu několikrát za rok. 54 dotázaných pak knihovnu navštěvuje alespoň jednou za měsíc a 42 lidí několikrát za měsíc. Každý týden, nebo dokonce několikrát týdně, knihovnu nenavštěvuje nikdo z dotázaných.

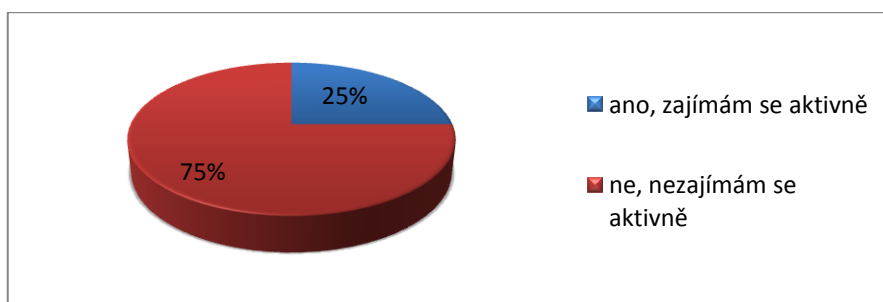
Graf č. 6

Otázka č. 7 se zabývá využíváním služeb, které knihovna nabízí. U této otázky byly předdefinované odpovědi, kde dotázaní mohli vybrat několik odpovědí, i možnost napsat svou vlastní, což ale nikdo nevyužil. Graf č. 7 nám ukazuje, že všichni, kteří navštěvují knihovnu, využívají službu půjčování knih, čtvrtina využívá služeb čítárny a o něco méně se zúčastňuje akcí knihovny. 6 dotázaných pak využívá službu veřejného internetového připojení a nikdo nevyužívá služeb půjčování DVD a CD.

Graf č. 7

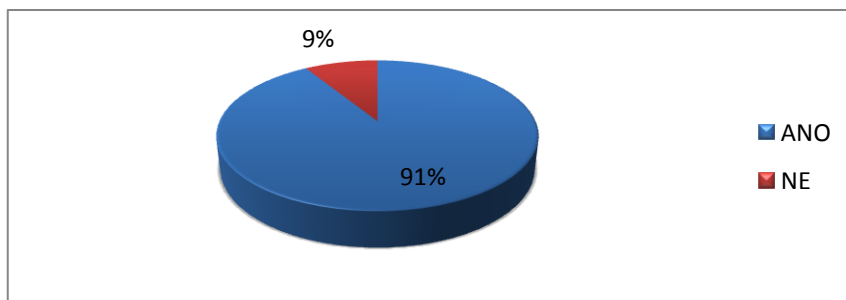
Otázka č. 8 zjišťuje, zda se lidé aktivně zajímají a sledují, jaké akce knihovna připravuje nebo jaké aktuálně pořádá. Z výsledků a grafu č. 8 je zřejmé, že z těch kdo knihovnu navštěvují, se aktivně zajímá jen čtvrtina dotázaných.

Graf č. 8

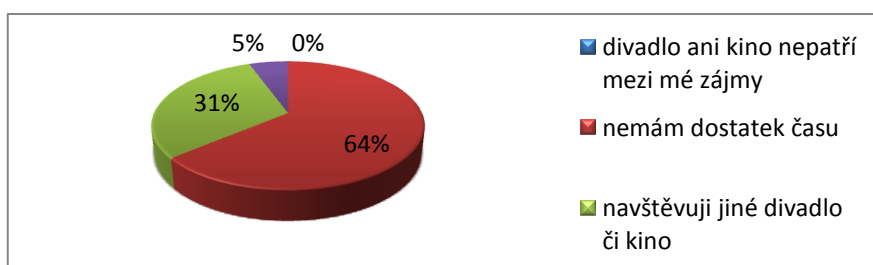
Otázka č. 9 je poslední otázkou zabývající se knihovnou. Tato otázka má otevřenou odpověď a zjišťuje, zda je něco co by návštěvníci v knihovně uvítali, zlepšili, či změnili. V odpovědích se objevilo několikrát, že by návštěvníci uvítali rozšíření prostor knihovny a knihovního fondu, především o odborné knihy a cizojazyčnou literaturu. Lidem se také nelíbí prostor čítárny, který není oddělený, takže na čtení zde není klid a prostředí čítárny je pro ně nepohodlné. Přivítáno by také bylo rozšíření nabídky časopisů a jedna respondentka by uvítala spojení čítárny s kavárnou. Častou výtkou vůči knihovně také bylo, že se v knihovně nelze připojit k internetu z vlastního počítače.

Následující otázky se vztahují k další instituci, a to ke Kulturnímu centru Rakovník. První z nich, **otázka č. 10**, zjišťuje, jestli lidé navštěvují kulturní centrum. Z grafu č. 9 je zřejmé, že většina respondentů KC navštěvuje.

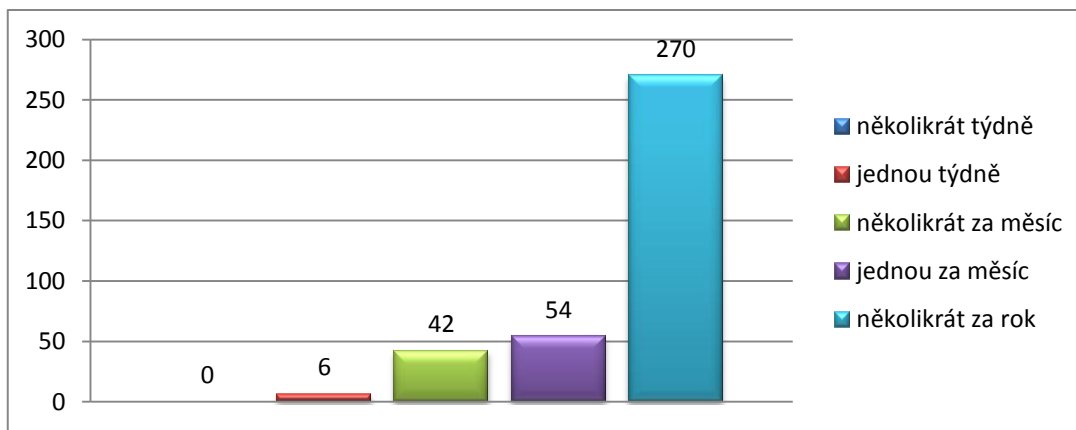
Graf č. 9

Otázka č. 11 navazovala na předchozí otázku a má za úkol zjistit, proč respondenti nenavštěvují kulturní centrum. Otázka měla předdefinované odpovědi i s možností doplnit vlastní, toho využili 2 lidé. Jedna z vlastních odpovědí byla, že prostory KC jsou staré a nefunkční, a druhá, že se v KC neděje nic zajímavého a dotazovaný tak neví, proč by tam měl chodit. Z předem připravených odpovědí pak nejvíce respondentů uvedlo, že nemají dostatek času, anebo že navštěvují jiné divadlo. Možnost, že by divadlo ani kino nepatřilo mezi zájmy dotazovaného, nikdo nezvolil. Odpovědi jsou znázorněny v grafu č. 10.

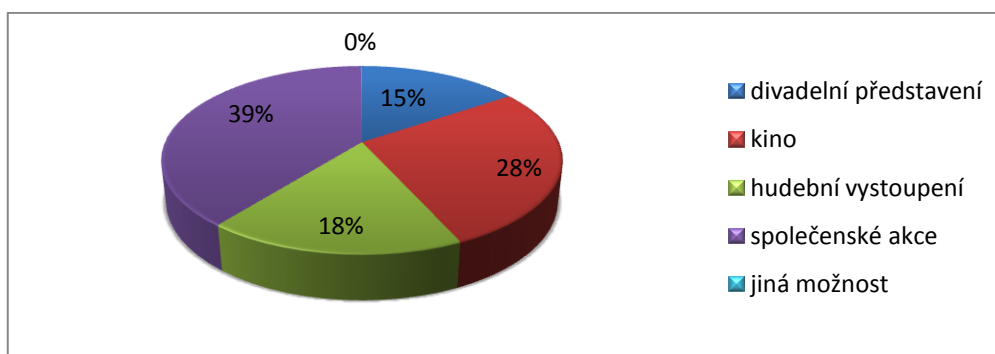
Graf č. 10

Otázka č. 12 zjišťuje, jak často lidé co odpověděli kladně na otázku č. 10, navštěvují KC. Z šetření vyplývá, jak ukazuje i graf č. 11, že lidé ho nejčastěji navštěvují několikrát do roka. 54 respondentů pak uvedlo, že jej navštěvují jednou měsíčně a 42 lidí několikrát do měsíce. Zhruba jednou týdně pak navštěvuje KC 6 dotazovaných.

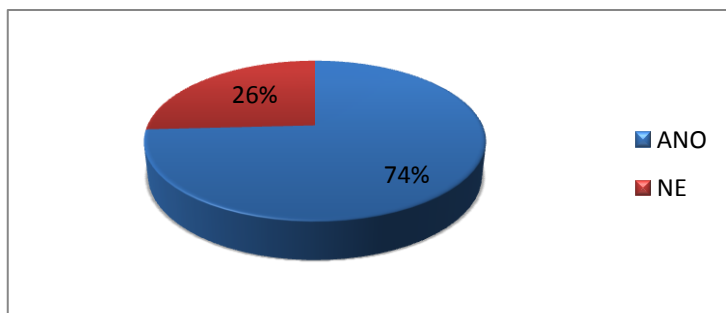
Graf č. 11

Otázka č. 13 se zaměřuje na příležitosti, při jakých respondenti navštěvují KC. Tato otázka měla jak předdefinované odpovědi, tak i možnost zvolit odpověď vlastní. Bylo zde také možné zaškrtnout více odpovědí. Největší počet dotazovaných uvedl, že KC navštěvuje při společenských akcích, jako jsou plesy a různé zábavy. Druhou nejčastější odpovědí je návštěva kina, poté hudebního vystoupení a nakonec divadla. Možnosti vlastní odpovědi pak využil 1 dotazovaný, který uvedl, že KC navštěvuje u příležitosti každoročního pořádání burzy škol. Výsledky jsou znázorněny v grafu č. 12.

Graf č. 12

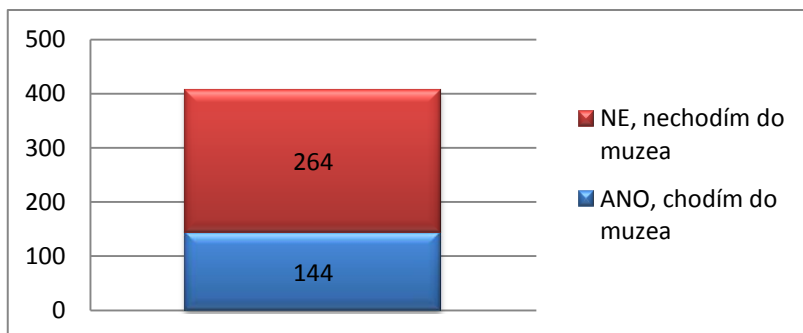
Otázka č. 14 má za úkol zjistit, zda si lidé aktivně vyhledávají informace o tom, jaké akce kulturní centrum pořádá a připravuje. Z grafu č. 13 je jasné, že většina lidí se aktivně o dění v KC zajímá.

Graf č. 13

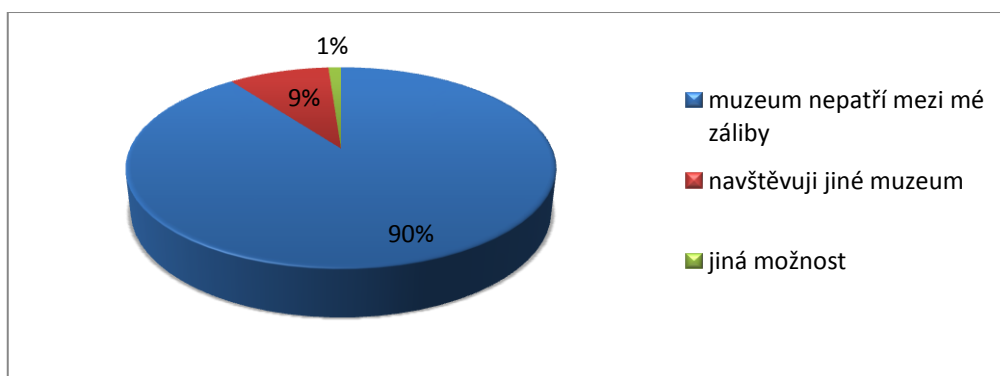
Otázka č. 15 má otevřenou možnost odpovědi a dává přehled o tom, co by dotazovaní uvítali, změnili nebo zlepšili v kulturním centru. Nejvíce lidí by uvítalo změnu v systému rezervací, hlavně možnost online rezervace, kde by se i zobrazovalo, jaká sedadla jsou ještě k dispozici. Pokud by nebylo možné zavedení online systému, uvítali by dotazovaní alespoň informace, přístupné na internetových stránkách, o tom, kolik lístků ještě na představení zbývá. Lidé by také chtěli přístup na divadelní představení nejen pro abonenty. Dalším velmi častým předmětem nespokojenosti ze strany dotazovaných je špatná klimatizace ve velkém sálu a předsálí při konání plesů. Zvláště poté, co je ve velkém sále zákaz kouření a kouří se jen v předsálí, kde se pak nedá dýchat. Několik výtek také bylo k velikosti velkého sálu i divadelního sálu, u obou by byli lidé rádi, kdyby se zvýšila jejich kapacita. Nespokojeni jsou také lidé s divadelním sálem, když se tam promítají filmy na kinoplátno, sedačky jsou podle lidí nepohodlné a ve třech případech si lidé stěžovali na nemožnost vzít si sebou k filmu drobné občerstvení, jako například popcorn. Připomínky jsou také k programu, někdo by uvítal více pořadů pro děti a mládež, jiní zase stojí o větší množství koncertů, hlavně pro mladší obecnost.

Třetí část otázek se pak věnuje poslední vybrané instituci a to Muzeu T.G.M. Rakovník. První otázkou zaměřenou na muzeum je **otázka č. 16**, která zjišťuje, zda lidé muzeum navštěvují. Dle výsledků a grafu č. 14 je muzeum nejméně navštěvovanou institucí, z celkového počtu 408 dotázaných chodí do muzea 144 respondentů.

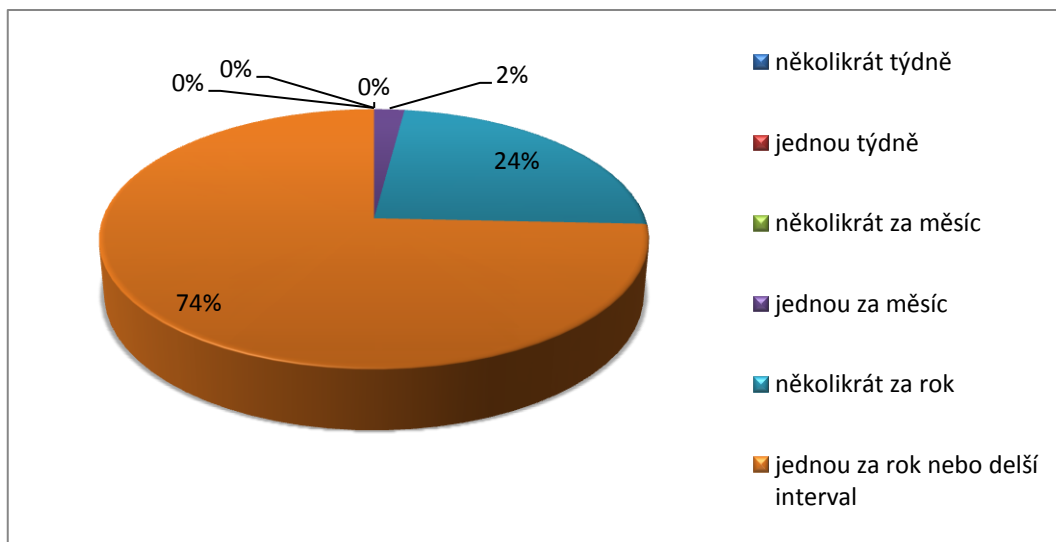
Graf č. 14

Otázka č. 17 se zaměřuje na to, proč lidé do muzea nechodí. Je zde několik předem daných odpovědí, ale i možnost dopsat svou vlastní. Tuto možnost využili 3 dotázaní, první z odpovědí byla, že dotazovaná v muzeu jednou byla a nadále nepovažuje za nutné a zajímavé jít znovu. Další odpovědí bylo, že její respondentka navštívila dvakrát, ale při druhé návštěvě dospěla k názoru, že se v muzeu nedočkala ničeho nového a dál tedy muzeum navštěvovat nebude. Poslední názor napsal muž, který je pracující, a když už se rozhodl jít do muzea, bylo zavřeno, takže proto tam nechodí. Přehledně jsou pak odpovědi zaneseny do grafu č. 15.

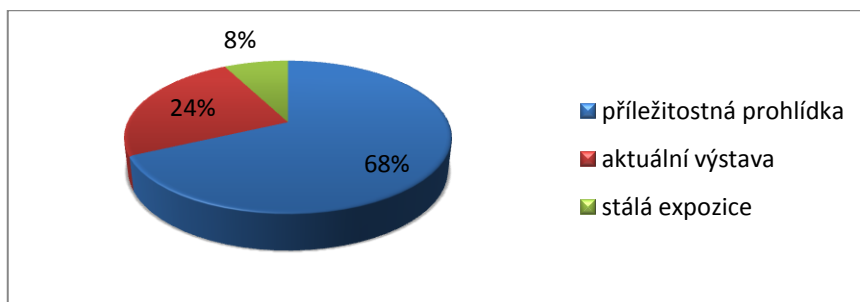
Graf č. 15

Otázka č. 18 mapuje, jak často muzeum navštěvují ti, kteří v otázce č. 16 odpověděli, že ANO. Z grafu č. 16 je vidět, že nejčastější jsou návštěvy jednou ročně nebo i s delším intervalem. 34 dotázaných chodí do muzea několikrát ročně a 3 dokonce jednou za měsíc.

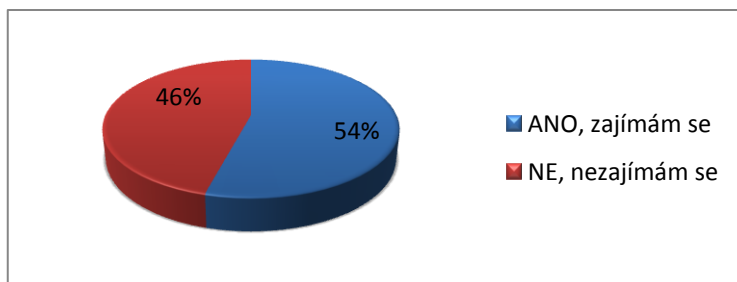
Graf č. 16

Při jaké příležitosti lidé navštěvují muzeum, to zjišťuje **otázka č. 19**. Nejvíce respondentů navštěvuje muzeum při příležitostných prohlídkách, které jsou většinou spojeny s nějakou další kulturní akcí ve městě. 35 lidí pak navštěvuje aktuální výstavy a 11 lidí navštěvuje i stálé expozice. Výsledky zachycuje graf č. 17.

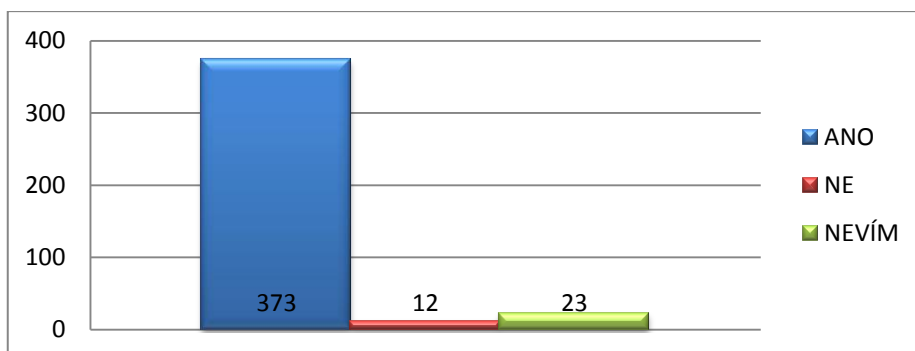
Graf č. 17

Otázka č. 20 dává přehled o tom, kolik lidí se aktivně zajímá, jaké akce muzeu připravuje a pořádá. Z grafu č. 18 lze vidět, že většina lidí, kteří muzeum navštěvují, mají aktivní zájem.

Graf č. 18

Předposlední otázka dotazníku, tedy **otázka č. 21** zjišťuje, zda by se lidem v Rakovníku líbila tzv. „open-air“ galerie (tzn. veřejná výstava přímo ve městě, např. na tabulích přímo na náměstí). Jak je možné vidět i na grafu č. 19, většině respondentů by se taková možnost výstavy zamlouvala, nelíbilo by se to pouze 12 lidem, zbytek lidí zvolilo možnost nevím.

Graf č. 19

Poslední **otázka s č. 22** zjišťuje od respondentů, co by v muzeu uvítali, zlepšili či změnili. Většina lidí se zde vyjádřila neutrálně, tedy že neví, co by se mělo měnit, anebo by nic neměnili. Několik respondentů uvedlo, že by ocenili zajímavější akce, a padl zde i názor, že by bylo dobré uspořádat více akcí pro školní mládež.

6.1.1. Shrnutí výsledků

Cílem dotazníkového průzkumu, který byl zaměřen na obyvatele Rakovníka či přilehlého okolí, bylo reflektovat, jaký vztah lidé k vybraným

institucím mají a podat tak ucelený přehled o tomto vztahu. Pro účely průzkumu bylo zpracováno 408 odpovědí z dotazníků. Výsledky byly pro lepší přehlednost zaneseny a znázorněny v grafech.

Z nabízených třech institucí se největší návštěvnosti těší Kulturní centrum Rakovník. KC navštěvuje 91 % všech dotázaných a nejčastěji jej lidé navštěvují několikrát ročně. 9 % lidí, kteří uvedli, že KC nenavštěvují, nemá prý dostatek času. Nejvíce lidé v KC navštěvují společenské akce, jako jsou zábavy a plesy a na druhém místě je návštěva kina.

Druhou nejnavštěvovanější institucí je Městská knihovna Rakovník. Tu z celkového počtu 408 dotázaných navštěvuje několikrát za rok 168 respondentů, kteří nejvíce využívají službu půjčování knih a čítárnu. Ti, kteří uvedli, že knihovnu v Rakovníku nenavštěvují, si nejčastěji kupují své vlastní knihy, anebo není čtení jejich zálibou.

Nejméně lidé, dle výsledků dotazníků, navštěvují Muzeum T.G.M. Rakovník. Jednou za rok nebo po delší době jej navštíví 144 ze všech dotázaných, a to většinou při příležitostných prohlídkách, které jsou spojené s nějakou akcí, které muzeum pro veřejnost pořádá. Z 264 respondentů, kteří odpověděli, že muzeum nenavštěvují, jich 90 % uvedlo, že návštěva a prohlídka muzea nepatří mezi jejich záliby. Většina dotazovaných by ocenila tzv. open-air výstavy, tedy výstavy na panelech, které by mohly být umístěny například přímo na náměstí. Chápu, že by to byla pro muzeum větší investice, ale na druhou stranu by to mohlo do muzea přivést více návštěvníků.

V rámci průzkumu tedy bylo zjištěno, že i v dnešní době mají lidé v Rakovníku stále o kulturu potažmo kulturní instituce zájem. Při vyhodnocování dotazníků nebyl nalezen ani jeden dotazník, jehož autor by nenavštěvoval alespoň jednu vybranou instituci, což považuji za velmi pozitivní zjištění.

6.2. Názory místních pedagogů na vztah dětí ke kultuře

Svůj vztah k vnějšimu světu si začínají utvářet děti ve velmi útlém věku a působí při tom na ně jejich okolí, v první řadě rodiče a rodina dítěte, a poté také školské instituce, kde tráví velkou část svého dětství a dospívání.

Mateřské, základní i střední školy se snaží předat, mimo všeobecných a odborných znalostí, také určité kulturní hodnoty, ty ovšem nemůžou suplovat za primární prostředí, tedy rodinu.

V dětství a dospívání se utváří a formují budoucí návyky, a to i ty kulturní, proto je tato část života klíčová ve vztahu ke kultuře v dospělém věku. Také proto byl několika pedagogům z Rakovníka a blízkého okolí položen dotaz, jaký vztah podle nich mají dnešní děti či mládež ke kultuře a zda v tomto vztahu hraje nějakou roli i školní instituce. V následující části práce jsou jejich odpovědi, které byly získány přímo od vybraných pedagogů prostřednictvím emailové korespondence v průběhu měsíce března 2014.

„Odpověď na tuto na první pohled velmi jednoduchou otázku je poněkud složitá. Všichni jsme více či méně ovlivněni nejrůznějšími médii, články, výsledky anket, dokumenty, které se zabývají životem mladých lidí a náplní jejich volného času. Bohužel takto získané poznatky velice často vedou k vytvoření povrchního dojmu, že děti a mládež jsou kulturními barbary, které nezajímá nic než počítače, mobily a možná sport. Přestože se pomalu začínám počítat ke starší generaci, mám to štěstí, že jsem stále obklopena mladými lidmi nejen v rámci svého povolání, ale i v soukromí prostřednictvím kamarádů svých dětí. Ano, dnešní děti a mládež se baví trochu jinak než kdysi my, mají jiné možnosti a tzv. vymoženosti, ale pokud mají podmínky, zajímají se o kulturu ve všech jejích aspektech. Většina mladých lidí poslouchá hudbu, mají přehled o tom, kteří zpěváci, jaké skupiny jsou na čele žebříčků nejrůznějších hitparád, pokud mají příležitost, jezdí za svými interprety na koncerty.

Kromě populární hudby dokážou ocenit i hudbu klasickou a je jen škoda, že není více prostoru a finančních možností, aby ve škole mohly probíhat akce, na nichž by se žáci a studenti mohli seznamovat s díly klasiků. Z vlastní zkušenosti vím, že přestože jim je klasická hudba trochu vzdálená, umí ji poslouchat a vnímat.

Myslím, že v důsledku techniky, která nás obklopuje, děti a mládež málo čtou. Ale opět to nelze úplně zobecnit, neboť znám spoustu mladých lidí, kteří čtou

a nejenom časopisy a noviny, ale i knihy. Určitě ale čtou méně v souvislosti s vyhledáváním informací, zde knihy nahrazuje fenomén moderní doby – internet. Je přece jednodušší zadat problém a pak informace okopírovat, než prostudovat několik knih a z nich sám vybrat potřebné informace a zpracovat je podle svého uvážení. Bohužel tento trend způsobuje, že mladí lidé moc nepřemýšlejí o tom, co vlastně zpracovávají, tzv. se nezačtou, nerozšiřují svou slovní zásobu atd.

Myslím, že všichni mají rádi filmová představení, rádi navštěvují kina, bohužel finanční možnosti některých rodin neumožňují v tomto směru jakousi pravidelnost. Ve stejném duchu bych hodnotila i vztah dětí a mládeže k divadlu. Mají rádi divadelní představení, ale finance mnohdy nedovolují, aby se stali pravidelnými návštěvníky.“

- PhDr. Marie Cafourková, ISS Rakovník

„Řekla bych, že co dítě, to originál, ale celkově si troufám říct, že to jde z kopce. Zvláště na vesnické škole, kde učím. My se tedy snažíme, podle mého, vymýšlet dostatek podnětů pro rozvoj dětského podvědomí o umění a kultuře kolem nich. Mám ale pocit, že dost rodičů nemá na děti čas, nebo sami nemají takový rozhled a to se pak děti usadí u počítače, který se pomalu stává středem jejich vesmíru. Na druhou stranu jsou i žáci, kteří se pochlubí, že tu a tam byli s rodiči či prarodiči v divadle, muzeu či výstavě. My jako škola se snažíme zprostředkovat dětem různé pořady jak ve škole, tak i mimo ni. Hodně spolupracujeme s jedním divadlem, které pravidelně přijíždí vždy s novým, vtipným a zároveň poučným představením. V Rakovníku máme skvělé zkušenosti s Rabasovou galerií a malířem panem Blažkem, v muzeu pak s jeho ženou, archeoložkou paní Kateřinou Blažkovou, která má pro malé návštěvníky zajímavé pracovní listy. Zajímavé pořady také bývají i v DDM, kam se občas s dětmi vydáme.“

- Mgr. Tereza Veselá, ZŠ a MŠ Kolečovice

„Myslím, že škola má velkou roli. A jsem přesvědčená, že mnohdy větší než rodiče, zvláště pokud dítě (žák, student) nijak netáhne ke kultuře nebo umění. Učím půl roku, byla jsem třikrát s dětmi v divadle, s prváky, s druháky i se třetíáky a většina z nich (tipuji tak 95%) navštěvuje divadlo pouze se školou. Musela jsem jim teď několikrát vysvětlovat, co je to ten Wintrův Rakovník. A nejde jen o divadlo. Jediné na co zajdou je tak možná nějaký koncert, nebo do kina, ale i to si myslím, že se od dob mého studia na střední škole hodně změnilo. Raději jdou někam do hospody, hrají hry na počítači... žádné klišé, holý fakt, bohužel.

Neznají spoustu věcí, neví, jak se jmenuje rakovnické divadlo, co je Jiráskův Hronov, Má vlast nebo Pražské jaro. Z domova to neznají. Někteří říkají, že se u nich doma nic neděje, zvláště třeba ty vesničky, kterých tu je asi více, ale podle mě to až taková pravda nebude. Na vsích jsou taky různé zábavy nebo tak. Myslím, že se i umění vytrácí z jejich koníčků. U nás už není skoro nikdo (tedy já nevím o nikom), kdo by třeba chodil do ZUŠ na hudebku, výtvarku nebo tak. Pár jich hraje v kapele a má koncerty, ale to je tak vše. Samozřejmě je to individuální, ale když to srovnám se sebou a mými spolužáky v jejich věku, tak jejich vztah ke kultuře je rozhodně o dost slabší. (Ale je také fakt, že "za mě" stály "Wintrovky" 20 Kč, teď je to 50Kč.)“

- Bc. Alice Pazderová, SPŠ Emila Kolbena Rakovník

„Vztah dnešních dětí ke kultuře? To je těžká otázka, nelze házet všechny do jednoho pytle. Každopádně rodiče dnes obecně nemají na děti čas a to se projevuje i tak, že děti nezajímá nic jiného, než jestli mají nový notebook a tablet. Divadlo apod. je až daleko na další koleji za ostatními zájmy a koníčky (sportem, apod.). O klub mladého diváka (děti jedou do divadla 3x ročně, takže také žádný šlágr) je zájem a autobus se vždycky zcela naplní, ale na škole, kde je tolik dětí, je to bohužel zanedbatelné procento těch, kdo vyrazí za kulturou. Určitě zde hraje roli i fakt, že je kultura stejně jako všechno dnes relativně drahá záležitost a v místě našeho bydliště i hůře dostupná.“

- Mgr. Tereza Mladá, 2. ZŠ Rakovník

„Vztah dětí ke kultuře? Oni k ní ještě nějaký vztah dnešní děti mají? Dobře, někteří čtou, ale těch je opravdu minimum. Když si s nimi povídám je jasné, že je dnes už kultura nezajímá, spíš se zajímají o filmy a počítačové hry. Do divadla nebo muzea chodí už jen v rámci školy, ve volném čase je to ani nenapadne a bohužel to nenapadne ani jejich rodiče. Čtou hlavně děvčata, ale spíš takovou tu moderní fantasy literaturu, ale alespoň něco čtou! I když na jejich obranu musím říct, že já v jejich věku na základní škole jsem té kultuře také moc nedal, četl jsem jen detektivky a do divadla nebo muzea jsem také chodil jen povinně se školou. O víkendech jsme ale s rodiči a bratrem vyráželi na výlety na hrady a zámky po celých Čechách, na to už asi dnešní rodiče většinou nemají čas. Vztah ke kvalitní literatuře jsem si taky našel až později a do divadla dnes občas zajdu s přítelkyní. Doufám, že tedy i u dnešních dětí ten vztah ke kultuře časem uzraje, tak jako u mě.“

- Bc. Miloslav Lisner, ZŠ a MŠ J. A. Komenského v Novém Strašecí

„Za moji dvouletou praxi na pozici ředitelky MŠ jsem si uvědomila, že vztah ke kultuře hlavně tříbí rodina. I když se mohu snažit nabízet různorodý program v rámci kulturní vzdělanosti dětí, vždy narazím na rodiče, kterým přijde kulturní akce zbytečná. Ve své mateřské škole vždy v pondělí ráno děláme ranní kruh a popovídáme si s dětmi o prožitém víkendu, jen málokteré dítě navštíví nějakou kulturní akci. Je to asi zapříčiněno sociálním prostředím a finančními možnostmi rodiny. Z mého pohledu mi vyplývá, že děti minimálně navštěvují kulturní akce a pokud nějaké navštěvují, tak jsou to akce pořádané obcí, které rodiče nic nestojí, jako karneval, dětský den atd.

V naší škole se snažíme zařazovat různorodý kulturní program. Pravidelná návštěva divadla, muzeí a dokonce i kina. Bohužel knihovnu nenavštěvujeme. Nejlépe se nám osvědčili programy, které vtáhnou dítě do děje, anebo jsou nějakým způsobem interaktivní.

Závěrem lze říci, že dnešní hektická a uspěchaná doba asi rodičům moc nepřispívá k aktivnějšímu trávení volného času dětí na kulturních akcích.

Pro rodiče jsou tyto akce náročné jak časově, tak i finančně. Je daleko jednodušší dítěti pustit DVD místo návštěvy kina nebo divadla... Myslím si, že určité situace by si dítě mělo prožít a zafixovat v raném věku a proto bych byla ráda, kdyby se děti účastnily více kulturních akcí. Bohužel sama nic nezmůžu, ale snažím se alespoň jednou za 2 měsíce vyjet s dětmi za nějakým kulturním zážitkem, většina dětí je z těchto akcí nadšena.“

- Mgr. Kamila Nováková, MŠ Hořesedly

6.2.1. Shrnutí plynoucí z názorů pedagogů

Jak bylo výše řečeno, nelze o všech dnešních dětech jednoznačně říci, že buď mají, nebo nemají vztah ke kultuře a dělat tak obecně platné závěry. Z uvedených názorů rakovnických pedagogů vyplývá, že v dnešní době hraje škola ve vztahu dětí ke kultuře velkou roli. Děti i mládež mají dnes zcela jiné zájmy než jejich vrstevníci před 10 nebo 20 lety, také rodiče v dnešní době nemají dostatek času nebo financí, aby zajistili pro své děti, mimo základní potřeby, i pestré kulturní vyžití, a tak často tento úkol padá právě na školní instituce. Ty s dětmi, většinou pravidelně, navštěvují především divadla a muzea.

Já osobně si myslím, že škola dává dětem zdravý kulturní základ a je pak dále na nich samotných anebo na jejich rodičích, aby se tento zájem dál vyvíjel.

7. Závěr

Cílem předložené práce bylo prezentovat vybrané kulturní instituce v Rakovníku a podat ucelený přehled o jejich historii i současnosti; představit jejich jednotlivé části a podat přehled o akcích, které tyto organizace pořádají pro obyvatele a návštěvníky Rakovníka. V 21. století, které je tak technicky vyspělé a doba je až někdy příliš uspěchaná, považuji za důležité více upozornit na duchovní aspekty a požitky života, které nám poskytují právě nejrůznější kulturní instituce.

Pro práci byly vybrány tři instituce, které se na kulturním životě ve městě podílejí největším dílem. Jedná se o Městskou knihovnu Rakovník, Kulturní centrum Rakovník a Muzeum T.G.M. Rakovník. Každé této organizaci se věnuje jedna kapitola, popisující podrobně jejich historii a současnou činnost.

Protože ale výše uvedené instituce nejsou jediné složky podílející se na kulturním životě, je také jedna kapitola věnována ostatním kulturním institucím, konkrétně se jedná o Rabasovu galerii, která byla nějakou dobu i součástí muzea, Loutkové divadlo Před branou a Dům dětí a mládeže.

Z průzkumu, kterým se zabývá poslední kapitola, je zřejmé, že i dnes lidé v Rakovníku mají zájem o kulturu. Každý účastník průzkumu navštěvuje alespoň jednu z vybraných a výše uvedených kulturních institucí.

Kulturní aspekty života mají stále ve společnosti své místo. Zpracování této práce ukázalo, že i na menším městě mají obyvatelé možnost pestrého kulturního vyžití, stačí se jen trochu více rozhlédnout a projevit zájem. I pro mě osobně mělo zpracování práce velký přínos, i když žiji v Rakovníku, tak tím že studuji v Plzni, nemám, jak jsem zjistila, takový přehled o všech akcích. Zejména mě mile překvapilo, jaký pestrý program nabízí muzeum. Doufám, že zájem o uvedené kulturní instituce zůstane i v nejbližších letech minimálně stejně tak velký. Díky tomu, že i tyto organizace, s dlouholetou tradicí, se přizpůsobují požadavkům moderní doby a o své činnosti a svých akcích informují i prostřednictvím nejnovějších médií a sociálních sítí, věřím, i přes můj počáteční skepticismus, že zájem o ně jen tak neustane.

8. Použitá literatura

Monografie:

BEDNAŘÍK, Tomáš. *Historické památky Rakovnicka*. 1. vyd. Rakovník: Raport, 1997. 178 s. ISBN 80-902190-2-0.

ČERNÝ, Jan. HOVORKA, František a MALEC, Ferdinand. ed. *Rakovnické paměti 19. století: edice vyprávěcích pramenů*. Vyd. 1. V Praze: Státní oblastní archiv - Státní okresní archiv Rakovník, 2010. 439 s. ISBN 978-80-86772-49-3.

ČERNÝ, Jan. *Jan Renner - (1869-1959): život a dílo rakovnického archiváře, muzejníka a učitele*. V Rakovníku: Pro Státní okresní archiv v Rakovníku vydala Rabasova galerie, 1999. 163 s. ISBN 80-85868-29-6.

ČERNÝ, Jan. *Stručný přehled dějin rakovnické veřejné knihovny*. Vyd. 1. Rakovník: Městská knihovna Rakovník, 2011. 51 s. ISBN 978-80-260-0810-1.

HONZÍKOVÁ, Barbora. *Muzeum T.G.M. Rakovník a jeho pobočky*. Rakovník: Muzeum T.G.M. Rakovník, 2004. ISBN 80-85081-21-0.

Kolektiv autorů muzea. *110 let muzea v Rakovníku*. Rakovník: Muzeum T.G.M. Rakovník, 2008. 35 s. ISBN 978-80-85081-24-4.

KŘIKAVOVÁ, Milena, *Být, nebo nebýt čtenářem*. Vyd. 1. Rakovník: Městská knihovna Rakovník, 2011. 24 s. ISBN 978-80-260-0811-8.

ŠVARC, František. *Dějiny Okresní knihovny v Rakovníku a veřejných knihoven na Rakovnicku*. Vyd. 1. Rakovník: Rabasova galerie, 1995. 266 s. ISBN 80-85868-07-5.

Sborníky a seriálové publikace:

ed. *Zikmund Winter a Rakovník*. [uspořádal Josef Bartoš] V Rakovníku: Společnost přátel umění, 1937.

Ochotnické divadlo Rakovník 1812-1972. Rakovník : 1972.

Radnice : měsíčník královského města Rakovníka. 6/1999. Rakovník : Městský úřad v Rakovníku, 1999.

Radnice : měsíčník královského města Rakovníka. 9/2012. Rakovník : Městský úřad v Rakovníku, 2012.

Radnice : měsíčník královského města Rakovníka. 4/2013. Rakovník : Městský úřad v Rakovníku, 2013.

Radnice : měsíčník královského města Rakovníka. 7-8/2013. Rakovník : Městský úřad v Rakovníku, 2013.

Radnice : měsíčník královského města Rakovníka. 11/2013. Rakovník : Městský úřad v Rakovníku, 2013.

Rakovnický historický sborník. VII/2006. 1. vyd. Rakovník : Státní okresní archiv, 2006. 254 s. ISBN 80-86772-23-3.

Věstník : Musejní spolek. roč. XXXVI. Rakovník : Musejní spolek, 1998. 84 s.

Věstník : Musejní spolek. roč. XXXVII. Rakovník : Musejní spolek, 1999. 94 s.

Věstník Musejního spolku král. města Rakovníka a polit. okresu rakovnického. Rakovník: Musejní spolek, 1926.

Věstník Musejního spolku král. města Rakovníka a polit. okresu rakovnického. Rakovník: Musejní spolek, 1929.

Věstník Musejního spolku král. města Rakovníka a polit. okresu rakovnického. Rakovník: Musejní spolek, 1931.

Věstník Musejního spolku král. města Rakovníka a polit. okresu rakovnického. Rakovník: Musejní spolek, 1940.

Věstník Musejního spolku král. města Rakovníka a polit. okresu rakovnického. Rakovník: Musejní spolek, 1946.

Internetové zdroje:

Amatérské divadlo [online]. Dostupné z: <<http://www.amaterskedivadlo.cz/>>.

Celé Česko čte dětem [online]. ©Celeceskostedetem. Dostupné z: <<http://www.celeceskostedetem.cz/>>.

Databáze divadelní architektury [online]. ©2014 VIZUS. Dostupné z: <<http://www.theatre-architecture.eu/>>.

Divadelní spolek Tyl Rakovník [online]. ©2014 Divadelní spolek Tyl Rakovník. Dostupné z: <<http://www.tyl-rakovnik.cz/>>.

Dům dětí a mládeže Rakovník [online]. Dům dětí a mládeže Rakovník. Dostupné z: <<http://www.ddmrako.cz/>>.

Informační centrum Rakovník [online]. Oficiální stránky Městského informačního centra Rakovník: © 2014. Dostupné z: <<http://www.infocentrum-rakovnik.cz/>>.

Kulturní centrum Rakovník [online]. Oficiální stránky Kulturního centra Rakovník ©2014. Dostupné z: <<http://www.kulturnicentrum.cz/>>.

Loutkové divadlo Před branou [online]. ©2014 eStránky.cz. Dostupné z: <<http://www.ldpredbranourak.estranky.cz/>>.

Městská knihovna Rakovník [online]. Městská knihovna Rakovník ©2011. Dostupné z: <<http://www.knihovna-rakovnik.cz/>>.

Muzeum T.G.M. Rakovník [online]. Copyright © 2000-2012 Muzeum TGM Rakovník. Dostupné z: <<http://www.muzeumtgm.cz/cz/>>.

Noc s Andersenem [online]. ©2010 – 2014 Svaz knihovníků a informačních pracovníků. Dostupné z: <<http://www.nocsandersenem.cz/>>.

Rabasova galerie [online]. ©2001-2010 Lokša PrePress Rakovník. Dostupné z: <<http://www.rabasgallery.cz/>>.

Středočeský kraj [online]. © 2008 Středočeský kraj. Dostupné z: <<http://kr-stredocesky.cz/portal>>.

Středočeský kraj [online]. ©2011 Středočeský kraj. Dostupné z: <<http://middleczech.kr-stredocesky.cz/>>.

Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR [online]. © Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky (SKIP), 2010-2014. Dostupné z: <<http://www.skipcr.cz/>>.

9. Abstract

This master thesis on the subject of "Certain Cultural Institutions of the Town of Rakovník" focuses on the history and present life of three cultural institutions in Rakovník. The first institution mentioned here is the City Library of Rakovník, the second is the Cultural Centre of Rakovník, and the last chosen institution is Museum T.G.M. of Rakovník. In this thesis, firstly the historical development of the departments of these institutions and events that these organizations prepare for the public are described. Next chapter presents briefly work of other cultural institutions in the city. The last chapter of the thesis outlines results of the survey of the relationship between dwellers of the city and selected institutions. The aim of the thesis is not only to introduce these institutions, but also to prove that even in the technical era nowadays, the cultural organizations have its value and importance in social life.

10. Přílohy

Příloha č. 1

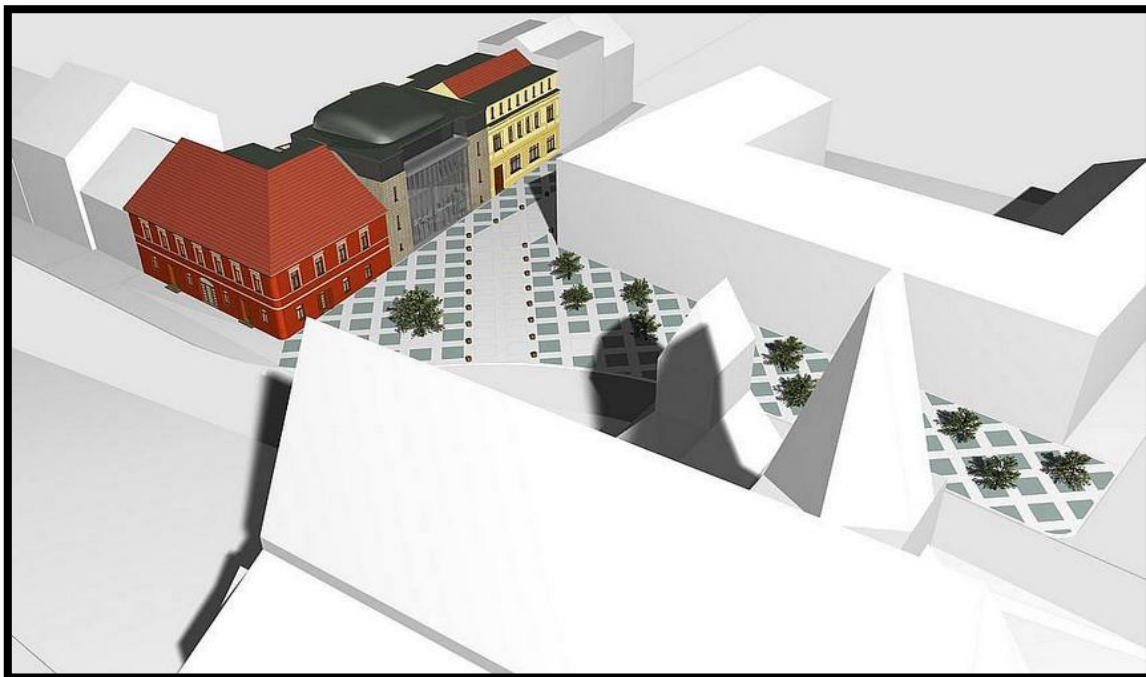
Fotografie budovy, kde sídlí knihovna (resp. oddělení pro dospělé, čítárna, regionální fond a sklad).

Zdroj: fotoarchiv Alena Pospíchalová

Příloha č. 2

Návrh plánů nového multifunkčního centra, kde by měla sídlit knihovna a všechna její oddělení. První obrázek je směrem od kostela a druhý obrázek ukazuje pohled zezadu a návrh zahrady ve vnitrobloku.

Zdroj: galerie Rakovnického deníku

Příloha č. 3

Budova Tylova divadla (zelená budova v popředí) a budova Kulturního centra (oranžová budova v pozadí).

Zdroj: fotoarchiv Jiří Bláha

Zdroj: fotoarchiv KC

Příloha č. 4

Fotografie muzea s Pražskou bránou.

Zdroj: fotoarchiv Alena Pospíchalová

Příloha č. 5

Dotazník pro veřejnost.

Dobrý den,

právě před sebou máte dotazník týkající se kulturních institucí v Rakovníku. Je to dotazník, který bude součástí mé diplomové práce, kterou zpracovávám v rámci studia na Západočeské univerzitě v Plzni.

Vyplněním dotazníku mi velice pomůžete při zpracování práce. Ujišťuji Vás, že dotazník je zcela anonymní a bude sloužit pouze pro studijní účely v rámci ZČU.

Správnou odpověď zahrňte, prosím.

Velice Vám děkuji za Váš čas.

Alena Pospíchalová

7. Jaké služby v knihovně využíváte? (možno zaškrtnout více odpovědí)

půjčování knih
 půjčování DVD a CD
 přístup k internetu
 čítárna
 výstavy a jiné akce pořádané knihovnou (např. veřejná čtení)
jiná možnost: _____

8. Zajímáte se aktivně nebo sledujete, jaké akce knihovna připravuje a pořádá?
 ano ne

9. Je něco co byste v knihovně uvítali, zlepšili či změnil?

10. Chodíte v Rakovníku do Kulturního centra?
 ano ne

11. Pokud ne, proč?
 divadlo ani kino nepatří mezi mé záliby
 nemám dostatek času
 navštěvuji jiné divadlo či kino
 jiná možnost: _____

12. Pokud ano, jak často navštěvujete KC?
 několikrát týdně
 jednou týdně
 několikrát za měsíc
 jednou za měsíc
 několikrát za rok

13. Při jaké příležitosti navštěvujete KC? (možno zaškrtnout více odpovědí)

divadelní představení
 kino
 hudební vystoupení
 společenské akce (plesy, zábavy)
 jiná možnost: _____

14. Zajímáte se aktivně nebo sledujete, jaké akce KC připravuje a pořádá?
 ano ne

1. Kolik Vám je let?

2. Vše pohlaví.
 muž žena

3. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?
 základní
 středoškolské bez maturity (výuční list)
 středoškolské s maturitou
 vyšší odborné
 nižší vysokoškolské (Bc.)
 vysokoškolské (Ing., Mgr. atd.)

4. Chodíte v Rakovníku do knihovny?
 ano ne

5. Pokud ne, proč?
 čtení nepatří mezi mé záliby
 nemám na čtení čas
 kupuji si vlastní knihy
 navštěvuji jinou knihovnu
jiná možnost: _____

6. Pokud ano, jak často navštěvujete knihovnu?
 několikrát týdně
 jednou týdně
 několikrát za měsíc
 jednou za měsíc
 několikrát za rok

15. Je něco co byste v KC uvítali, zlepšili či změnili?

22. Je něco co byste v muzeu uvítali, zlepšili či změnili?

16. Navštěvujete rakovnické muzeum?

ano ne

17. Pokud ne, proč?

- muzeum nepatří mezi mé záliby
- navštěvuji jiné muzeum
- jiná možnost: _____

18. Pokud ano, jak často navštěvujete muzeum?

- několikrát týdně
- jednou týdně
- několikrát za měsíc
- jednou za měsíc
- několikrát za rok
- jednou za rok nebo delší interval

19. Při jaké příležitosti navštěvujete muzeum? (možno zaškrtnout více odpovědí)

- prohlídka stálých expozic
- prohlídka aktuálních výstava
- příležitostná prohlídka při nějaké akci (např. prohlídka vysoké brány při květnovém jarmarku)
- jiná možnost: _____

20. Zajímáte se aktivně nebo sledujete, jaké akce muzeum připravuje a pořádá?

ano ne

21. Líbila by se Vám ve městě „open-air“ galerie? (tzn. veřejná výstava přímo ve městě, např. v průchodu domů v okolí náměstí nebo výstava na tabulích přímo na náměstí, viz. foto z veřejné výstavy v Plzni)

ano ne

nevím

